

Justitie in cijfers 2011-2016

Voorwoord

Om een antwoord te bieden op de toenemende vraag naar cijfergegevens in het justitiële domein, biedt de huidige brochure een overzicht van de verschillende statistische reeksen met betrekking tot de beroepen binnen justitie. Om de verschillende reeksen met elkaar te kunnen vergelijken, bevat de brochure gegevens van de jaren 2011 tot en met 2016.

Deze gegevensreeksen geven een overzicht van het budget van Justitie, van het aantal betrokken medewerkers en van de activiteiten van Justitie (via het aantal gerechtelijke dossiers, het aantal gedetineerden, enz.). Dit jaar werden de cijfergegevens van de justitiehuisen opgesplitst per gemeenschap (Vlaamse, Franse en Duitstalige), omwille van de overheveling van de bevoegdheden naar de gemeenschappen als gevolg van de zesde staatshervorming.

Ten opzichte van vorige jaren bevat de brochure dit jaar niet enkel gegevens over het personeel van de rechterlijke orde, maar over het geheel van het personeel die ressorteren onder de FOD Justitie. Een andere vernieuwing bestaat eruit dat een aantal opdrachten van het directoraat-generaal wetgeving, fundamentele rechten en vrijheden zijn opgenomen, zoals onder meer internationale adoptie, naamsverandering en genadeverzoeken.

De informatie opgenomen in de huidige brochure is dus uitgebreider dan in de vorige. Wij hopen dan ook dat deze nieuwe rubrieken uw belangstelling wekt.

De huidige brochure stelt slechts een beperkt deel van de cijfergegevens voor die voorhanden zijn over Justitie. Voor meer cijferdata of uitleg over deze publicatie, of om feedback te geven, kunt u steeds terecht bij onze dienst Strategisch Ondersteuning op volgend adres: segi.dsib@just.fgov.be. Indien nodig sturen zij uw vragen graag door naar de specifieke diensten.

Wij wensen u een interessante lectuur toe!

Jean-Paul Janssens

Voorzitter van het directiecomité

Inhoud

Voorwoord	p. 5
Budget FOD Justitie.....	p. 7
Personeel FOD Justitie ^{NEW}	p. 11
Magistraten & Gerechtsperoneel	p. 19
DG Wetgeving, fundamentele rechten en vrijheden ^{NEW}	p. 27
Hoven en Rechtbanken.....	p. 35
Openbaar Ministerie	p. 45
Veroordelingsstatistieken ^{NEW}	p. 53
Penitentiaire inrichtingen	p. 57
Justitiehuzen.....	p. 63

BUDGET FOD JUSTITIE

Budget

De initiële begroting gestemd door de Kamer vóór het begin van jaar "x" is de voorafbeelding van de uitgaven die gedurende dat jaar zullen plaatsvinden. Vanuit historisch oogpunt worden de vereffeningskredieten van deze begroting als referentiepunt gebruikt omdat deze vereffeningskredieten de meest pertinente gegevens zijn voor de budgettaire autoriteiten, namelijk vanuit het perspectief van de terugbetaling van de staatsschuld. De vereffeningskredieten zijn de voorafbeelding van wat tijdens het begrotingsjaar zal worden uitgegeven.

Wijzigingen worden gedurende het jaar aan de initiële begroting aangebracht, vandaar een aangepaste begroting¹, die de wijzigingen incorporeert.

Voor het jaar 2015 bedraagt de totale initiële begroting in vereffeningskredieten 1 706 mio EUR. Dit is een globale daling met 218 mio EUR (11,34 %) tegenover de initiële begroting van 2014. Tegenover de aangepaste begroting van 2014 (1 952 mio EUR) daalt het budget met 246 mio EUR of 12,63 %.

Ongeveer 40 % van de daling is toe te schrijven aan de kredieten van de justitiehuisen, de jeugddelinquentie en de eerstelijnsrechtshulp, die in uitvoering van de zesde Staatshervorming naar de Gemeenschappen overgeheveld werden. Naast deze overgeheveld kredieten, heeft de Regering structurele besparingen opgelegd. Deze globale inspanning van 153 849 000 EUR werd verdeeld over alle entiteiten van het departement. Dit betekent een daling van 8,27 %.

In de loop van 2015 werd de initiële begroting aangepast via bijkomende kredieten die werden gestemd ten gevolge van begrotingscontroles. Het departement ontving eveneens kredieten vanuit de interdepartementale provisies voor uitgaven van alle aard, voor de gerechtskosten en niet-structurele uitgaven betreffende de veiligheid. Het plafond voor de variabele kredieten van de kansspelcommissie werd ook verhoogd.

Na de aanpassingen, bedraagt de totale vereffeningsbegroting voor het jaar 2015 1 917 339 228 EUR.

Voor het jaar 2016 bedraagt de totale initiële begroting in vereffeningskredieten 1 724 mio EUR. Dit is een stijging met 18,86 mio EUR (1,11 %) tegenover de initiële begroting van 2015. Tegenover de aangepaste begroting van 2015 (1 849 mio EUR) daalt het budget met 124 mio EUR of 6,73 %.

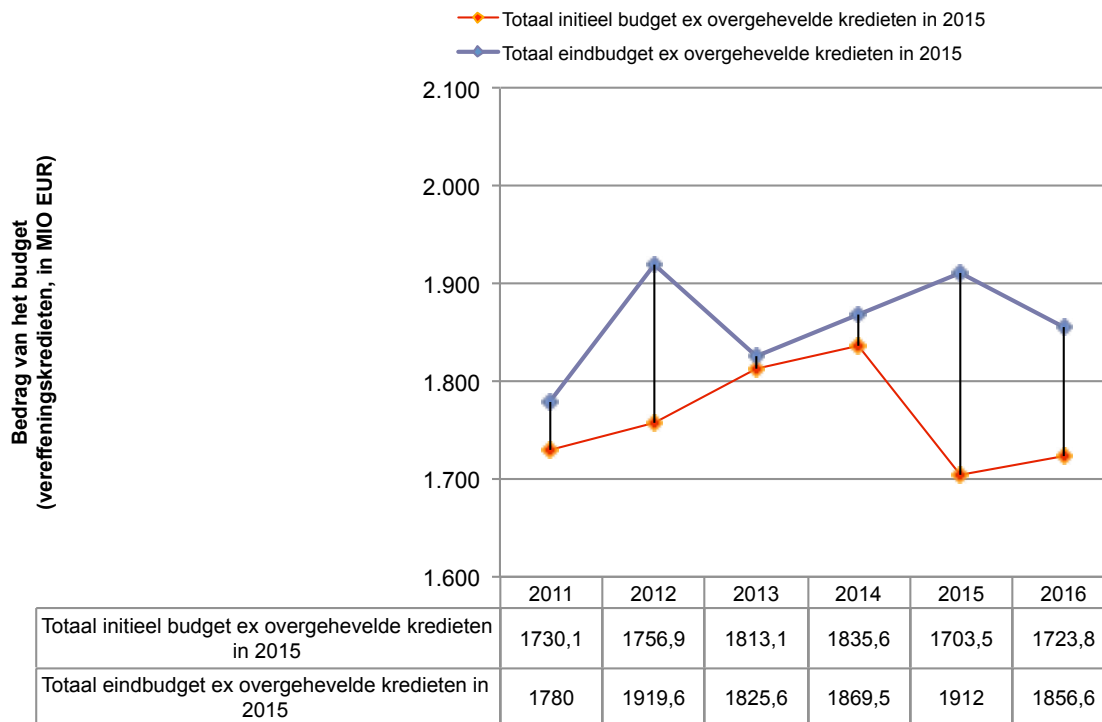
Deze daling is toe te schrijven aan de door de Regering opgelegde structurele besparingen en was verdeeld over alle entiteiten van het departement.

Zoals in 2015, werd de initiële begroting in 2016 aangepast via bijkomende kredieten die werden gestemd ten gevolge van de begrotingscontrole. Het departement ontving eveneens kredieten vanuit de interdepartementale provisie voor uitgaven van alle aard, voor de gerechtskosten en niet-structurele uitgaven betreffende de veiligheid, asiel en migratie en de strijd tegen het terrorisme en het radicalisme.

In totaal, ontving de FOD Justitie 1 860 456,45 EUR vereffeningsbegroting voor het jaar 2016.

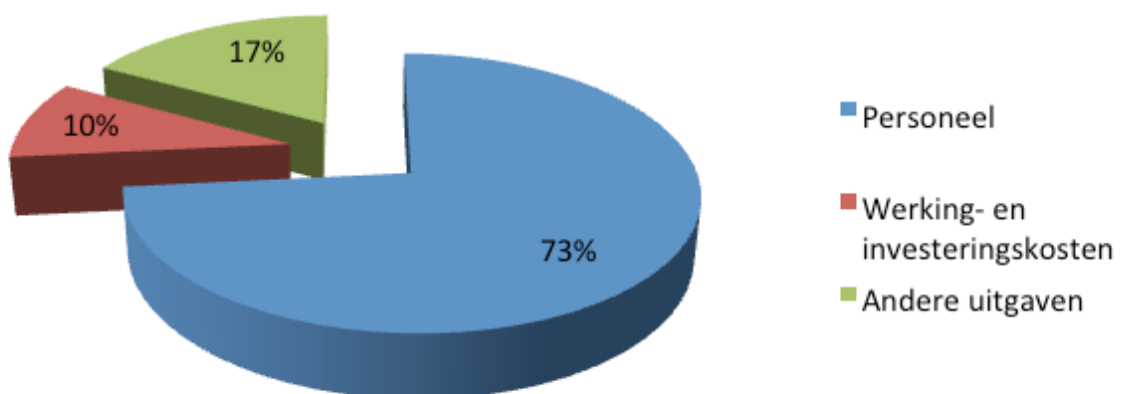

Evolutie van het budget van de FOD Justitie ex overgehevelde kredieten

In 2016, gaat 73,4 % van het totale budget (1 266,3 mio EUR) naar personeel. De rest wordt verdeeld tussen 9,6 % voor werkings- en investeringskredieten (165,3 mio EUR) en 17 % voor andere uitgaven (293,3 mio EUR). In deze laatste groep vindt men o.a. de kredieten voor de voeding en onderhoud van de gedetineerden, de gerechtskosten, de juridische bijstand, de toelagen, de vergoedingen aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en de kosten van de beleidscel.

Opsplitsing van het budget 2016

PERSONEEL FOD JUSTITIE

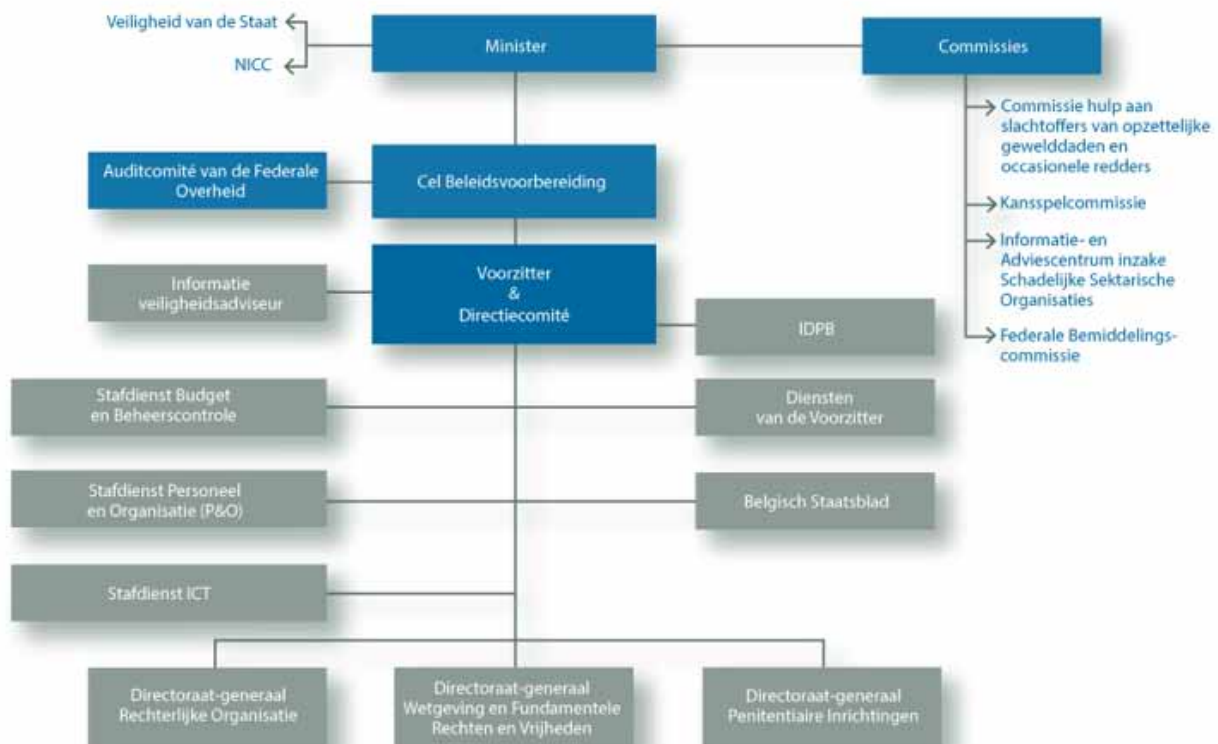
Personeel FOD Justitie

Organogram

De FOD Justitie is samengesteld uit drie directoraten-generaal, drie stafdiensten, het Belgisch Staatsblad en onafhankelijke diensten en commissies.

- De directoraten-generaal Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden, Rechterlijke Organisatie (beheer van de magistraten en van het personeel van de griffies en parketten van de hoven en rechtbanken) en Penitentiaire Inrichtingen zijn elk bevoegd inzake hun referentie-aangelegenheden.
- De stafdiensten Personeel en Organisatie, Budget en Beheerscontrole en ICT bepalen de strategie in hun respectieve domeinen en ondersteunen de andere directies voor alle aangelegenheden die onder hun bevoegdheden ressorteren.
- Het Belgisch Staatsblad staat in voor de productie en verspreiding van een brede waaier officiële publicaties en overheidspublicaties, zowel via traditionele kanalen (papier) als elektronisch (internet). Voor de belangrijkste officiële publicaties gebeurt de distributie enkel via elektronische weg.
- Tot de onafhankelijke diensten en commissies behoren:
  - de Commissie voor Financiële Hulp aan Slachtoffers van Opzettelijke Gewelddaden en aan de Occasionele Redders die de aanvragen voor financiële bijstand van slachtoffers van een opzettelijke gewelddaad of hun naasten onderzoekt;
  - de Kansspelcommissie die drie opdrachten heeft: advies geven aan de regering en optreden als controle- en tuchtorgaan;
  - het Informatie- en Adviescentrum inzake de Schadelijke Sektarische Organisaties (IACSSO) dat belast is met onderzoek naar het verschijnen van schadelijke sektarische organisaties in België en hun internationale bindingen;
  - het Nationaal Instituut voor Criminologie en Criminalistiek (NICC);
  - de Veiligheid van de Staat.

Organogram van de FOD Justitie

Personeelsbezetting

De hier weergegeven personeelsbezetting stemt overeen met de toestand op 31 december 2016. De telling van de personeelsbezetting (headcounts) is gebaseerd op de gegevens beschikbaar in de gegevensbanken van de FOD.

Personeelsbezetting: de personeelssterkte is het totale aantal personeelsleden van de FOD Justitie. Sommigen kunnen twee juridische banden hebben en worden twee keer geteld, bijvoorbeeld mandaathouders die voordien vastbenoemd waren bij dezelfde FOD, personen met twee deeltijdse arbeidsovereenkomsten of vervangen personeelsleden met opdracht.

Budgettaire VTE = arbeidsregeling (1 = 100 %, 0,8 = 4/5, enz.)

Scope: de personeelsbezetting van de Veiligheid van de Staat is opgenomen in deze publicatie.

fig 2.1 Verdeling van de personeelsbezetting en budgettaire VTE per entiteit op 31/12/2016

Entiteiten	Afdelingen	Personeelsbezetting	% van het totaal	Budg. VTE's
Bijzondere diensten		212.0	0.91%	197.9
	Commissies	63.0	0.27%	57.8
	Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie	149.0	0.64%	140.1
Centrale diensten		1,071.0	4.61%	983.2
	DG Penitentiaire Inrichtingen (admin.)	159.0	0.68%	145.6
	DG Rechterlijke Organisatie (admin.)	146.0	0.63%	134.7
	Belgisch Staatsblad	88.0	0.38%	83.1
	Stafdiensten (B&B, ICT, P&O)	211.0	0.91%	194.5
	Diensten van de voorzitter	261.0	1.12%	234.1
	DG Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden	206.0	0.89%	191.1
DG Penitentiaire Inrichtingen		9,720.0	41.83%	8,581.1
	Veiligheidskorps	435.0	1.87%	416.0
	Gevangenen	9,285.0	39.96%	8,165.2
Rechterlijke orde		11,641.0	50.10%	10,717.7
	Magistratuur	2,477.0	10.66%	2,477.0
	Griffies (hoven en rechtb.) en parketsecretariaten	9,164.0	39.44%	8,240.8
Veiligheid van de Staat		592.0	2.55%	552.9
	Externe diensten	370.0	1.59%	354.0
	Binnendiensten	222.0	0.96%	198.9
Algemeen totaal		23,236.0	100.00%	21,032.8

Fig. 2.2. Verdeling van de Personeelsbezetting (headcounts) voor de centrale diensten op 31/12/2016

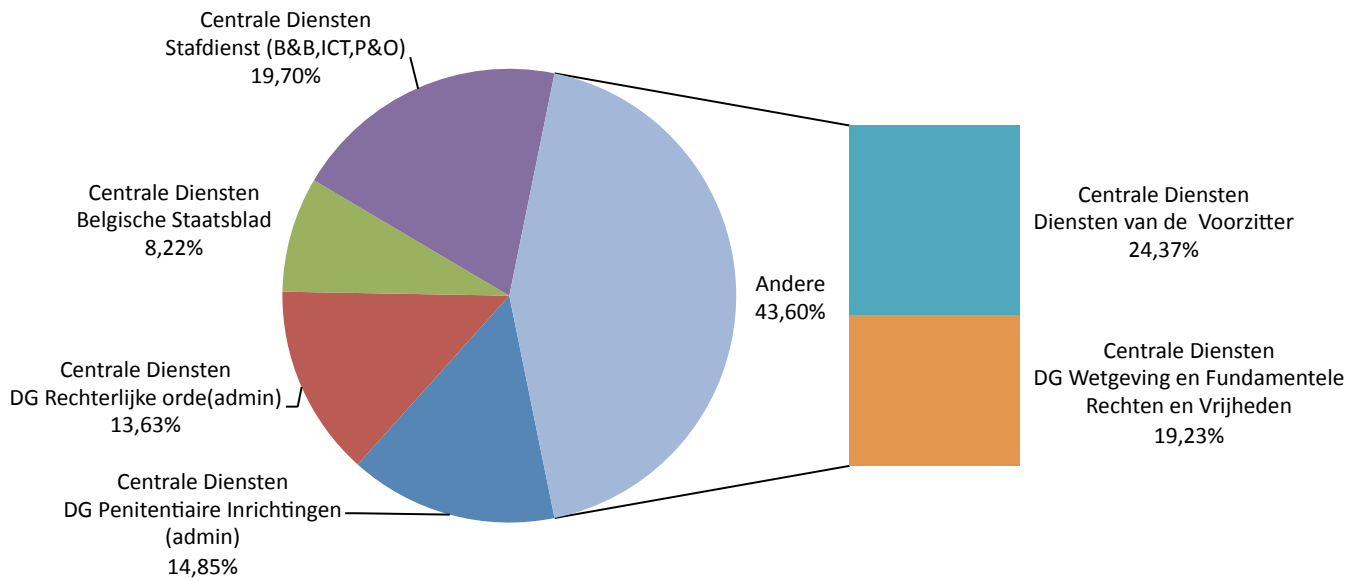

Fig. 2.3. Verdeling van de budgettaire VTE's voor de centrale diensten op 31/12/2016

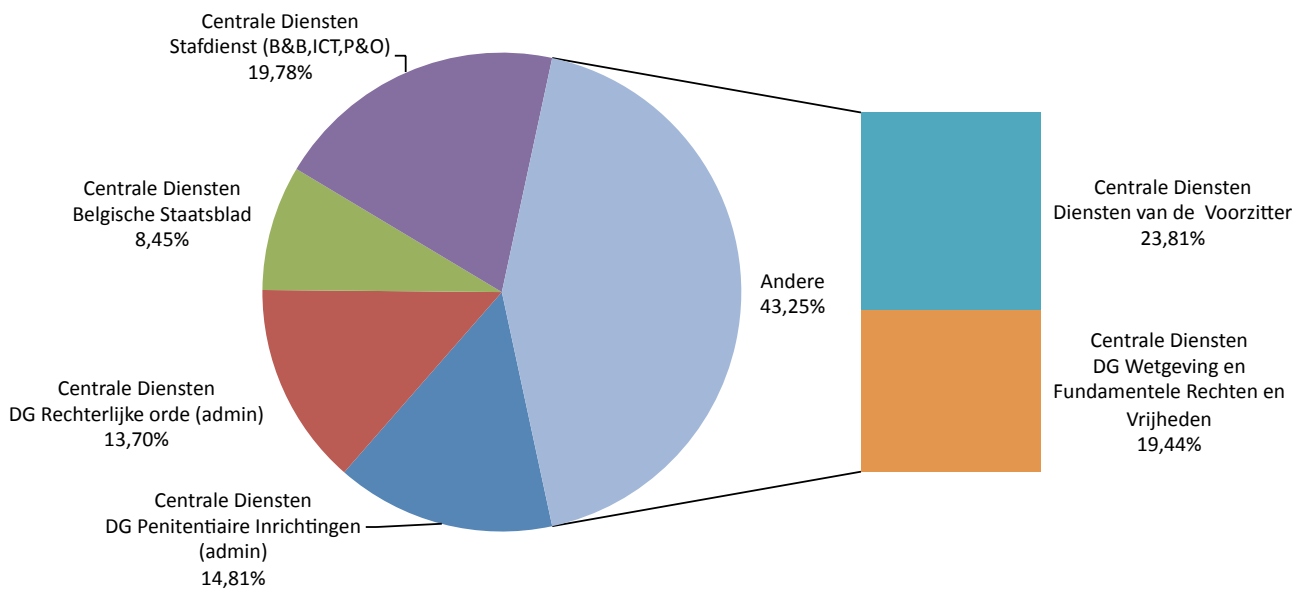
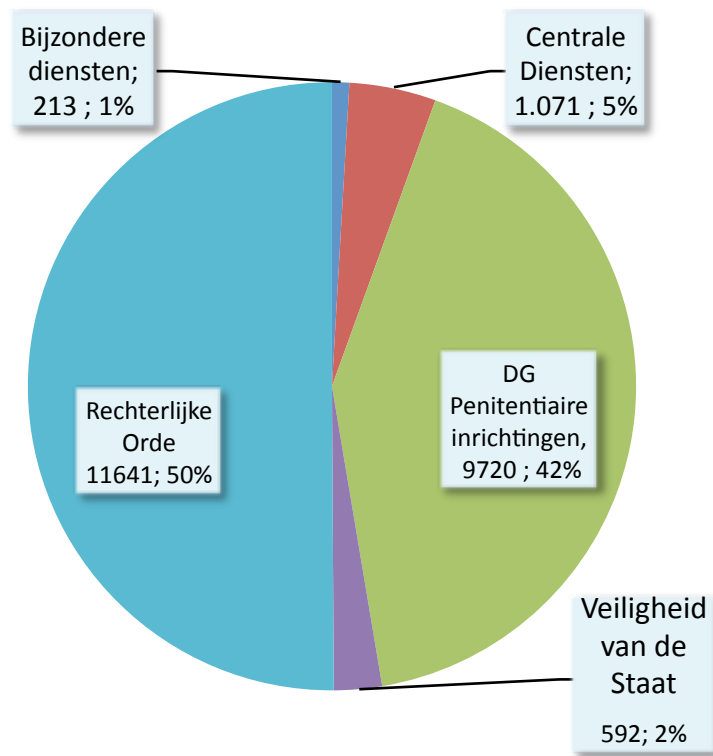

Fig. 3. Verdeling van de personeelsbezetting per entiteit op 31/12/2016

Om de verdeling van de personeelsbezetting van de FOD op begrijpelijke wijze weer te geven, zijn het DG Wetgeving, de stafdiensten, de centrale diensten van de DG's, het Belgisch Staatsblad en de diensten van de voorzitter gegroepeerd in de categorie 'Centrale diensten'. De commissies en de onafhankelijke diensten (NICC) zijn gegroepeerd in de categorie 'Bijzondere diensten'.

De rechterlijke orde en de penitentiaire inrichtingen tellen samen meer dan 90 % van de personeelsbezetting van de FOD Justitie, de centrale en bijzondere diensten iets meer dan 5 % en de Veiligheid van de Staat 2 %.

Fig. 4. Verdeling van de personeelsbezetting per gewest op 31/12/2016

Uit de verdeling per regio blijkt dat 27 % van de personeelsbezetting in het Brussels Gewest werkt, 39 % in Vlaanderen en 34 % in Wallonië. De 75 % personeelsleden die buiten Brussel werken, zijn toegewezen aan de penitentiaire inrichtingen of aan de rechterlijke organisatie.

Gewesten	Personeelsbezetting
Brussel	6,226.0
Vlaanderen	8,998.0
Wallonië	7,976.0
Algemeen totaal	23,200.0

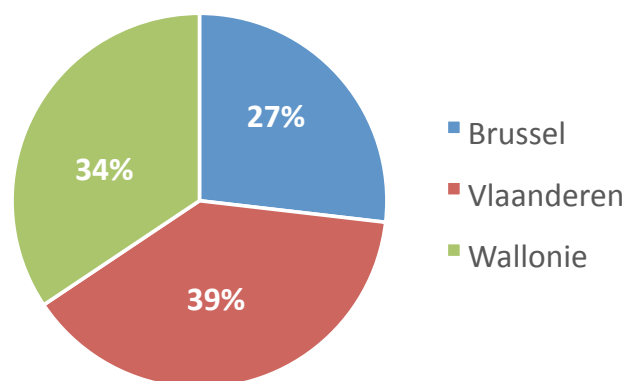

Fig. 5. Verdeling van de personeelsbezetting per entiteit en per niveau op 31/12/2016

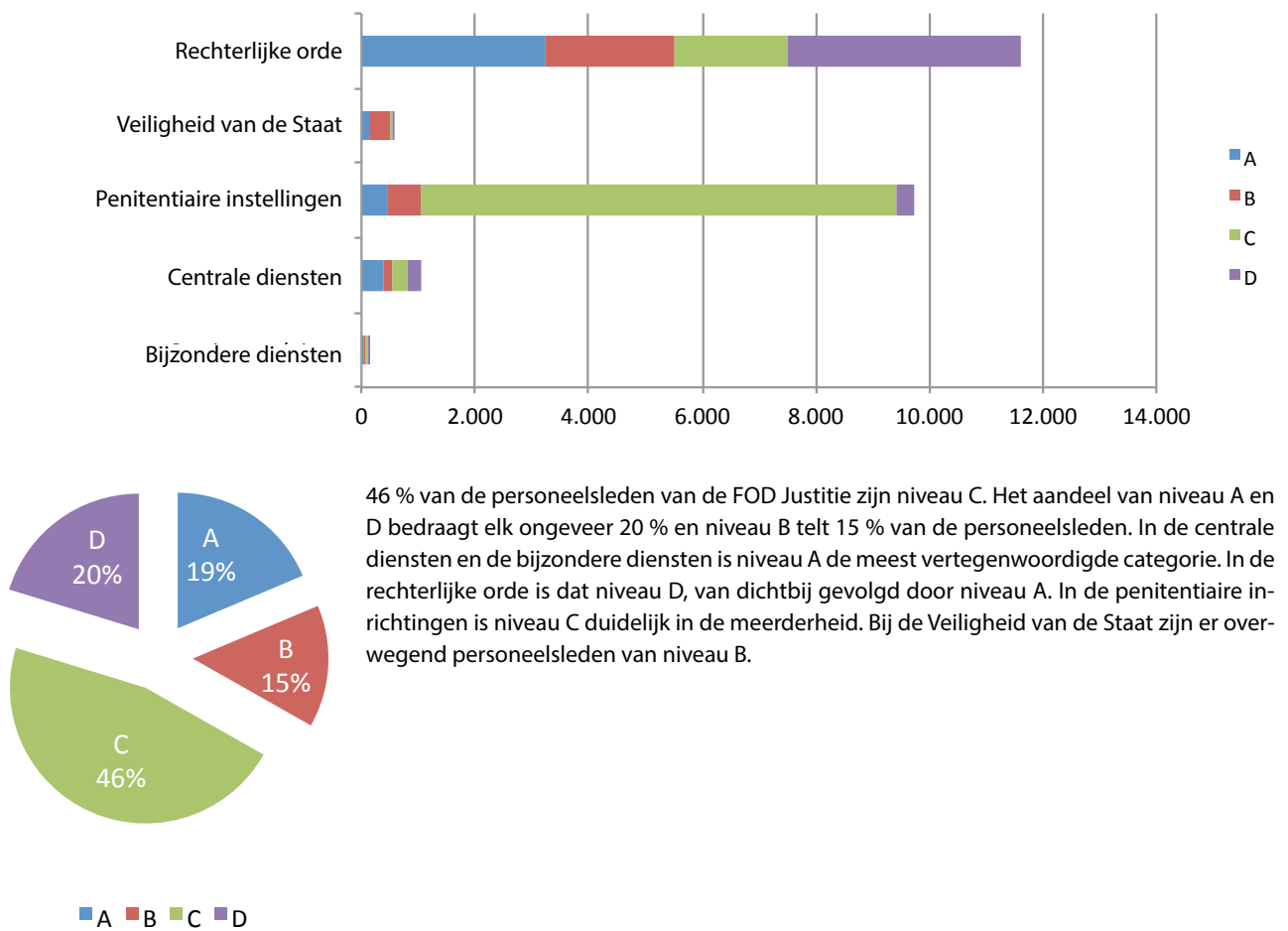
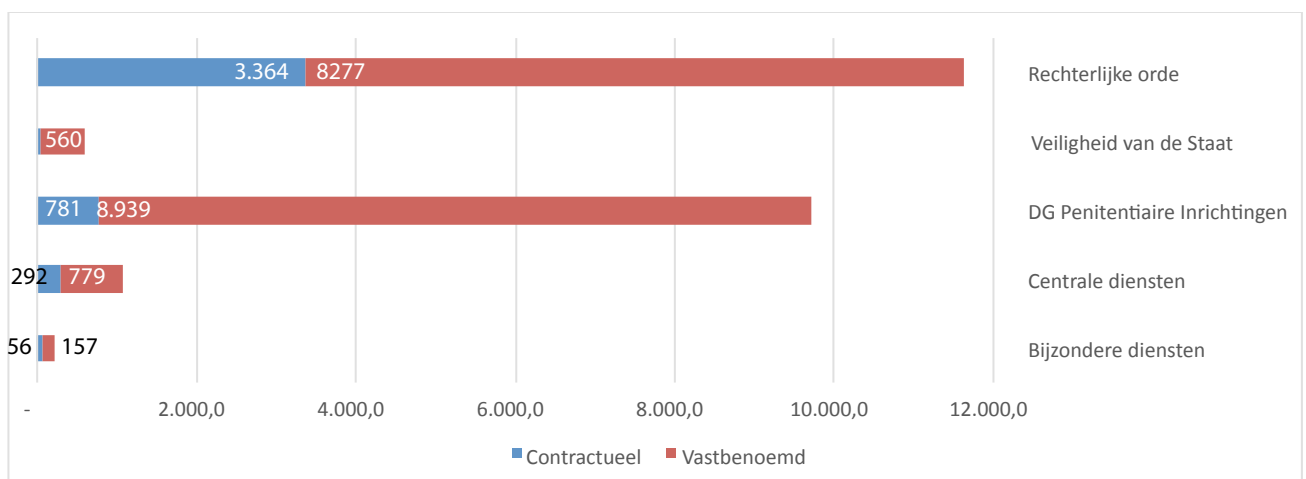
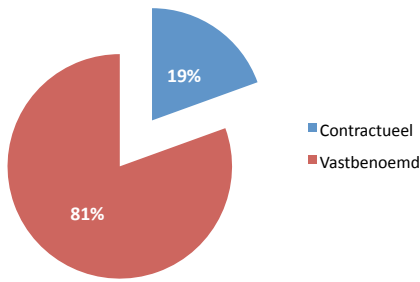

Fig. 6. Verdeling van de personeelsbezetting volgens tewerkstelling en statutaire band op 31/12/2016

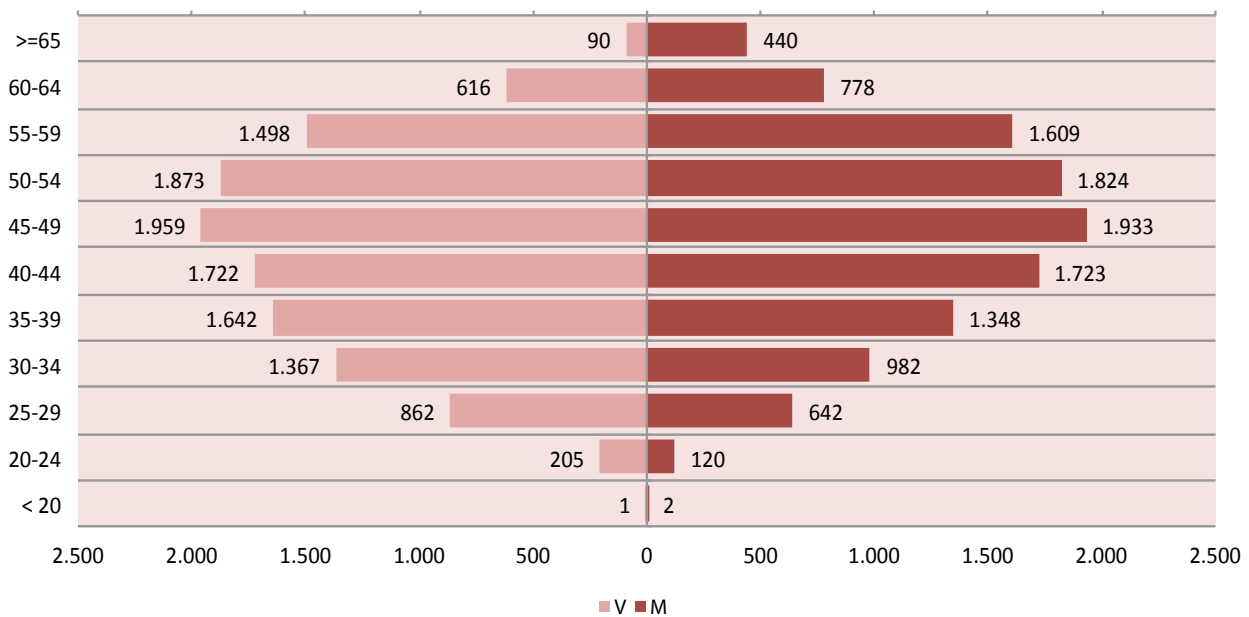

Meer dan 80 % van de personeelsleden van de FOD Justitie is vastbenoemd. In de penitentiaire inrichtingen vindt men het grootste aandeel ervan, aangezien meer dan 90 % van de personeelsleden vastbenoemd is. In de andere entiteiten situeert die ratio zich tussen 70 en 75 %

Fig. 7. Leeftijdspiramide van de FOD Justitie op 31/12/2016

Over het geheel genomen is de leeftijdspiramide van de FOD Justitie in evenwicht, hoewel ze misschien een beetje verouderd. De gemiddelde leeftijd is 45,42 jaar, 44,31 bij de vrouwen en 46,55 bij de mannen.²

Fig. 8. Bijzondere diensten

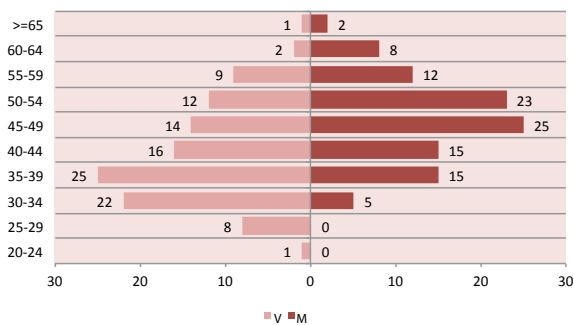
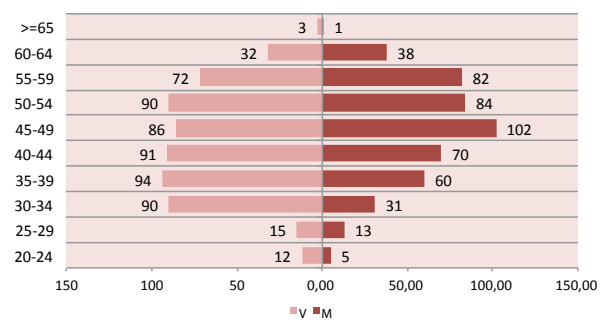

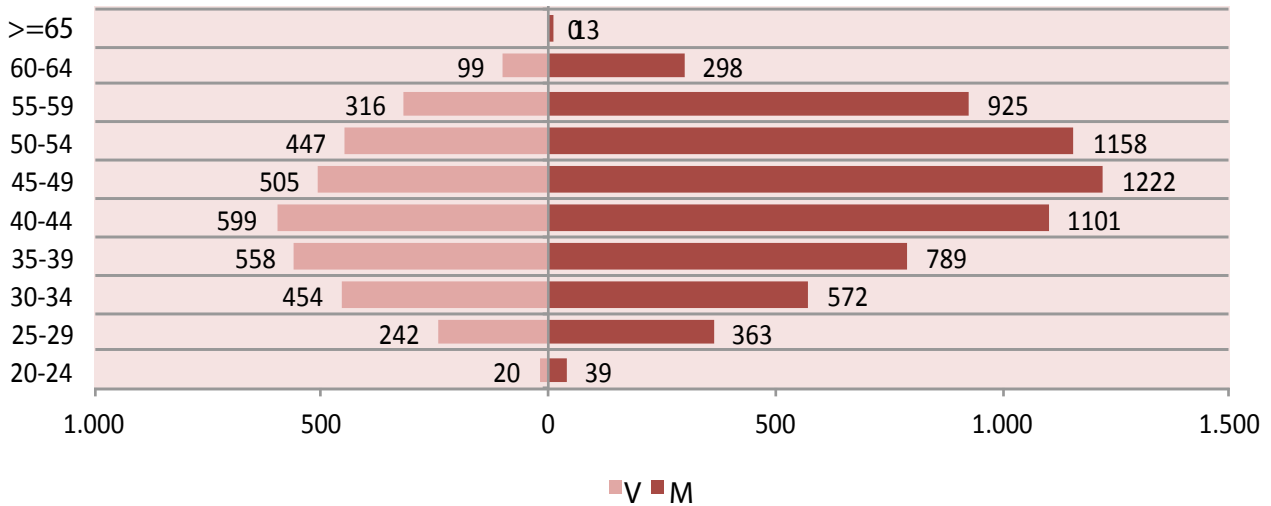
Fig. 9. Centrale diensten

² Scope: de volledige FOD Justitie, zonder de eredienssten.

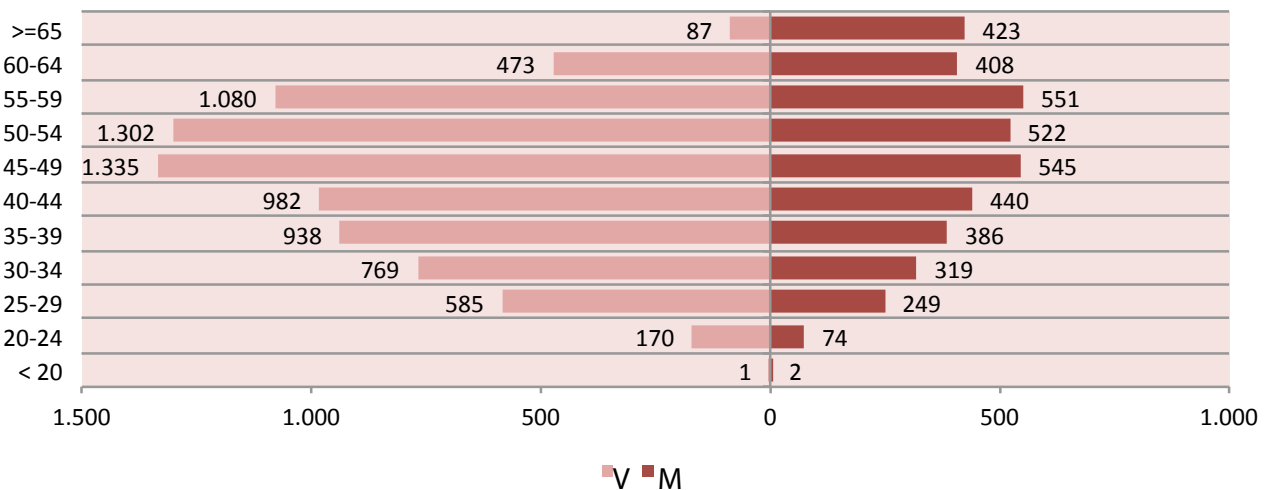
Terwijl de piramide van de centrale diensten relatief in evenwicht is, is die van de bijzondere diensten dat veel minder. De leeftijdspiramide van de bijzondere diensten is relatief jong, maar dat betreft vooral de vrouwen. Hoewel de gemiddelde leeftijd er 44 jaar bedraagt, bedraagt de gemiddelde leeftijd van de mannen immers 47,88 jaar, maar die van de vrouwen 41,15 jaar. De leeftijdspiramide van de centrale diensten verouderd meer, met een gemiddelde leeftijd van 45 jaar. Er wordt eveneens een groter aandeel vrouwen opgemerkt in de leeftijdscategorieën 30-34 en 35-39 jaar.

Fig. 10. DG Penitentiaire Inrichtingen

De populatie van de penitentiaire inrichtingen bestaat voor 66% uit mannen. Het onevenwicht is vooral duidelijk in de leeftijdscategorieën van meer dan 34 jaar. De tendens bij de leeftijdscategorieën van minder dan 34 jaar is minder duidelijk. De gemiddelde leeftijd van de personeelsleden van de penitentiaire inrichtingen bedraagt 44,55 jaar (42,74 jaar bij de vrouwen en 45,46 jaar bij de mannen).

Fig. 11.1. Rechterlijke orde

Binnen de rechterlijke orde wordt eveneens een onevenwichtige piramide waargenomen op het niveau van de geslachten, maar hier zijn de vrouwen meer vertegenwoordigd. In tegenstelling tot de penitentiaire inrichtingen zet die oververtegenwoordiging van een categorie zich evenwel voort in de jongere leeftijdscategorieën. De rechterlijke organisatie bestaat voor 68% uit vrouwen, waarvan de gemiddelde leeftijd 45 jaar bedraagt, tegenover 48,75 bij de mannen.

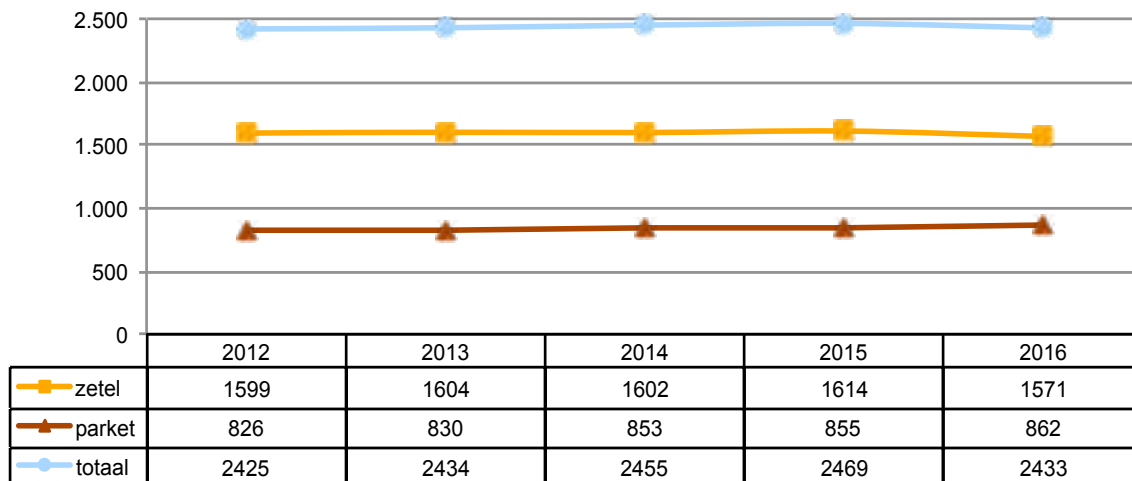
MAGISTRATEN & GERECHTSPERSONEEL

Magistraten³

De invulling van de magistratuur in het gerechtelijk landschap

De teller van het aantal effectieve magistraten, referendarissen bij het Hof van Cassatie, gerechtelijke stagiars en assessoren bij de strafuitvoeringsrechtbanken staat begin 2017 op 2.600 personen. Wederom zijn er meer vrouwen in de magistratuur (54 %) dan mannen. Bijna 18% (429) van alle magistraten bevinden zich in de leeftijdscategorie van 60 jaar tot de leeftijdsgrens, waarvan er 292 magistraten mogelijk aanspraak maken op het vervroegd pensioen vanaf de leeftijd van 62 jaar.

Evolutie van het aantal magistraten

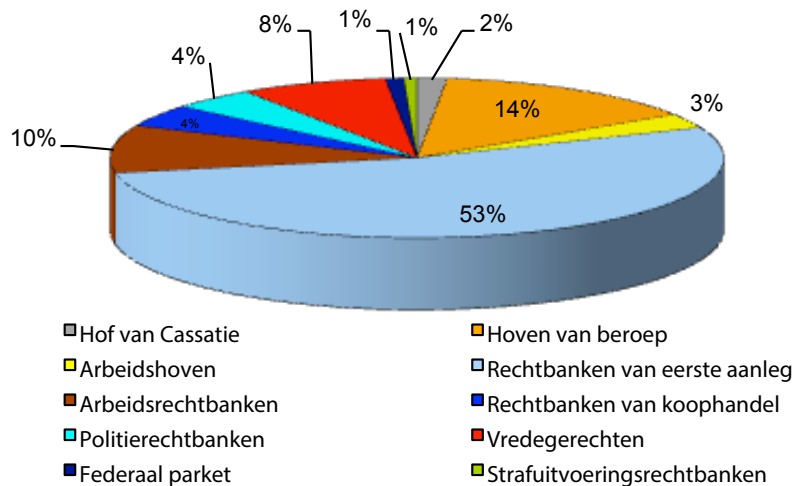

Deze cijfers zijn momentopnamen van het aantal effectieve magistraten op 30 januari 2017.

Verhouding volgens jurisdictie

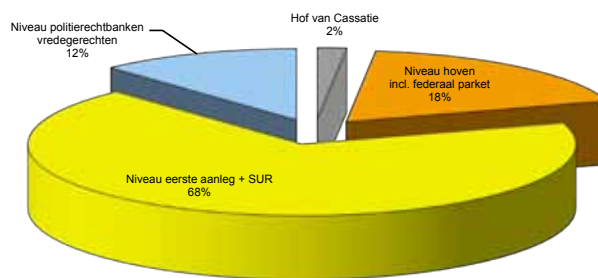
De rechtbanken van eerste aanleg nemen nog steeds het grootste deel aan de magistraten voor hun rekening (53%), gevolgd door de hoven van beroep (14%) en de arbeidsrechtbanken (10%).

Verhouding volgens jurisdictie

³ Voor meer informatie kan u terecht bij de FOD Justitie, DG Rechterlijke Organisatie.

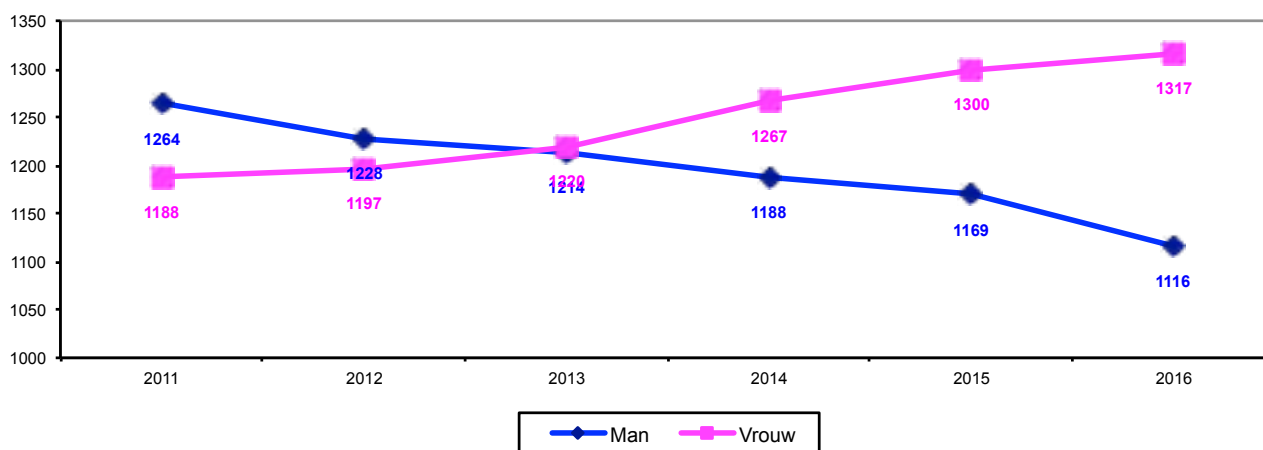
Verhouding volgens niveau

Verhouding volgens geslacht

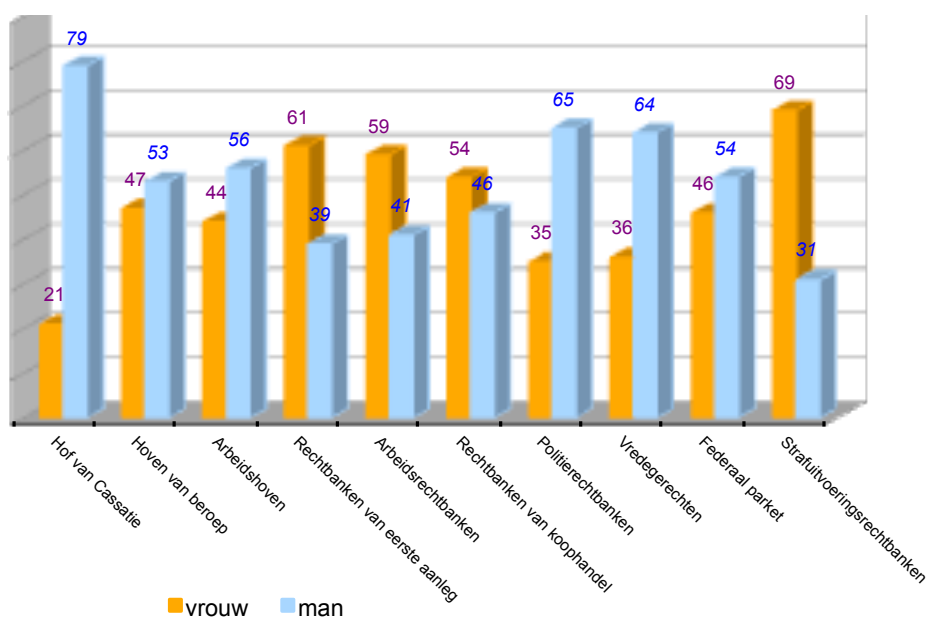
De toename van het aantal vrouwen in de magistratuur neemt gestaag toe. In vergelijking met het jaar 2012 is het aandeel vrouwelijke magistraten van 49% gestegen naar 54%, en het aantal mannen met 5% gedaald.

Evolutie van de man-vrouw verhouding

Het niveau eerste aanleg (de arbeidsrechtbanken, de rechtbanken van eerste aanleg, rechtbanken van koophandel en de strafuitvoeringsrechtbanken) is het type-rechtsmacht met een overwicht aan magistraten van het vrouwelijk geslacht (resp. 59% en 61%, 54% en 69%). Het Hof van Cassatie daarentegen is nog steeds een mannenbastion (79%) met 21 mannen en 8 vrouwen op de zetel, en 12 mannen en 1 vrouw bij het parket.

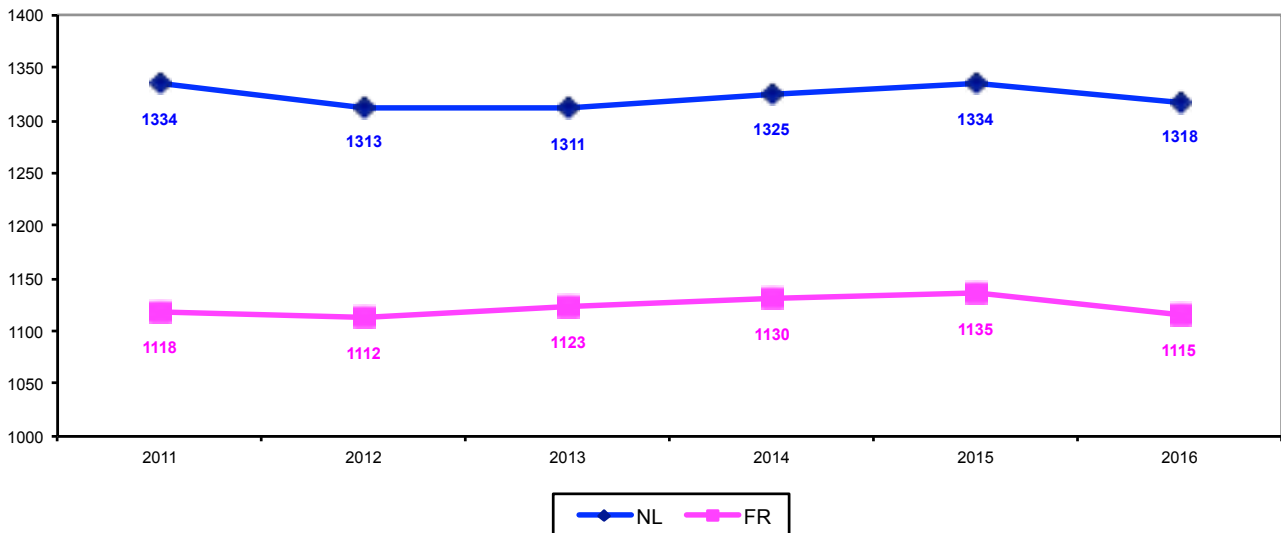
Verhouding volgens geslacht

Verhouding volgens taal

De globale taalverhouding tussen de Nederlandstalige en Franstalige magistraten is gedurende de laatste vijf jaar bijna constant gebleven (46% Franstalig en 54% Nederlandstalig).

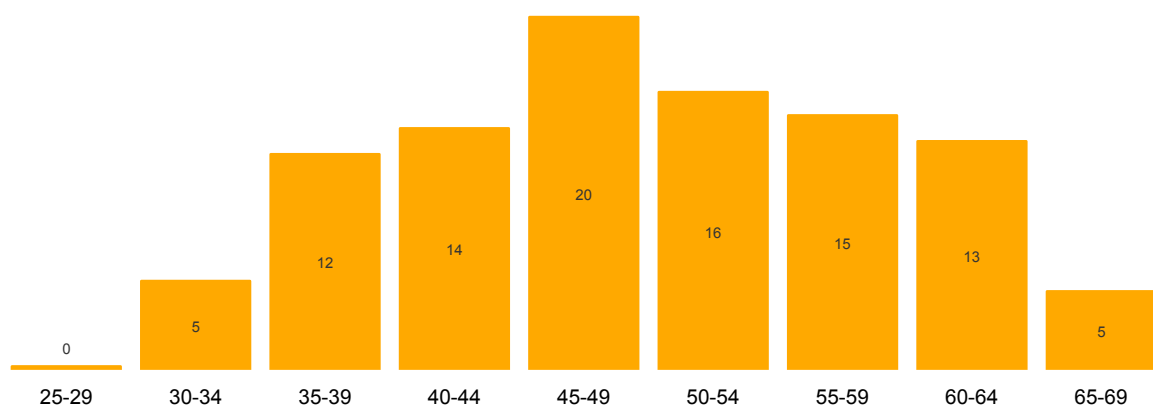
Evolutie volgens taalrol

Verhouding volgens leeftijd

Men kan stellen dat de jurisdicties van het niveau eerste aanleg, aan de basis liggen van een carrière binnen de magistratuur. Het zijn ook net deze jurisdicties die bevolkt zijn door de "jongere" generatie magistraten.

De hogere rechtscolleges worden eerder bezet door magistraten die reeds kunnen bogen op een lange carrière in de rechterlijke orde. Men dient hier dan ook over een grotere ervaring te beschikken door het bestaan van strengere benoemingsvoorwaarden.

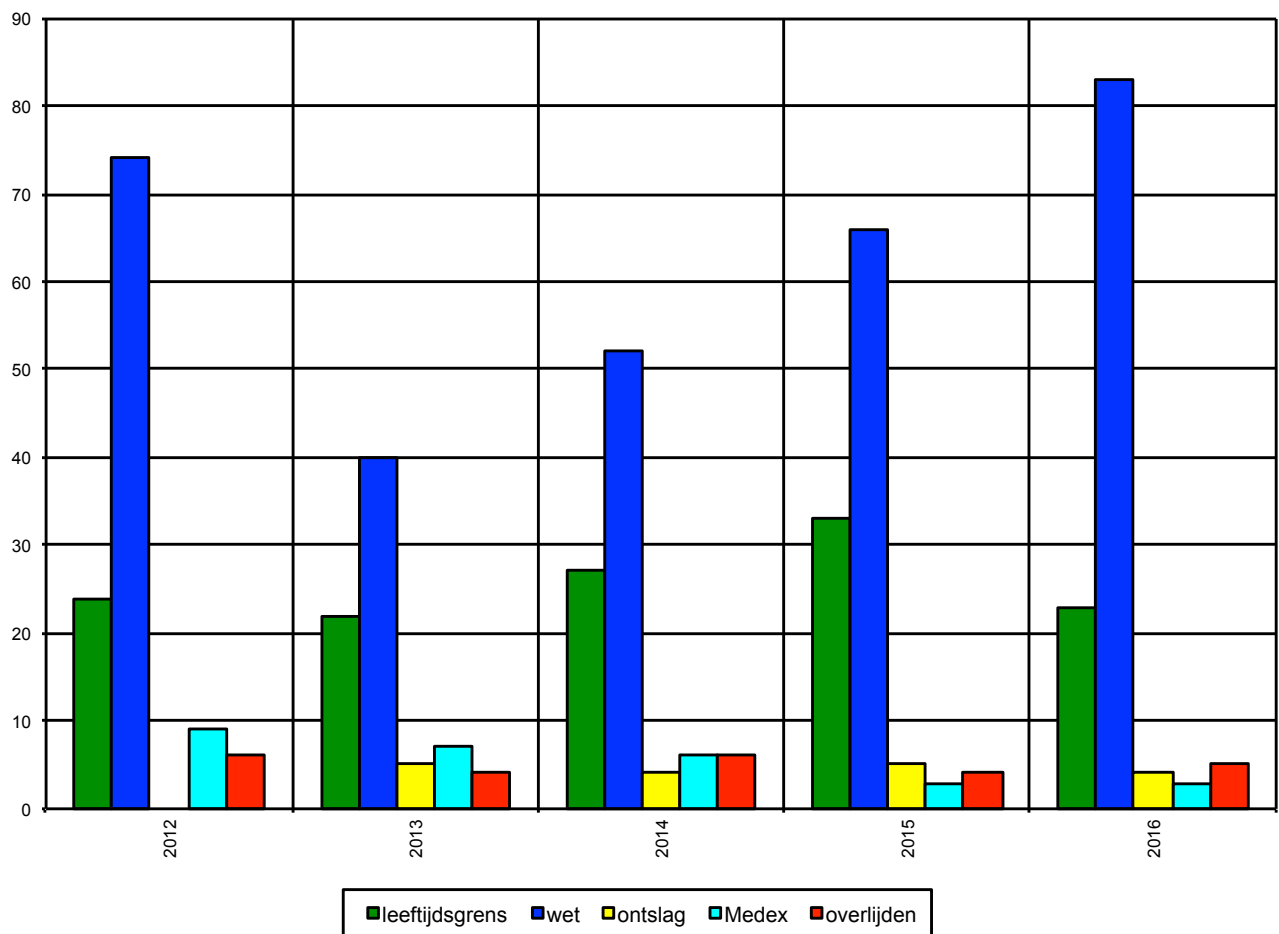
In- en uitstroom

In 2016 hebben 118 magistraten de magistratuur verlaten. Er werden 88 nieuwe magistraten benoemd in datzelfde jaar.

De evolutie van de uitstroom van de magistratuur geeft aan dat sedert de pensioenhervormingen⁴, opnieuw een stijging is van het vervroegd pensioen. Een groot deel van de magistraten die in de voorwaarden waren om het vervroegd pensioen nog op te nemen voor de hervormingen van het pensioenstelsel hebben dit daadwerkelijk gedaan in de voorgaande jaren.

Historiek van de uitstroom

Terwijl in 2012 de inruststellingen bij het bereiken van de leeftijdsgrens 21% uitmaakten van alle vertrekkers, en 65% vervroegde pensioenen werden aangevraagd, zijn 70% van alle pensioneringen in 2016 vervroegd en maar 19% door het bereiken van de leeftijdsgrens.

⁴ wet 28 december 2011, in voege vanaf 1 januari 2013

Opdrachten buiten de magistratuur

- › Artikel 308 van het Gerechtelijk Wetboek:
Er waren in januari 2016 drie magistraten gedetacheerd (of gedetacheerd geweest) buiten de magistratuur om een opdracht te vervullen in een internationale of supranationale instelling.
- › Alle afwezige magistraten werden vervangen in bovental (1).

Voorbeelden zijn het Internationaal Strafhof in Den Haag, het Europees Bureau voor Fraudebestrijding (OLAF), de civiele crisisbeheer-missies bij de EU,...

(1) Art. 309 van het Gerechtelijk Wetboek : "Is de opdracht bedoeld in artikel 308 voltijds, dan kan in de vervanging van de magistraten worden voorzien door een benoeming, en in voorkomend geval, een aanwijzing in overtal!"

- › Artikel 309ter van het Gerechtelijk Wetboek:
Er waren in januari 2016 twee magistraten gedetacheerd (of gedetacheerd geweest) buiten de magistratuur om een opdracht te vervullen bij EUROJUST.

- › Artikel 323bis van het Gerechtelijk Wetboek:
18 magistraten werden een vergunning tot afwezigheid verleend om een functie op te nemen in raden en commissies, waarvan de vereiste om de aanwezigheid van een magistraat in het bestuur te hebben aan de basis ligt van een wet. Voorbeelden zijn o.a. de Hoge Raad voor de Justitie, het Comité P en het Comité I, de Raad voor Mededinging, het IGO, Bestuurlijke commissie belast met het toezicht op specifieke en uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, ...

15 van deze magistraten zijn vervangen door middel van een benoeming in bovental (2).

(2) "...Is de opdracht voltijds, dan kan, met uitzondering van de vrederechters en de rechters in de politierechtbank, in een vervanging voorzien worden door middel van een benoeming en, in voorkomend geval, een aanwijzing in overtal."

- › Artikel 327 en 327bis van het Gerechtelijk Wetboek:
21 magistraten vervullen een voltijdse opdracht of voor federale overheidsdiensten, beleidsorganen, regeringscommissies,...

10 magistraten werden vervangen door een benoeming in overtal (3) en (4).

Het Centraal Orgaan voor Inbeslagneming en Verbeurdverklaring, de Cel voor Financiële Informatieverwerking, de Dienst Strafrechtelijk Beleid en de Veiligheid van de Staat zijn hier enkele voorbeelden van.

(3) Art. 327 van het Gerechtelijk Wetboek : "De bepalingen van artikel 323bis, § 1, tweede tot vijfde lid, zijn van toepassing op de vorige leden."

(4) Art. 327bis van het Gerechtelijk Wetboek : "De bepalingen van artikel 323bis, § 1, zijn van toepassing op de vorige leden."

Niet-magistraten die als personeelsleden van de rechterlijke orde gegroepeerd worden bij de magistratuur:

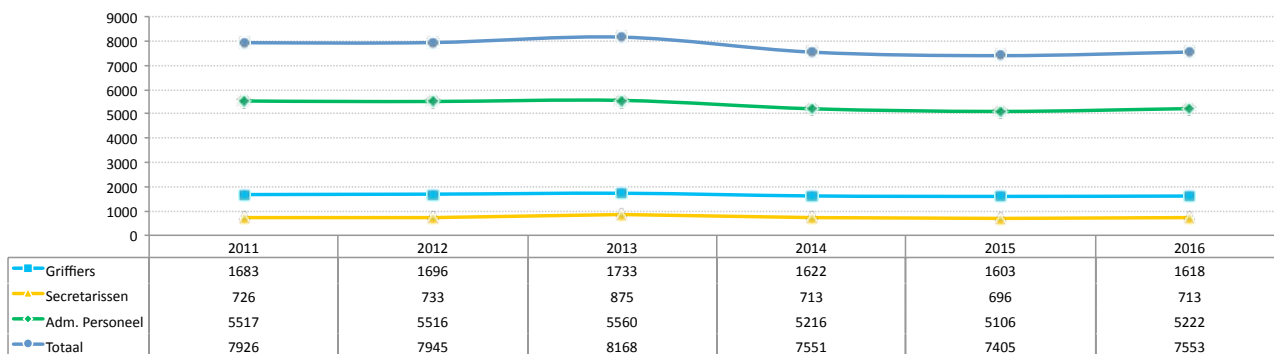
De magistratuur wordt onder andere bijgestaan door referendarissen bij het Hof van Cassatie (15⁵), door assessoren in de strafuitvoeringsrechtbanken (32⁵) en door gerechtelijke stagiairs (125) op het niveau eerste aanleg (eerste aanleg + arbeidsrechtbanken + rechtbanken van koophandel).

Gerechtsperoneel⁶

Een lichte stijging van het aantal personeelsleden (headcounts).

In 2016 steeg het aantal personeelsleden (headcounts) t.a.v. de twee jaren ervoor. De stijging laat zich het sterkst voelen bij het administratief personeel.

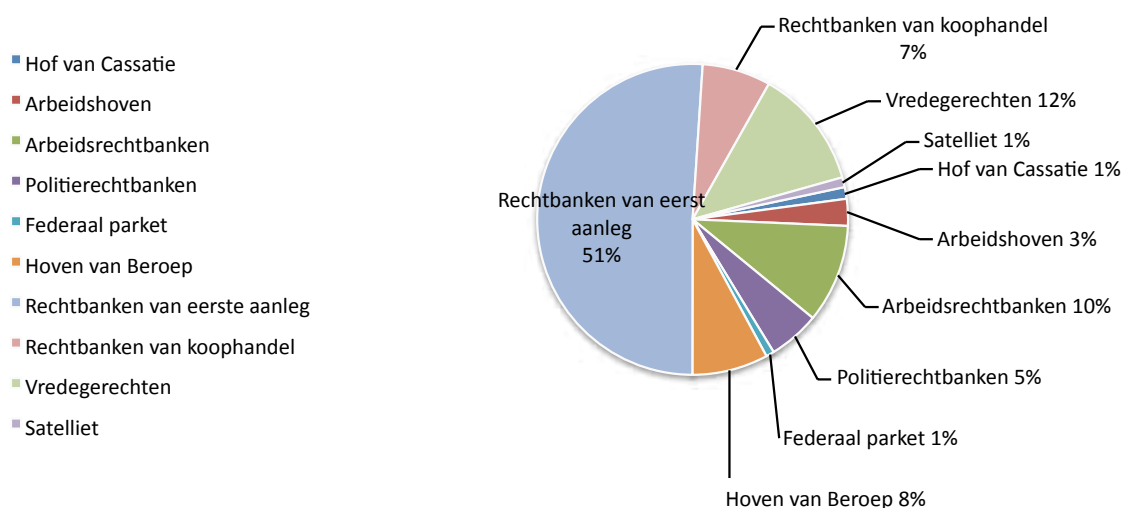

Verhouding volgens jurisdictie

« De rechtbanken van eerste aanleg vertegenwoordigen nog steeds meer dan de helft van de personeelsleden van Justitie »

Nog steeds werkt de meerderheid van het personeel (51%) bij de rechtbanken van eerste aanleg. Daarna volgen de vrederegerechten, die nog altijd 12% van het effectief vertegenwoordigen, gevolgd door de arbeidsrechtbanken (10%) en de hoven van beroep (8%), die op hun beurt kort gevolgd worden door de rechtbanken van koophandel (7%).

Het federaal parket en het Hof van Cassatie blijven de kleinste rechtsmachten (respectievelijk 1% van het totale effectief).

⁶ Situatie op 1 januari 2016.

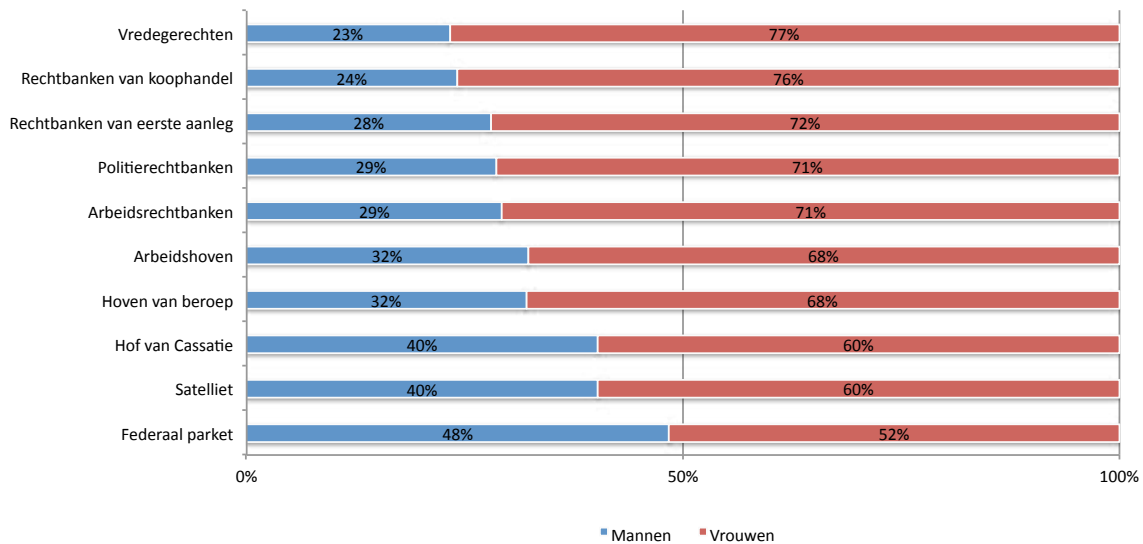
Verhouding volgens geslacht

« Vrouwen vertegenwoordigen de meerderheid bij Justitie »

Vrouwen vertegenwoordigen nog steeds de grote meerderheid van de personeelsleden van Justitie (72%). Daarnaast zijn meer dan 3/4 van de personeelsleden bij de vredegerichten en de rechtbanken van koophandel, vrouwen.

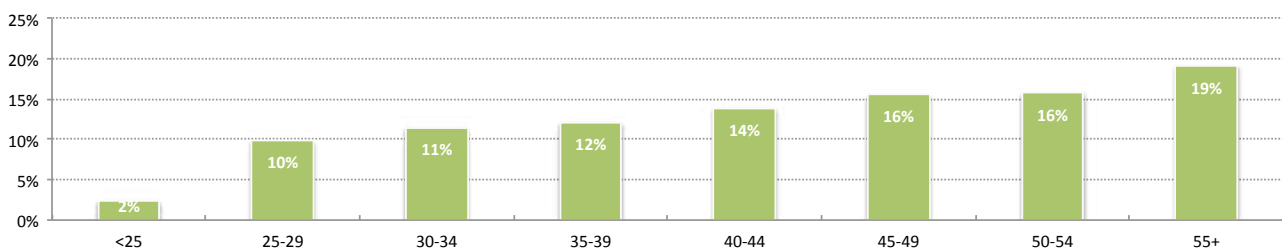
De rechtbanken van eerste aanleg – waarbij de helft van de personeelsleden van Justitie werkzaam is, nl. 3853 personeelsleden – volgen deze tendens door 2774 vrouwen tewerk te stellen.

Het federaal parket bereikt bijna een evenwicht tussen mannen en vrouwen

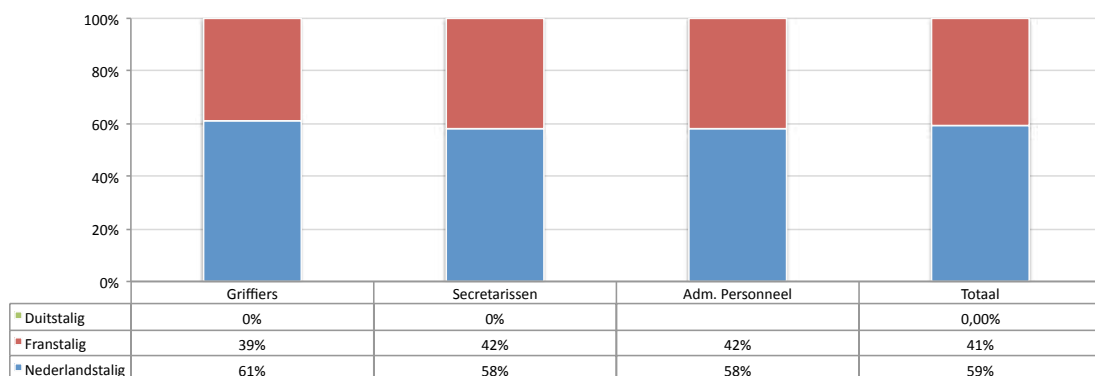
Verhouding volgens leeftijd

De groep 55-plussers (19%) is het meest vertegenwoordigd bij de griffies en de parketsecretariaten. Bijna 1/3 van het administratief personeel heeft de leeftijd van 50 of meer. Ongeveer 1/4 van de medewerkers is jonger dan 35 jaar.

Verhouding volgens taal

Meer dan 57% van het gerechtspersoneel is Nederlandstalig, slechts een klein percentage van de personeelsleden is Duitstalig.

DG WETGEVING, FUNDAMENTELE RECHTEN EN VRIJHEDEN

DG Wetgeving, Fundamentele rechten en vrijheden

Het directoraat-generaal Wetgeving, Fundamentele rechten en vrijheden (verder DG Wetgeving) vervult tal van operationele taken, naast zijn rol als adviseur van de minister van justitie in het burgerlijk recht, het gerechtelijk recht, het handelsrecht, het strafrecht, de fundamentele rechten en vrijheden en de erediensten en niet-confessionele levensbeschouwingen.

Het DG beheert aldus zeer uiteenlopende individuele procedures zoals het toekennen van (voor)naamsveranderingen, het erkennen en registreren van internationale adopties, het behandelen van dossiers rond internationale kinderontvoeringen, het toekennen van rechtspersoonlijkheid aan stichtingen van openbaar nut en internationale vzw's, het aanstellen van voogden voor niet-begeleide minderjarigen, het behandelen van aanvragen tot uitlevering en verzoeken tot overbrenging, het behandelen van administratieve beroepen in het kader van de wapenwet tegen beslissingen van de gouverneur en het voorbereiden van genadedossiers.

Naams- en voornaamsveranderingen

De dienst Naams- en Voornaamsverandering behandelt de aanvragen van particulieren met het oog op een verandering van naam en/of voorna(m)en.

In 2016 is het aantal ingediende nieuwe aanvragen gestabiliseerd, na een constante stijging van de afgelopen jaren.

Naams- en voornaamsverandering						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Enkel Familienaam	861	1029	1066	1037	1170	1.092
Enkel voornaam	777	873	978	897	1002	1.050
Naam en voornaam	159	157	207	209	208	256
Totaal	1797	2059	2251	2143	2380	2.398

Internationale adoptie

De dienst internationale adoptie treedt op als federale centrale autoriteit (FCA) binnen het ministerie van justitie en heeft als opdracht buitenlandse adoptiebeslissingen te erkennen en te registreren.

De eerste vereiste om interlandelijk te adopteren is het bekomen van een geschiktheidsvonnis door de familierechtbank. Tussen 1 januari 2011 en 31 december 2016 heeft de FCA 1442 geschiktheidsvonnissen ontvangen. De FCA erkende in die periode 1486 buitenlandse adoptiebeslissingen.

Voor 2016 betroffen de meeste erkenningen interlandelijke adopties met een interlandelijke overbrenging van een minderjarig kind uit zijn land van herkomst naar België. Deze procedures worden omkaderd door een Belgische adoptiedienst of de centrale autoriteit van de gemeenschap. Het gaat om 100 dossiers.

De overige 57 dossiers betreffen niet omkaderde dossiers. Hieronder situeren zich de volgende situaties: interne adopties ten gunste van een Belg uitgesproken in het land van herkomst van het kind, interlandelijke adopties ten gunste van een Belg met een interlandelijke overbrenging van het kind, adopties van Belgische kinderen door de partner van een ouder verblijvend in het buitenland en adopties van meerderjarigen (veelal stiefouderadopties).

In 2016 weigerde de FCA 32 adopties te erkennen omdat deze niet voldeden aan de bepalingen van de Belgische en internationale wetgeving. Bijvoorbeeld weigerde de FCA herhaaldelijk de erkenning van een adoptie nadat de adoptanten zelf de hele adoptieprocedure in het buitenland hadden geregeld maar dan weer niet in België de voorafgaande procedure van voorbereiding en geschiktheid hadden gevolgd.

De meeste dossiers vinden hun oorsprong in de volgende landen:

Omkaderde dossiers – Erkenningen							
		2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Ethiopië	143	90	66	22	14	5
2	Thailand	12	12	18	18	15	27
3	Zuid-Afrika	21	23	24	16	8	9
4	China (Volksrep.)	29	18	5	6	2	1
5	Colombia	17	11	4	7	2	4
6	Rusland	11	5	8	13	5	2
7	Polen	12	10	0	7	6	7
8	Haïti	3	8	5	7	8	6
9	Congo (Kinshasa) (R.D.C.)	0	4	16	1	12	0
10	Kazachstan	27	0	0	2	1	0

Niet omkaderde dossiers – Erkenningen							
		2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Frankrijk	13	5	9	11	17	13
2	Congo (Kinshasa) (R.D.C.)	9	7	12	8	5	3
3	China (Volksrep.)	4	1	0	3	3	6
4	Luxemburg	1	1	3	8	2	2
5	Zuid-Afrika	3	0	4	1	4	1
6	Duitsland (Bondsrepubliek)	0	0	4	5	2	1
7	Guinee	1	4	3	0	1	2
8	Verenigde Staten van Amerika	0	1	3	4	0	2
9	Ethiopië	1	1	1	4	1	2
10	Filippijnen	3	3	2	1	1	0
11	Rwanda	2	1	2	2	3	0

Niet-erkenningsbeslissingen van buitenlandse adopties							
		2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Congo (Kinshasa) (R.D.C.)	16	8	6	22	10	2
2	Guinee	1	1	1	9	10	6
3	Kameroen	8	0	4	3	3	5
4	Rwanda	6	2	0	3	1	2
5	Ghana	5	4	0	0	2	0
6	Ivoorkust	2	1	2	1	2	3
7	Nigeria	1	0	0	1	0	5
8	Turkije	3	1	1	1	1	0
9	Burundi	0	0	0	2	1	1
10	India	4	0	0	0	0	0

Centrale autoriteit voor internationale kinderontvoeringen

Deze dossiers hebben betrekking op verzoeken tot terugkeer van een kind na een ongeoorloofde grensoverschrijdende overbrenging/achterhouding of op verzoeken tot grensoverschrijdend bezoekrecht.

De eerste lijn heeft betrekking op dossiers die werden geopend in toepassing van het Verdrag van 's-Gravenhage van 25/10/1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, dat voor de landen van de Europese Unie – met uitzondering van Denemarken – is aangevuld met de Verordening 2201/2003 van 27/11/2003 (Brussel II bis).

De tweede lijn betreft dossiers inzake kinderontvoering en grensoverschrijdend bezoekrecht geopend in het kader van de Belgisch-Marokkaanse raadgevende commissie en de Belgisch-Tunesische raadgevende commissie. (Nota: vanaf november 2011 is tussen België en Marokko het Verdrag van 's-Gravenhage in werking getreden.)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Den Haag	146	144	121	154	145	131
Geen internationale overeenkomst	19	8	3	5	1	3

Internationale rechtshulp in strafzaken

Deze dienst is belast met de toepassing van de gerechtelijke procedures met internationale dimensie waarbij België betrokken is (uitlevering, overbrenging van gedetineerden, kennisgeving van gerechtelijke stukken, internationale rogatoire commissies).

Internationale rechtshulpverzoeken (CRP) zijn dossiers waarin een gerechtelijke autoriteit een onderzoeksopdracht vraagt aan een buitenlandse autoriteit. De rol van de FOD Justitie hierin is het ontvangen of verzenden van deze verzoeken en ze voor uitvoering overmaken aan de bevoegde uitvoerende overheid. Onderstaande cijfers betreffen de dossiers die door de dienst worden behandeld alsmede de dossiers die rechtstreeks door de gerechtelijke overheden worden uitgewisseld en waarvan de FOD werd op de hoogte gesteld. Het gaat zowel om verzoeken van als aan België. De verhoging vanaf 2014 is te wijten aan een betere doorstroming van de informatie.

Bij uitleveringen (E) vraagt een land om een gezochte persoon over te dragen teneinde hem te vervolgen of om een reeds uitgesproken straf ten uitvoer te leggen. Wanneer een vraag tot uitlevering aan België wordt gericht, legt de administratie een ontwerpbesluit over dit verzoek voor aan de Minister van Justitie. Het gaat hier om uitleveringen van en naar België.

In overbrengingsdossiers (TRA, ETB en TRS) behandelt de FOD Justitie het verzoek van gedetineerden die hun gevangenisstraf in hun land van herkomst wensen uit te zitten of de gevallen van onvrijwillige overbrenging. Voor de ETB's betreffen deze cijfers hoofdzakelijk overbrengingen van België naar het buitenland.

In de dossiers inzake Europese Aanhoudingsmandaten (EAW) verleent de FOD Justitie de garantie dat een gedetineerde na zijn overlevering en definitieve veroordeling, zijn straf mag uitzitten in zijn land van herkomst. Onderstaande cijfers betreffen de dossiers die door de dienst worden behandeld alsmede de dossiers die rechtstreeks door de gerechtelijke overheden worden afgehandeld en waarvan de FOD werd op de hoogte gesteld. Het gaat zowel om verzoeken van als aan België.

Aantal dossiers per jaar en per soort						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
CRP (internationale rechtshulpverzoeken)	-	3.529	3.614	5.242	4.952	4.903
E (uitleveringen)	132	131	131	112	126	115
TRA (overbrengingen RvE 1983)	143	127	117	66	27	24
ETB (overbrengingen FD 2008/909)	-	33	79	134	128	129
TRS (overbrengingen zonder instemming veroordeelde)	142	204	124	37	3	4
EAW (European Arrest Warrants)	596	622	736	785	748	830
Totaal	1.013	4.646	4.801	6.376	5.984	6.005

Internationale vzw's en SON's

De dienst Economische Rechten is belast met de erkenning, via een koninklijk besluit, van de internationale vzw's (ivzw) en van de stichtingen van openbaar nut (SON). Een ivzw of een SON verkrijgt immers rechtspersoonlijkheid op de dag van de ondertekening van het koninklijk besluit tot erkenning.

Stichtingen van openbaar						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Toekenning rechtspersoonlijkheid	31	26	24	24	31	31
Wijziging doel	10	3	6	3	10	12
Omzetting van private stichting in SON	5	5	2	4	0	3

IVZW						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Toekenning rechtspersoonlijkheid	110	110	111	94	142	91
Wijziging doel	19	32	23	26	47	31

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen

De belangrijkste opdracht van de dienst Voogdij bestaat in de organisatie van een specifieke voogdij om de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen te begeleiden. De dienst Voogdij werft in dat verband voogden, leidt ze op en wijst ze aan.

In 2015 zijn 5047 niet-begeleide minderjarige vreemdelingen aangekomen op het grondgebied. Door deze migratiecrisis ontstond er een aanzienlijke achterstand van jongeren aan wie nog geen voogd werd toegewezen. Eind 2015 waren het er 900; deze achterstand is vandaag echter weggewerkt. Om de achterstand weg te werken organiseerde de dienst Voogdij regelmatig informatievergaderingen voor de personen die zich kandidaat wensen te stellen als voogd.

In 2016 heeft de dienst zes vergaderingen georganiseerd met gemiddeld 50 deelnemers. Bovendien neemt de dienst deel aan verscheidene vergaderingen georganiseerd door verschillende verenigingen en instanties om zoveel mogelijk mensen overal in het land te bereiken.

De dienst organiseert elk jaar ook voortgezette opleidingen. In 2015 had de opleiding betrekking op mensenhandel; in 2016 stond radicalisering op het programma.

De dienst Voogdij ontvangt ook meldingen van de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen en is belast met hun identificatie. De dienst organiseert medische onderzoeken voor de jongeren waarover de Dienst Vreemdelingenzaken twijfels heeft geuit omtrent de leeftijd.

Zodra de dienst Voogdij de resultaten van het medisch onderzoek heeft ontvangen, neemt de dienst een beslissing over de leeftijd eventueel rekening houdend met de bewijsstukken die aan de dienst zijn overgezonden.

Indien de jongere minderjarig wordt verklaard, wordt een voogd aangewezen.

Overzicht per jaar van het aantal jongeren						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Verklaarde NMBV	3.258	2.811	2.090	1.780	5.047	2.928

Overzicht van het aantal voogdijen						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lopende voogdijen ⁷	2.485	2.570	2.121	1.762	> 2.400	3.609
Nieuwe aanstellingen	1.718	1.649	1.128	885	1.510	2.439
Achterstand aanstellingen	200				> 300	88

⁷ Het aantal beëindigde voogdijen is nooit evenredig met het aantal nieuwe voogdijen en doordat meer en meer NMBV een jonge leeftijd hebben, stijgt het aantal lopende voogdijen nog sterker dan de voorgaande jaren.

Wapens

De aanvragen inzake wapenbezitvergunningen, de erkenningen en de wapendrachtvergunningen

De Federale Wapendienst behandelt de beroepen tegen de beslissingen van de gouverneurs of tegen het ontbreken van een beslissing binnen de wettelijke termijn (Wet van 08/06/2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens, B.S. 09/06/2006.) betreffende aanvragen inzake wapenbezitsvergunningen, wapendrachtvergunningen en erkenningen.

Beroepen wapenbezitsvergunningen						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ingediende dossiers	219	300	305	272	210	221
Aantal genomen beslissingen	101	116	292	187	100	126

Beroepen erkenningen wapenhandelaars, verzamelaars en schietstanden						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ingediende dossiers	7	7	7	10	7	6
Aantal genomen beslissingen	6	6	8	8	11	2

Beroepen wapendrachtvergunningen						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ingediende dossiers	3	4	3	1	4	3
Aantal genomen beslissingen	3	2	4	2	3	1

De aanvragen tot organisatie van beurzen

De FOD Justitie verleent toelating om vrij verkrijgbare vuurwapens te verkopen op een wapen- of militariabeurs. Aan een beurs mag worden deelgenomen zowel door wapenhandelaars (buitenlandse wapenhandelaars moeten ook erkend zijn) als door particulieren die al dan niet het statuut van verzamelaar hebben en die occasioneel enkele wapens willen verkopen.

Beurzen						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ingediende dossiers	19	20	15	16	17	15
Afgeleverde vergunningen	19	18	14	14	14	15

Genadeverzoeken

Het krachtens artikel 110 van de Grondwet aan de Koning toegekende genaderecht is van toepassing op alle straffen uitgesproken op basis van definitieve en uitvoerbare gerechtelijke beslissingen. In de praktijk hebben de verzoeken hoofdzakelijk betrekking op drie soorten straffen (nog te ondergaan of reeds in uitvoering), in variabele proporties volgens de periode: gevangenisstraffen, geldboeten en verval van het recht tot sturen.

Het aantal genadeverzoeken en het aantal beslissingen waarin genade wordt toegekend, daalt de laatste jaren.

Aantal verzoeken en beslissingen per jaar						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Aantal verzoeken	993	955	1107	837	553	663
Behandelde dossiers	1114	961	1017	962	715	788
Toekenning	70	53	29	2	23	3
Verwerping	664	515	586	490	315	278
Zonder gevolg	380	393	402	470	377	507

Aangezien de procedure verscheidene maanden in beslag neemt, stemt het aantal dossiers dat behandeld en voltooid wordt in de loop van een jaar niet overeen met het aantal nieuwe verzoeken dat in datzelfde jaar is ingediend.

De categorie "zonder gevolg" bevat verschillende mogelijkheden: genade niet van toepassing, veroordeling nog niet definitief, strafuitvoering tijdens de procedure, enz.

2014 was een bijzonder jaar omwille van de ministeriële beslissing om geen genadevoorstellen meer voor te leggen aan de Koning. De enige 2 gevallen waarin genade werd toegekend, hadden betrekking op verzoekers die de voorwaarden opgelegd vóór de beslissing tot stopzetting van de toekenningen hadden nageleefd.

Ook in 2016 lag het aantal toegekende genadeverzoeken laag, maar verschillende beslissingen die in dat jaar werden voorbereid, zijn uitgesteld naar 2017.

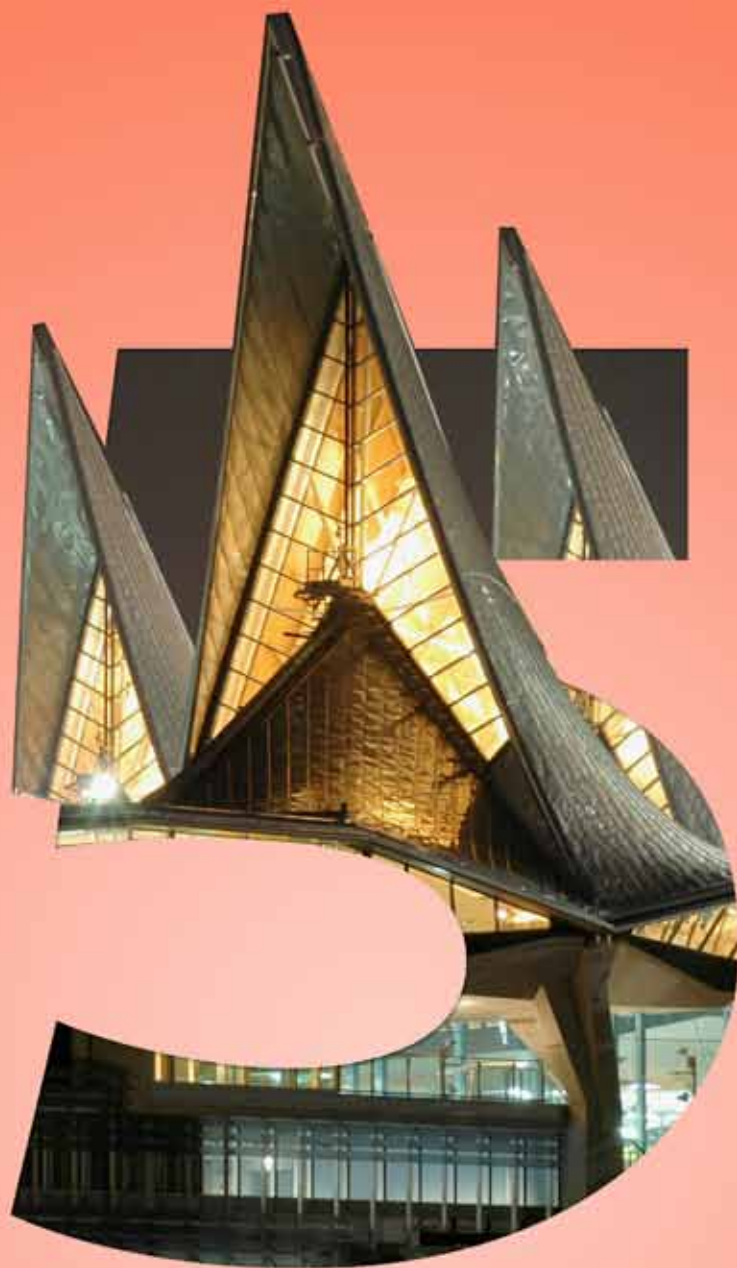
Personeel erediens en vrijzinnigheid

In België wordt de materie van de erediens geregeld door drie grondwettelijke fundamentele principes:

- › gelijkheid en non-discriminatie voorzien in de artikelen 10 en 11 van de grondwet;
- › vrijheid van erediens en om op elk gebied zijn mening te uiten voorzien in de artikelen 19 en 20 van de grondwet;
- › de onafhankelijkheid tussen erediens en staat voorzien in artikel 21, lid 1, van de grondwet.

De verplichting voor de staat om de wedden en pensioenen van de bedienaars en de afgevaardigden van de vrijzinnigheid te betalen, is voorzien in artikel 181 § 1 en 2 van de grondwet. De FOD Justitie is belast met de uitvoer van deze verplichting.

Bezoldigde voltijds equivalenten (elk jaar op 5 januari)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
katholiek	3.211	3.093,50	3.032	2.942	2.907	2.888
protestants	122	120	116,5	116,5	127,5	134,5
anglicaans	14,5	16,5	14	17	16	16
israëlitisch	31,5	33	35	35	36	32,5
orthodox	49	48	47,5	50	52	53,5
vrijzinnigheid	313	323,5	325	328	330	331,15
islam	29	38	46	60	70	75
Totaal	3.770	3.673	3.616	3.549	3.539	3.531

HOVEN & RECHTBANKEN

Hoven en Rechtbanken⁸

De activiteitengegevens komen uit de jaarlijkse publicaties van de steundienst van het College van de hoven en rechtbanken. Deze publicaties zijn per instantie en meer in detail beschikbaar op de website van het College van de hoven en rechtbanken, onder de rubriek "Statistiek" (<https://www.rechtbanken-tribunaux.be/nl/rechterlijke-orde/beheer-en-ondersteuning/college-van-hoven-en-rechtbanken/statistiek>). Alle gegevens werden gevalideerd door de betrokken instanties. De statistische periode betreft de jaren 2011 tot en met 2016.

Hieronder een korte beschrijving van de verschillende maten voorgesteld in deze publicatie:

- **Aantal nieuwe zaken:** betreft het aantal nieuwe zaken die op de rol werden ingeschreven tijdens het burgerlijke jaar.
- **Aantal hangende zaken:** betreft het aantal zaken die op de rol werden ingeschreven en die op een bepaalde datum nog niet zijn afgesloten. Het aantal hangende zaken wordt op twee datums weergegeven: 1 januari en 31 december van het jaar. Het is interessant om deze twee datums te vergelijken. Zo kan de capaciteit van een instantie om zijn gerechtelijke achterstand weg te werken, worden beoordeeld.
- **Input:** betreft alle zaken die de werkingstroom voeden; de input is dus de som van het aantal hangende zaken op 1 januari van het jaar (achterstand op 1 januari) en het aantal nieuwe ingeschreven zaken tijdens dat jaar (zaken die binnenkomen tijdens het jaar).
- **Output:** betreft het aantal zaken dat afgesloten werd door een eindbeslissing tijdens het burgerlijke jaar. De verhouding tussen "het aantal output en het aantal nieuwe zaken" kan berekend worden om het evenwicht of onevenwicht tussen het volume behandelde zaken en het volume binnenkomende zaken te kennen (deze maat is enkel beschikbaar voor de hoven). Voor de jeugdgriffie van de rechtbanken van eerste aanleg is de maat output nog niet beschikbaar gezien het principe van de blijvende saisine. In plaats daarvan is het aantal eind- en tussenvonnissen gegeven. Ten slotte wordt het aantal vonnissen en beschikkingen gegeven voor de arbeidsrechtbanken, sectie collectieve schuldenregeling, als aanvulling op het aantal nieuwe zaken en de output.

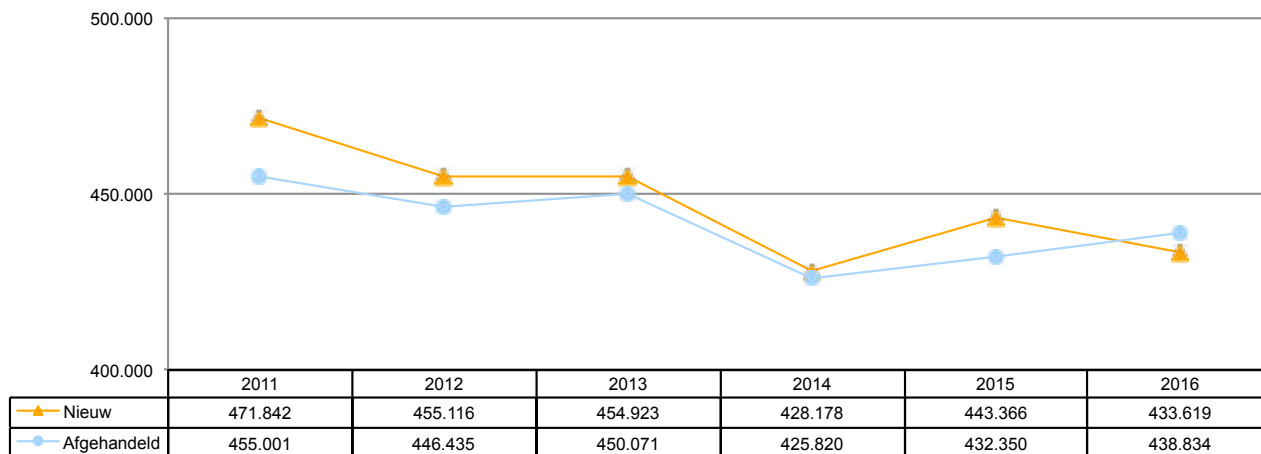
Ter informatie: de gegevens met betrekking tot de burgerlijke zaken van de politierechtbanken en de gegevens van de onderzoekskabinetten zijn voorlopig niet in deze publicatie opgenomen. De kwaliteit van de verzamelde gegevens moet eerst verbeterd worden voordat ze opnieuw gepubliceerd worden.

⁸ Bron: College hoven en rechtbanken, cct.chr.stat@just.fgov.be. Consulteer onze website <http://www.rechtbanken-tribunaux.be/nl>.

Vredegerichten

De afgelopen jaren is het aantal nieuwe zaken steeds hoger geweest dan het aantal afgehandelde zaken. In 2016 is het aantal afgehandelde zaken daarentegen voor het eerst hoger dan het aantal nieuwe zaken. Na een dalende trend in het aantal nieuwe en afgehandelde zaken, met als dieptepunt in 2014 (-9% nieuwe zaken en -6% afgehandelde zaken in 2014 ten opzichte van 2011), is er in 2015 opnieuw een stijging in zowel de nieuwe als afgehandelde zaken op te merken. Daar waar deze stijging zich in 2016 voortzet voor de afgehandelde zaken, zakt het aantal nieuwe zaken opnieuw.

Op 1 september 2014 zijn er enkele bevoegdheden (vb.: dringende en voorlopige maatregelen inzake echtscheiding en onderhoudsgelden; invorderingen cfr. wet op de natuurlijke rechter; ...) naar andere jurisdicties overgeheveld. Dit kenmerkt zich in een belangrijke daling van het aantal nieuwe en afgehandelde zaken in 2014. De stijging van het aantal nieuwe en afgehandelde zaken in 2015 kan een gevolg zijn van de vernieuwde, eveneens op 1 september 2014 ingevoerde, wet betreffende het voorlopig bewind. Als gevolg van deze wet moeten alle reeds bestaande zaken voorlopig bewind opnieuw worden geëvalueerd.

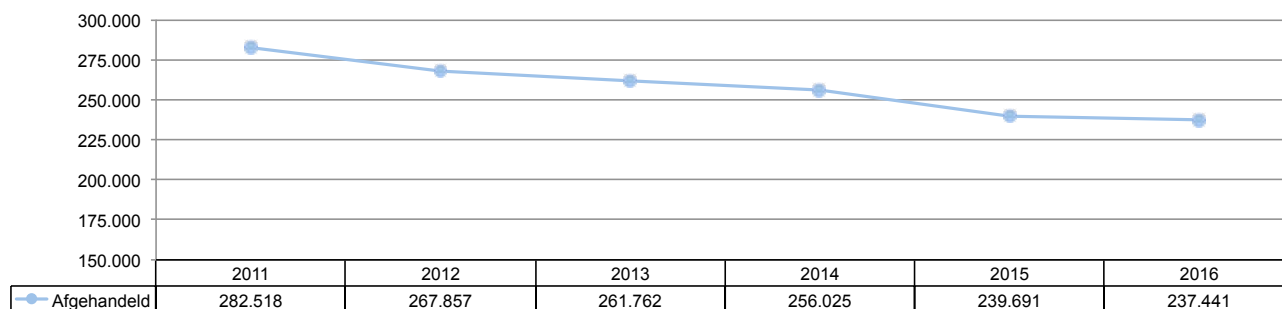

Politierechtbanken

Voorafgaande opmerking: door de ontwikkeling van een nieuw datawarehouse voor de rechtbanken van koophandel zijn de statistieken van de burgerlijke zaken niet beschikbaar voor de publicatie van 2016.

Strafrechtelijk⁹

Op strafrechtelijk gebied worden steeds minder eindvonnissen uitgesproken. Het betreft een afname van 16% (van ongeveer 280.000 in 2011 tot bijna 240.000 in 2016).

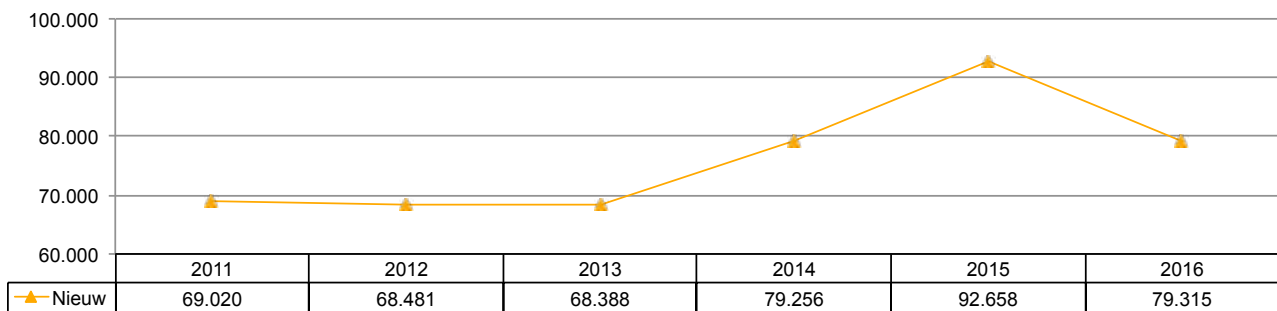

⁹ Voor de politierechtbank van Eupen zijn er in 2011 geen gegevens beschikbaar. Voor 2015 waren geen gegevens beschikbaar van Sankt-Vith.

Rechtbanken van Koophandel¹⁰

Voorafgaande opmerking: door de ontwikkeling van een nieuw datawarehouse voor de rechtbanken van koophandel zijn de statistieken van de afgesloten zaken niet beschikbaar voor de publicatie van 2016.

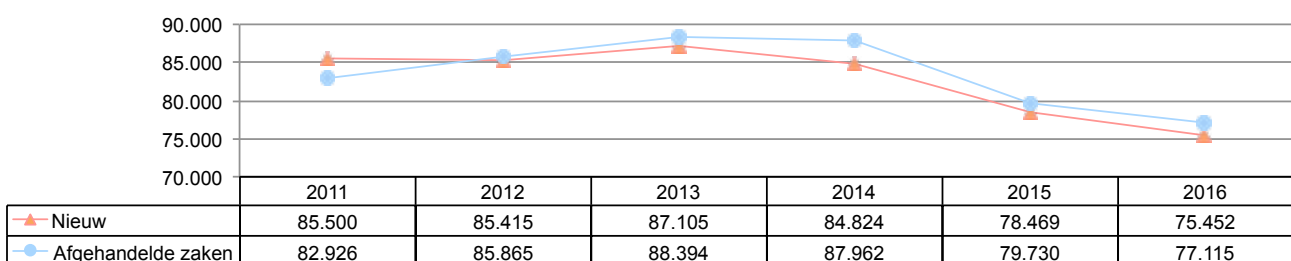
In de statistische periode 2011-2013 blijft het aantal nieuwe zaken dat ingeschreven is op de algemene rol stabiel. Sedert 1 juli 2014 zijn de rechtbanken van koophandel bevoegd voor alle commerciële geschillen, onafhankelijk van het bedrag (wet natuurlijke rechter). Ook als de eiser geen ondernemer is, kan de rechtbank van koophandel gevat worden voor handelingen die de verweerder-ondernemer, bijvoorbeeld een architect of boekhoudkantoor, in het kader van zijn economisch doel stelde. In 2014 en 2015 is er vervolgens een significante stijging van het aantal nieuwe zaken (+24.270 zaken in 2015 in vergelijking met 2013, hetzij +34%). Dankzij een wetswijziging doorgevoerd met de Potpourri I-wet, is er sinds 2 juli 2016 een nieuwe (administratieve) procedure voor de invordering van onbetwiste schulden in voege. Daardoor is er in 2016 een significante daling merkbaar van het aantal nieuwe zaken dat is ingeschreven op de algemene rol (-13.343 zaken in 2016 in vergelijking met 2015, hetzij -14%).

Arbeidsrechtbanken

Wat de sociale zaken (het geheel van zaken behandeld door de arbeidsrechtbank, behalve de collectieve schuldenregeling) betreft, stellen we vast dat de evolutie van het aantal nieuwe zaken en het aantal afgesloten zaken vergelijkbaar is. We stellen evenwel vast dat er, vanaf 2012, meer afgesloten zaken zijn dan nieuwe zaken, waardoor het aantal hangende zaken geleidelijk aan daalt en daarmee ook de gerechtelijke achterstand. Er dient ook opgemerkt te worden dat het aantal nieuwe en afgesloten zaken tussen 2011 en 2013 met respectievelijk bijna 2% en 7% steeg en vanaf 2013 steeds verminderde met een significante daling van bijna 13% tussen 2013 en 2016. Over de volledige periode 2011-2016 daalde het aantal nieuwe en afgesloten zaken met respectievelijk 12% en 7%.

Arbeidsrechtbanken: sociale zaken

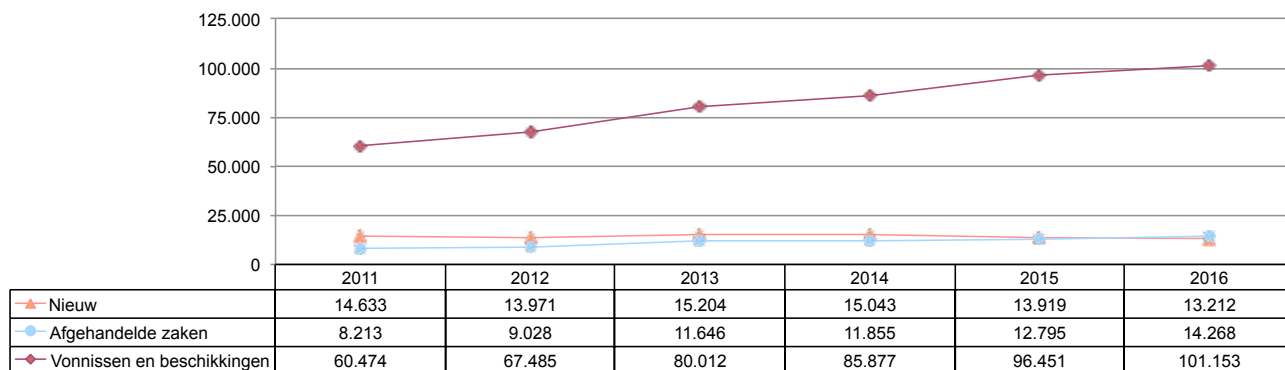
Voor de sectie Collectieve schuldenregeling (CSR) stellen we tussen 2011 en 2016 een constante jaarlijkse stijging vast van het aantal afgehandelde zaken. Tijdens de periode 2011-2015, zijn er steeds minder afgesloten zaken dan nieuwe zaken, en dus blijft het aantal hangende zaken in de loop der jaren stijgen. Die stijging is echter volkomen normaal, want de CSR-zaken kennen lange procedures. In 2016 is het aantal afgesloten zaken, voor de eerste keer, hoger dan het aantal nieuwe zaken, waardoor het aantal hangende zaken afneemt.

¹⁰ De cijfergegevens voor de rechtbanken van koophandel bevatten geen betwiste schuldvorderingen.

Het aantal nieuwe CSR-zaken steeg met bijna 4% tussen 2011 en 2013 en daalde steeds vanaf 2013 met een significante daling van 13% tussen 2013 en 2016. Over de periode 2011-2016 kende het aantal nieuwe zaken een daling van 10%.

We stellen vast dat tussen 2011 en 2016 het aantal vonnissen en beschikkingen heel fors stijgt met bijna 67%. Over die periode stijgt dat aantal jaarlijks met respectievelijk 12%, 19%, 7%, 12% en 5%.

Arbeidsrechtbanken: collectieve schuldenregeling

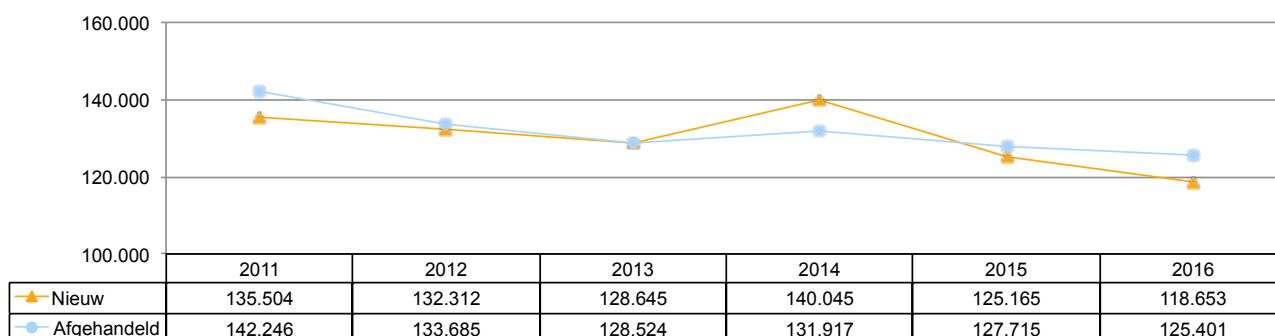
Rechtbanken van eerste aanleg

Burgerlijk¹¹

Het aantal nieuwe en afgesloten zaken daalde tussen 2011 en 2016 met telkens 12%. We stellen vast dat het aantal nieuwe zaken en het aantal behandelde zaken op vergelijkbare wijze evolueren. Beide aantallen daalden immers tussen 2011 en 2013, met respectievelijk 5% en 10%, stegen in 2014 met 9% en 3% en daalden terug tot 2016, met respectievelijk 15% en 5%.

Over de volledige periode 2011-2013 was het verschil tussen het aantal nieuwe en afgesloten zaken bijna altijd in het voordeel van het aantal afgesloten zaken, uitgezonderd in 2013. Toen waren er iets meer nieuwe zaken dan afgesloten zaken. In 2014 stellen we, in tegenstelling tot 2013, een groter verschil vast tussen het aantal nieuwe en afgesloten zaken (stijging van 6%). De oorzaak van deze stijging ligt voornamelijk aan het feit dat de zaken van de burgerlijke griffie van de jeugdrechtbanken sinds 1 september 2014 naar de familierechtbanken overgeheveld worden. In 2015 en 2016 kunnen we vaststellen dat het aantal afgesloten zaken terug hoger ligt dan het aantal nieuwe zaken, wat voor een daling van het aantal hangende zaken zorgt en dus voor een daling van de gerechtelijke achterstand.

Rechtbanken van eerste aanleg: burgerlijke en familiezaken

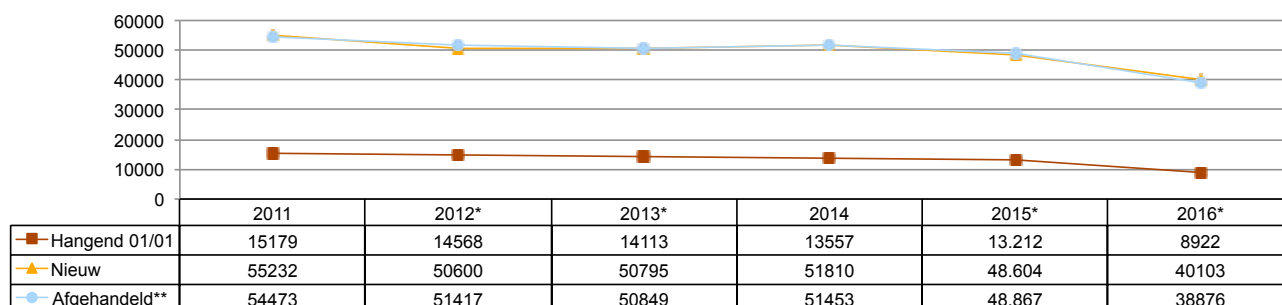

¹¹ Vanaf 1 september 2014 betreft dit zowel de burgerlijke als de familiezaken.

Strafrechtelijk

Tussen 2011 en 2015 daalde het aantal nieuwe en afgehandelde zaken met 12% en 13% respectievelijk (ongeveer 2% van deze daling is te wijten aan ontbrekende gegevens voor Verviers). Beide volgen dus dezelfde trend. Het aantal hangende zaken daalde met 13%. De cijfers voor 2016 zijn niet representatief omdat er geen gegevens zijn voor 6 van de afdelingen (voor Leuven, Turnhout, Charleroi: wegens overstap naar nieuwe applicatie; voor Hasselt, Tongeren, Eupen: cijfers niet gevalideerd).

Rechtbanken van eerste aanleg: strafzaken

* Ontbrekende gegevens.

** Zaken waarbij de strafvordering ten aanzien van ten minste 1 beklagde werd afgewerkt.

Onderzoeksrechters

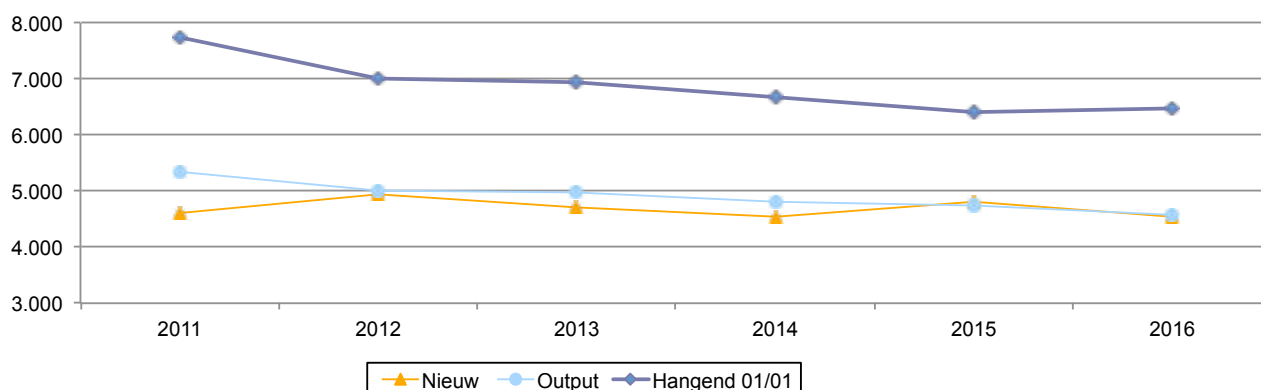
Door de ontwikkeling van een nieuw datawarehouse voor de onderzoeksrechters van rechtbanken van eerste aanleg zijn deze statistieken niet beschikbaar voor de publicatie van 2016.

Arbeidshoven

Over de volledige periode werden jaarlijks gemiddeld 4.688 nieuwe zaken ingeleid. Na een daling tussen 2011 en 2013, is het aantal hangende zaken stabiel gebleven. In het algemeen worden er jaarlijks evenveel zaken afgehandeld dan er nieuwe worden ingeleid. 2015 was wat dat betreft een uitzondering (er werden iets meer zaken ingeleid dan afgehandeld).

Arbeidshoven: aantal nieuwe, hangende en afgehandelde zaken

Onderstaande tabel geeft de cijfers van het aantal hangende zaken (aan het begin en op het eind van het jaar), nieuwe zaken, input, output, de gemiddelde duur tijd van de afgehandelde zaken (in dagen; afgesloten door een eindarrest) en de proportie van het aantal output op het aantal nieuwe zaken (in %). Wat betreft de nieuwe zaken zien we dat het aantal fluctueert, met een hoogtepunt in 2012. In 2015 zijn er voor het eerst in een significante periode meer nieuwe zaken dan afgehandelde zaken. Bijgevolg stijgt het aantal zaken hangend op het einde van het jaar licht. Tot slot daalt de gemiddelde duurtijd, van 2011 tot 2015 van de zaken die door een eindarrest zijn afgesloten. In 2016 stijgt de gemiddelde duurtijd opnieuw tot ongeveer de gemiddelde duurtijd van 2014.

Arbeidshoven: Algemene statistieken						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hangend 01/01	7.742	7.018	6.952	6.671	6.404	6.463
Nieuw	4.609	4.930	4.697	4.553	4.807	4.534
Input	12.351	11.948	11.649	11.224	11.211	10.997
Output	5.333	4.996	4.978	4.820	4.748	4.574
Gemiddelde duur eindarresten	580	508	464	446	442	447
Hangend 31/12	7.018	6.952	6.671	6.404	6.463	6.423
Output/Nieuw (%)	116%	101%	106%	106%	99%	101%

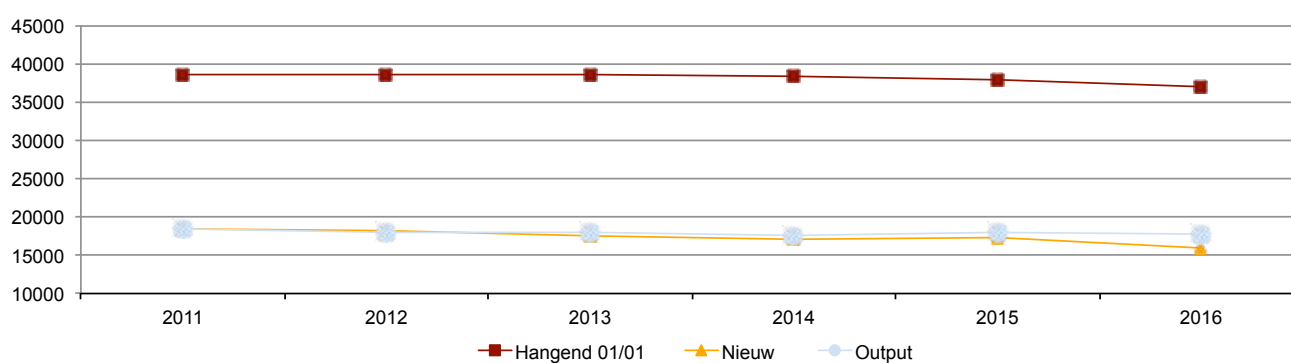
Hoven van beroep

Burgerlijk

Input, output en hangende zaken

Onderstaande tabel geeft de cijfers van het aantal hangende zaken (aan het begin en op het eind van het jaar), nieuwe zaken, input, output, de gemiddelde duur tijd van de afgehandelde zaken (in dagen; afgesloten door een eindarrest) en de proportie van de output op het aantal nieuwe zaken (in %). Het aantal nieuwe zaken daalt constant tussen 2011 en 2014 (-7%), stagneert in 2014/2015 en duikt naar beneden in 2016. Het aantal afgesloten zaken daalt eveneens tussen 2011 en 2014 (-4%), stijgt in 2015 en daalt terug in 2016. Globaal gezien daalt het aantal hangende zaken sinds 2013 (-3.447 zaken in 2016 in vergelijking met 2013¹³, of -9%) door een stijging van de verhouding 'output/nieuw'. Tot slot daalt de gemiddelde duurtijd van de zaken die door een eindarrest zijn afgesloten, over de volledige periode.

Hoven van beroep - burgerlijke zaken: algemene statistieken						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hangend 01/01	38544	38607	38662	38243	37787	36981
Nieuw	18457	18127	17592	17117	17213	15895
Input	57001	56734	56254	55360	55000	52876
Output	18394	18072	18011	17573	18019	17661
Gemiddelde duur eindarresten	727	678	673	675	660	653
Hangend 31/12	38607	38662	38243	37787	36981	35215
Output/Nieuw (%)	100%	100%	102%	103%	105%	111%

Strafrechtelijk

In 2016 werden er in de correctionele kamers min of meer evenveel zaken afgehandeld als zaken ingeleid. Bijgevolg blijft het totaal aantal hangende zaken stabiel. Bij de kamer van inbeschuldigingstelling (KI) stijgt het aantal hangende zaken een beetje. Deze stijgende trend staat evenwel in contrast met de vorige jaren. De verhouding "output/nieuwe" was inderdaad altijd positief voor de correctionele kamers en bleef rond 100% voor de kamer van inbeschuldigingstelling.

Probleem met de zaken die door een weglating afgesloten worden

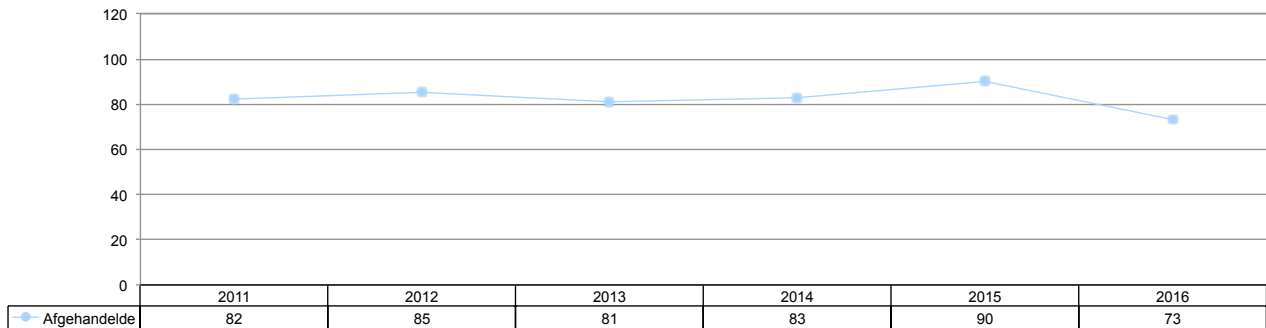
Door een probleem in de Datawarehouse is een deel van de zaken die door een weglating afgesloten worden niet opgenomen in de statistieken.

¹³ Verschil tussen het aantal hangende zaken op 01/01/2013 en op 31/12/2015.

Hoven van beroep - strafzaken : algemene statistieken								
Categorie		Sociaal	Correctioneel	Jeugd	Totaal	KI Sociaal	KI	Totaal KI
2 0 1 1	Hangend 01/01	289	6.905	356	7.550	1	1.318	1.319
	Nieuw	258	6.684	1.314	8.256	26	11.747	11.773
	Input	547	13.589	1.670	15.806	27	13.065	13.092
	Output	241	6.845	1.329	8.415	25	11.769	11.794
	Hangend 31/12	306	6.744	341	7.391	2	1.296	1.298
	Output/Nieuw (%)	93%	102%	101%	102%	96%	100%	100%
2 0 1 2	Hangend 01/01	306	6.744	341	7.391	2	1.296	1.298
	Nieuw	254	6.598	1.258	8.110	45	10.659	10.704
	Input	560	13.342	1.599	15.501	47	11.955	12.002
	Output	238	6.915	1.293	8.446	43	10.668	10.711
	Hangend 31/12	322	6.427	306	7.055	4	1.287	1.291
	Output/Nieuw (%)	94%	105%	103%	104%	96%	100%	100%
2 0 1 3	Hangend 01/01	322	6.427	306	7.055	4	1.287	1.291
	Nieuw	263	6.180	1.285	7.728	36	10.870	10.906
	Input	585	12.607	1.591	14.783	40	12.157	12.197
	Output	248	6.461	1.239	7.948	35	10.828	10.863
	Hangend 31/12	337	6.146	352	6.835	5	1.329	1.334
	Output/Nieuw (%)	94%	105%	96%	103%	97%	100%	100%
2 0 1 4	Hangend 01/01	337	6.146	352	6.835	5	1.329	1.334
	Nieuw	234	5.677	1.370	7.281	51	10.704	10.755
	Input	571	11.823	1.722	14.116	56	12.033	12.089
	Output	265	6.252	1.346	7.863	52	10.725	10.777
	Hangend 31/12	306	5.571	376	6.253	4	1.308	1.312
	Output/Nieuw (%)	113%	110%	98%	108%	102%	100%	100%
2 0 1 5	Hangend 01/01	306	5.571	376	6.253	4	1.308	1.312
	Nieuw	272	5.799	1.291	7.362	35	10.509	10.544
	Input	578	11.370	1.667	13.615	39	11.817	11.856
	Output	234	6.005	1.335	7.574	39	10.369	10.408
	Hangend 31/12	344	5.365	332	6.041	0	1.448	1.448
	Output/Nieuw (%)	86%	104%	103%	103%	111%	99%	99%
2 0 1 6	Hangend 01/01	344	5.365	332	6.041	0	1.448	1.448
	Nieuw	258	5.681	1.281	7.220	49	10.325	10.374
	Input	602	11.046	1.613	13.261	49	11.773	11.822
	Output	256	5.700	1.296	7.252	31	10.065	10.096
	Hangend 31/12	346	5.346	317	6.009	18	1.708	1.726
	Output/Nieuw (%)	99%	100%	101%	100%	63%	97%	97%

Hoven van Assisen

Over de hele periode 2011-2016 werden jaarlijks gemiddeld 82 zaken afgehandeld. De laatste jaren blijft dit aantal stabiel, met uitzondering van een hoogtepunt in 2015 en een daling in 2016. Door het meer correctionaliseren van de strafrechtelijke zaken wordt er verwacht dat deze daling zich de komende jaren zal blijven verderzetten.

OPENBAAR MINISTERIE

Openbaar Ministerie

In de loop van het jaar 2016 startte het Openbaar Ministerie met de stapsgewijze invoering van de nieuwe business applicatie MaCH bij de correctionele parketten. Dit ging echter gepaard met moeilijkheden en vertragingen die er voor zorgen dat de statistisch analisten voorlopig geen betrouwbare nationale statistieken meer kunnen produceren vanaf het jaar 2016. Dit overzicht beperkt zich daarom tot de jaren 2011 tot 2015.

Om de vergelijkbaarheid van de opeenvolgende jaargangen te garanderen is er voor geopteerd om de cijfergegevens van de jaargangen voorafgaand aan 2015 (het jaar na de hervorming van het gerechtelijk landschap en de inwerkingtreding van omzendbrief nr. COL 16/2014) te herberekenen en te presenteren volgens het nieuwe concept gebaseerd op de nieuwe territoriale structuur en de nieuwe uitstroombeslissingen. Op 1 april 2014 trad de hervorming van het gerechtelijk landschap officieel in werking. Met het oog op een organisatorische schaalvergroting werd daarbij geopteerd voor 14 parketten van de procureurs des Konings in plaats van de 27 parketten voorheen. Op 1 januari 2015 trad de omzendbrief nr. COL 16/2014 van het College van procureurs-generaal in werking betreffende de toepassing van de wet van 12 maart 1998. Als gevolg daarvan worden zaken die in het verleden uitstroonden na (en dus geteld werden als) een zondergevolgstelling wegens (1) seining van de dader, (2) pretoriaanse probatie, (3) verwijzing naar de korpschef of (4) administratieve sanctie voortaan geteld op basis van vier aparte uitstroombeslissingen. Anderzijds worden de motieven om een zaak zonder gevolg te stellen uitgebreid en wordt de bijkomende uitstroombeslissing "onmiddellijke inning betaald" gecreëerd.

Meer gedetailleerde cijfers (voor de jaren 2006 tot en met 2015 voor de correctionele parketten en voor de jaren 2010 tot en met 2015 voor de jeugdparketten) zijn beschikbaar op de website van het Openbaar Ministerie: www.om-mp.be/stat.

Correctionele parketten

Tussen 2011 en 2015 zijn de instroom en uitstroom van strafzaken in de correctionele parketten met respectievelijk 17% en 15% gedaald, met een bijzonder opvallende daling in de loop van 2015 (-10% en -7% ten opzichte van 2014). Wat de tenlasteleggingen in de instroom betreft, zien we een daling van het aantal eigendomsmisdrijven (-22% tussen 2011 en 2015 en -12% tussen 2014 en 2015) en het aantal misdrijven tegen personen (-13% tussen 2011 en 2015 en -4% tussen 2014 en 2015). De stock van hangende zaken aan het einde van het jaar (op 31 december) is tussen 2011 en 2015 (-4%) en 2014 en 2015 (-3%) licht gedaald. Wat betreft de beslissingen die door de correctionele parketten werden genomen, stellen we een daling vast van de zondergevolgstellingen (-18% tussen 2011 en 2015 en -9% tussen 2014 en 2015). We zien eveneens een daling van het aantal opsporingsonderzoeken afgesloten met een rechtstreekse dagvaarding (-11% tussen 2011 en 2015 en -6% tussen 2014 en 2015).

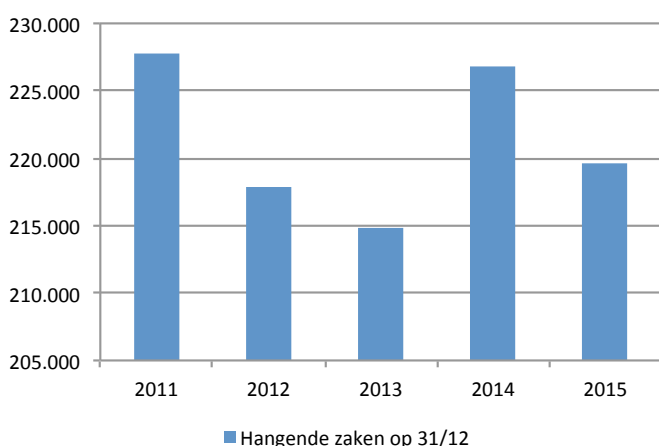
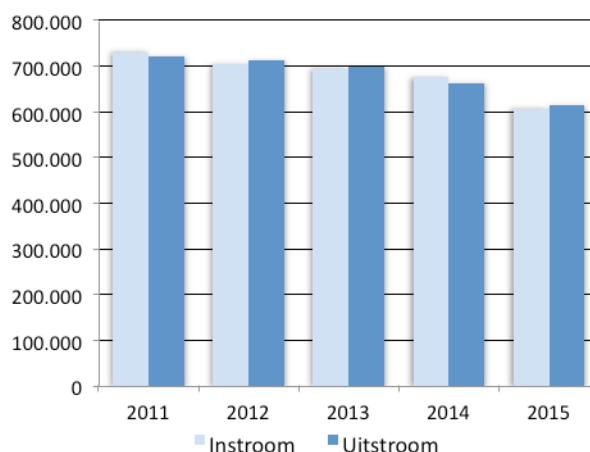
1. Instroom, uitstroom en stock van hangende zaken binnen de correctionele parketten

Aantal correctionele zaken					
	2011	2012	2013	2014	2015
Instroom	731.126	703.218	694.602	675.236	606.852
Uitstroom	721.546	712.978	697.681	663.301	613.955
Stock op 31/12	227.685	217.925	214.846	226.781	219.678

In de afgelopen jaren is de instroom van nieuwe of heropende strafzaken in de correctionele parketten sterk afgenomen, van 731.126 zaken in 2011 naar 606.852 zaken in 2015, een daling van 17%. Vooral in het jaar 2015 daalde de instroom sterk, met 10% ten opzichte van 2014. De uitstroom van strafzaken evolueert gelijkaardig: deze daalt sinds 2011 (-15%) en daalde sterk tussen 2014 en 2015 (-7%).

De uitstroom van de correctionele parketten was in 2012, 2013 en 2015 iets hoger dan de instroom en in 2011 en 2014 iets lager dan de instroom. Wat die twee jaren betreft, hebben de parketten wat minder zaken gesloten dan ze hebben ontvangen: op 100 op het parket binnengekomen zaken werden 98 à 99 zaken gesloten.

De daling van de in- en uitstroom die in 2015 ten opzichte van het jaar voordien werden vastgesteld, verschilt per rechtsgebied. De instroom daalde het sterkst in het rechtsgebied Luik (-19%) en de uitstroom het sterkst in de rechtsgebieden Antwerpen (-16%) en Luik (-12%). Enkel in het rechtsgebied Bergen nam de uitstroom licht toe (+3%); de daling van de in- en uitstroom vindt men trouwens terug in alle parketten, met uitzondering van de parketten van Charleroi en Bergen-Doornik waar de uitstroom respectievelijk stabiel bleef (0%) of een lichte stijgende (+5%).

De stock van hangende zaken op 31/12 op nationaal niveau daalde licht (-3%) tussen 2014 en 2015. De stock was hoger in 2011 en 2014, parallel met de hierboven opgemerkte hogere instroom tegenover de uitstroom in die jaren.

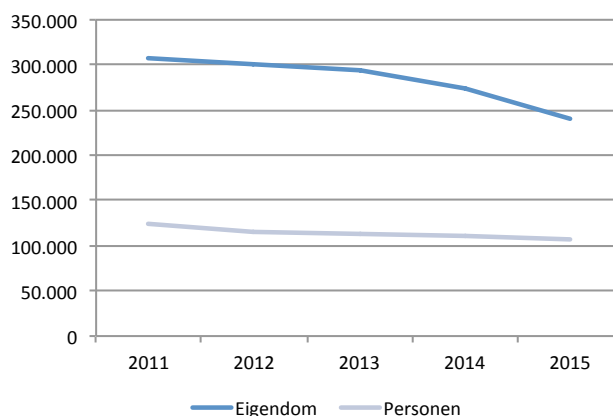
Voor de stock op 31/12 op parketniveau is er een opvallende daling waar te nemen tussen 2011 en 2015 bij de parketten van Luxemburg (-54%), Waals-Brabant (-34%), Namen (-21%) en Bergen-Doornik (-21%). Het omgekeerde zien we bij de parketten van Charleroi (+26%), Luik (+11%) en Leuven (+11%). We merken een opvallende toename van de stock tussen 2014 en 2015 in het rechtsgebied Antwerpen (+13% voor het parket van Antwerpen en +19% voor het parket van Limburg). Bij het parket van Leuven stellen we tussen 2014 en 2015 een daling van de stock vast (-15%).

2. Tenlastelegging

De evolutie van de instroom vertoont belangrijke verschillen naar gelang de voornaamste tenlastelegging in de zaak¹⁴.

Er heeft zich een opvallende daling voorgedaan bij de zaken betreffende eigendomsmisdrijven (-22% tussen 2011 en 2015 en -12% tussen 2014 en 2015). Tussen 2014 en 2015 is deze daling vooral te merken bij de rubrieken diefstal & afpersing en vernielingen, beschadigingen & brandstichting. Enkel de rubriek informatica-bedrog blijft stabiel.

Bij de zaken betreffende misdrijven tegen personen is de daling minder uitgesproken (-13% tussen 2011 en 2015 en -4% tussen 2014 en 2015). De daling ten opzichte van 2011 situeert zich vooral bij de zaken betreffende slagen en verwondingen en persoonlijke vrijheid. De zaken betreffende moord & doodslag zijn tussen 2011 en 2015 stabiel gebleven.

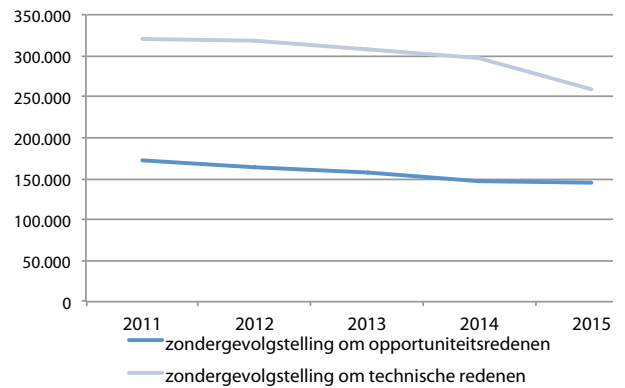
Naast de misdrijven tegen personen en goederen, werd tussen 2011 en 2015 ook een opvallende daling waargenomen van het aantal zaken inzake economische aangelegenheden (-53%), fiscale fraude (-34%), openbare veiligheid & openbare orde (-19%), familie & publieke moraal (-18%) en stedenbouw (-16%). De aantallen van de zaken betreffende drugs & doping en openbare trouw bleven sinds 2011 stabiel.

Twee rubrieken kenden echter wel een stijging tussen 2011 en 2015: met name de zaken betreffende ontucht & seksuele uitbuiting (+7%) en openbare trouw (+8%). Deze rubrieken bleven relatief stabiel tussen 2014 en 2015.

¹⁴ Een overzicht van de verschillende tenlasteleggingsrubrieken en de misdrijven die zij omvatten, kan worden gevonden op de website van de jaarstatistieken van de correctionele parketten (www.om-mp.be/stat) in de rubriek "documentatie".

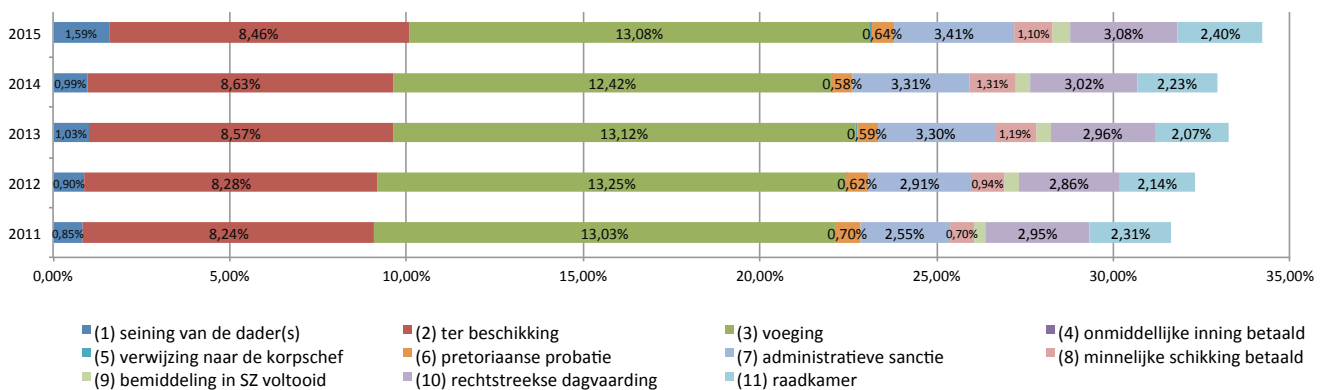
3. Soort beslissing

Zoals ook al werd vastgesteld in de voorgaande jaarstatistieken, wordt de uitstroom sterk bepaald door de zondergevolgstellingen. Indien men het aantal zondergevolgstellingen van 2015 vergelijkt met het aantal van 2011 is er sprake van een daling van 18% op nationaal niveau. Tussen 2014 en 2015 stelt men een daling van 9% vast. Wanneer het onderscheid gemaakt wordt tussen zondergevolgstellingen om technische redenen en om opportuniteitsredenen, dan daalden de zondergevolgstellingen om technische redenen tussen 2011 en 2015 met 19% en tussen 2014 en 2015 met 13%. Voor de zondergevolgstellingen om opportuniteitsredenen bedraagt de daling 16% tussen 2011 en 2015 en tussen 2014 en 2015 slechts 1%.

De voltooide bemiddelingen in strafzaken namen tussen 2011 en 2015 toe met 22%; tussen 2014 en 2015 daalde hun aantal licht (-3%). Het aantal opsporingsonderzoeken afgesloten door een rechtstreekse dagvaarding daalt tussen 2011 en 2015 met 11% en tussen 2014 en 2015 met 6%. Ook het aantal gerechtelijke onderzoeken afgesloten via een eerste vaststelling voor regeling van de rechtspleging voor de raadkamer daalt (-12% tussen 2011 en 2015 en -1% tussen 2014 en 2015).

De volgende grafiek laat toe om de evolutie van de verhouding van de verschillende beslissingen (met uitzondering van de zondergevolgstellingen) doorheen de tijd te evalueren. Tussen 2011 en 2015 is vooral het aandeel van 'seining van dader(s)', 'administratieve sanctie' en 'minnelijke schikking betaald' gestegen. Voor de overige beslissingen blijven de verhoudingen relatief stabiel doorheen de tijd. De 'verwijzing naar de korpschef' en de 'onmiddellijke inning betaald' zijn niet zichtbaar in de grafiek omdat hun aantallen te klein zijn.

Jeugdparketten

De jeugdparketten registreerden in 2015 2% minder protectionele zaken (MOF en VOS) dan in 2014. Vergeleken met 2011 stelt men in 2015 een daling vast van 16%. Deze vrij sterke afname is het gevolg van de verminderde instroom van MOF-zaken (als misdrijf omschreven feit). Vooral MOF-zaken met betrekking tot eigendomsdelicten daalden tussen 2011 en 2015 (-36%), waarbij dient te worden opgemerkt dat er in 2015 een lichte kentering optrad (2% meer dan in 2014). MOF-zaken met betrekking tot persoonsdelicten kenden een permanente daling tussen 2011 en 2015 (-29%). Het aantal VOS-zaken (verontrustende situatie) daalde met 3% tussen 2011 en 2015.

Deze bijdrage geeft een overzicht van de omvang en aard van de instroom¹⁵ van protectionele zaken op de jeugdparketten¹⁶ bij de rechtbanken van eerste aanleg voor de periode 2011 tot en met 2015. De beslissingen die de jeugdparketten in protectionele zaken nemen (uitstroom), zullen in een latere fase door de statistisch analisten van het Openbaar Ministerie geanalyseerd worden.

1. Protectionele zaken: evolutie 2011-2015

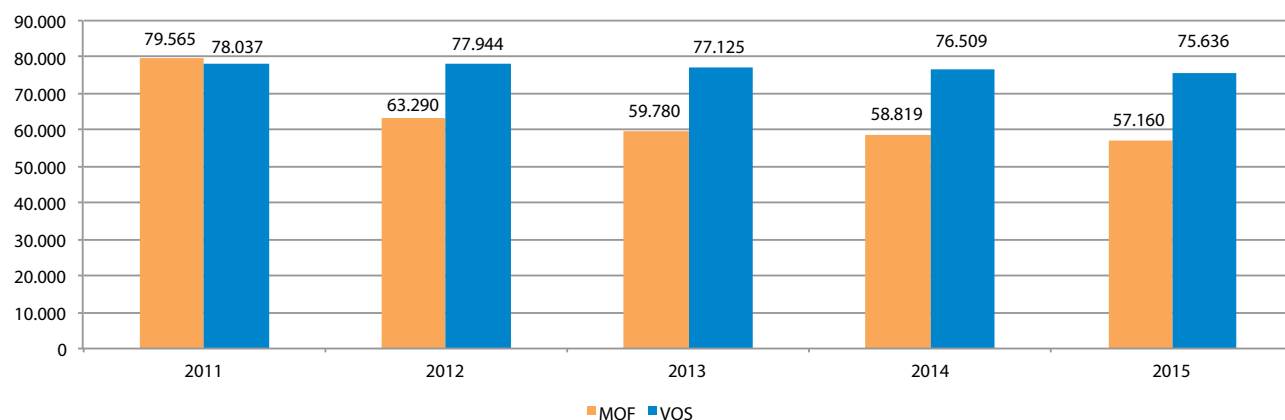
1.1 Evolutie 2011-2015

Het aantal protectionele zaken dat werd geregistreerd op de jeugdparketten is in 2015 (132.796 zaken) gedaald met 2% ten opzichte van 2014 (135.328 zaken) en met 16% ten opzichte van 2011 (157.602 zaken).

Zoals uit onderstaande grafiek blijkt, is de dalende trend van het aantal protectionele zaken vooral het gevolg van een verminderde instroom van MOF-zaken (als misdrijf omschreven feit): van 79.565 MOF-zaken in 2011 naar 57.160 MOF-zaken in 2015 (-28%). De belangrijkste daling van de MOF-zaken deed zich voor in 2012, gevolgd door lichte dalingen in 2013, 2014 en 2015.

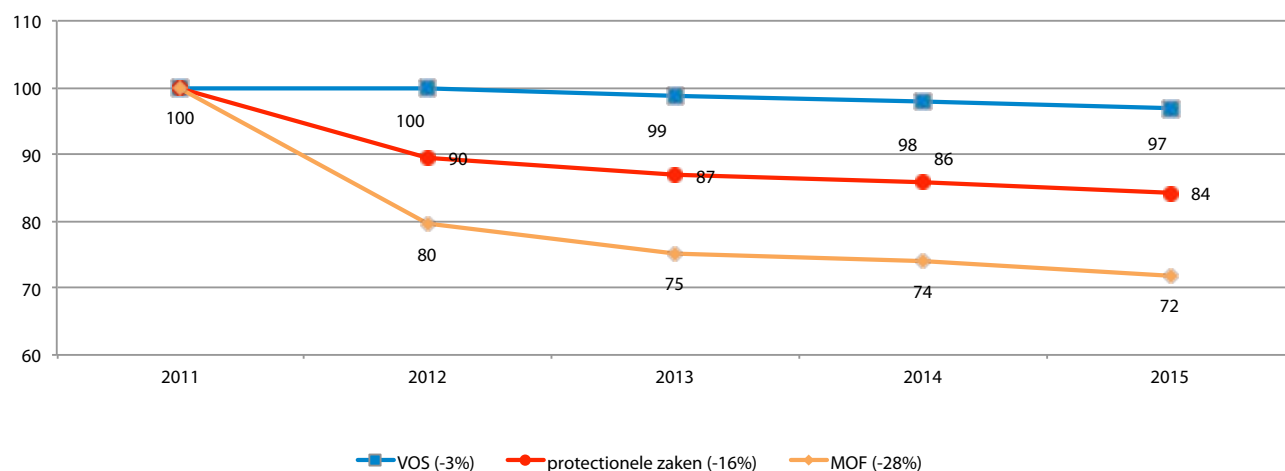
Ook de instroom van VOS-zaken (verontrustende situatie) is licht gedaald met 3%: van 78.037 VOS-zaken in 2011 naar 75.636 zaken in 2015.

Aantal protectionele zaken binnengekomen op de jeugdparketten, per jaar van binnenkomst en naargelang het type zaak

De evolutie van de instroom van de protectionele zaken, uitgesplitst naar MOF- en VOS-zaken, wordt in onderstaande grafiek aan de hand van de index¹⁷ weergegeven.

Evolutie van de protectionele zaken, naargelang het type zaak (index)

¹⁵ Het betreft hier enkel de nieuw binnengekomen protectionele zaken.

¹⁶ De gegevens van het jeugdparket van Eupen worden niet meegeteld.

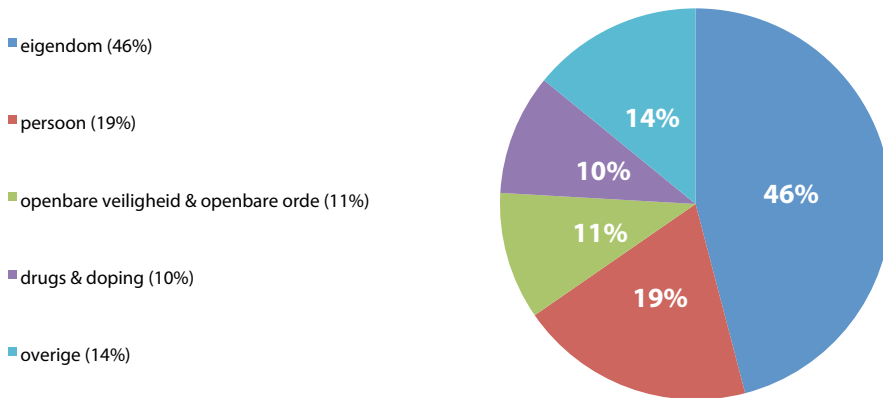
¹⁷ Om een duidelijk zicht te geven op de evolutie over de tijd, wordt de index berekend waarbij het jaar 2011 als referentiepunt wordt gekozen. De index voor het jaar 2011 wordt dus vastgelegd op 100 en verdere stijgingen of dalingen worden als een proportie van deze referentie-index uitgedrukt. Een index van bijvoorbeeld 72 in 2015 betekent dus een daling van 28% op vier jaar tijd.

1.2. MOF-zaken

MOF-zaken die tijdens de periode 2011-2015 binnenkwamen op de jeugdparquetten hebben hoofdzakelijk betrekking op¹⁸:

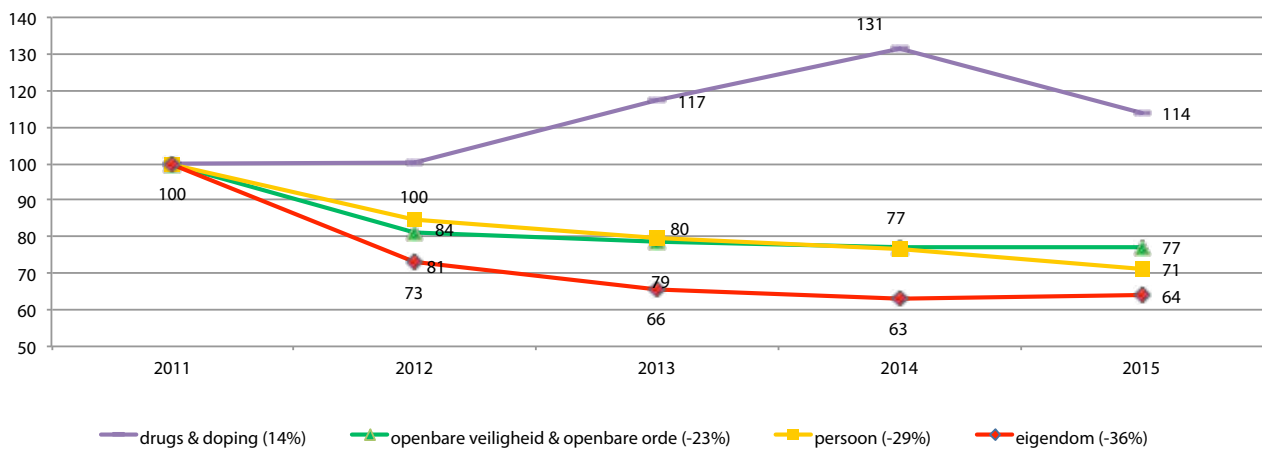
- eigendomsdelicten (46%), met o.a. diefstal, vandalisme;
- persoonsdelicten (19%), met o.a. slagen en verwondingen, belaging (pesten);
- inbreuken tegen de openbare veiligheid en openbare orde (11%), met o.a. bedreigingen, wapenbezit, smaad, weerspannigheid;
- drugsdelicten (10%).

Verhouding van de meest voorkomende tenlasteleggingsrubrieken bij MOF-zaken

De evolutie van deze vier meest voorkomende tenlasteleggingsrubrieken wordt aan de hand van de index weergegeven in onderstaande figuur.

Evolutie van de meest voorkomende tenlasteleggingsrubrieken bij MOF-zaken (index)

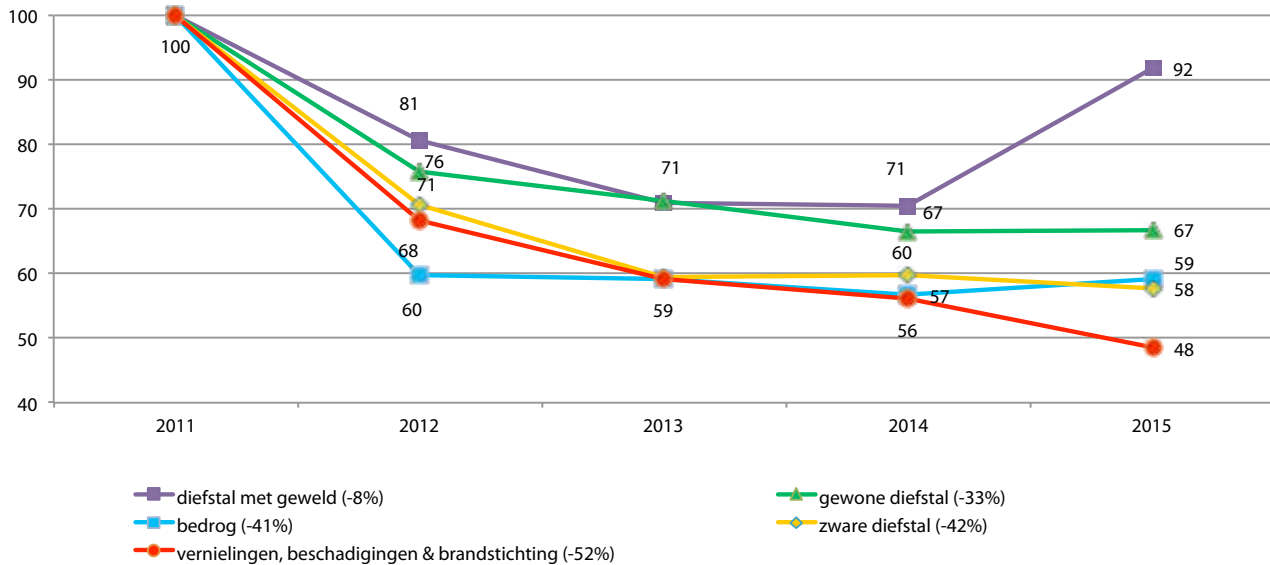

De afname van het aantal MOF-zaken tijdens de afgelopen vijf jaar kan hoofdzakelijk verklaard worden door een verminderde instroom van de eigendomsdelicten (-36%). Deze afname manifesteert zich vooral bij dossiers inzake:

- vernielingen, beschadigingen en brandstichting (-52%), met o.a. vandalisme, graffiti, brandstichting;
- zware diefstal (-42%), met o.a. woninginbraken;
- bedrog (-41%); met o.a. oplichting;
- gewone diefstal (-33%) met o.a. winkeldiefstal;
- diefstal met geweld (-8%) met o.a. diefstal door middel van geweld of bedreiging.

¹⁸ Een overzicht van de verschillende tenlasteleggingsrubrieken en de inbreuken die zij omvatten, vindt u op de website van de jaarstatistieken van de jeugdparquetten (www.om-mp.be/stat) in de rubriek "achtergrond-informatie".

Evolutie van de meest voorkomende tenlasteleggingsrubrieken bij eigendomsdelicten (index)

We merken op dat ten opzichte van 2014 er in 2015 opnieuw een lichte toename van het aantal eigendomsdelicten was: van 25.196 zaken in 2014 naar 25.624 zaken in 2015 (2%). We noteren dat deze toename in 2015 exclusief te wijten is aan een toename van diefstal met geweld - met o.a. de diefstallen door middel van geweld of bedreiging en de diefstallen waarbij wapens werden getoond of gebruikt - en van bedrog, m.n. informaticabedrog.

Over de vijf jaren heen merken we eveneens een opvallende daling bij:

- persoonsdelicten (-29%), in het bijzonder bij opzettelijke slagen en verwondingen;
- inbreuken tegen de openbare veiligheid en openbare orde (-23%), in het bijzonder bij bedreigingen.

Bij de persoonsdelicten merken we, na een forse afname in 2012, een verdere daling in de daaropvolgende jaren. Voor de dossiers inzake inbreuken tegen de openbare veiligheid en openbare orde merken we, na een sterke afname in 2012 en een lichte daling in 2013, in 2014 en 2015 een status quo.

Tot slot toont de evolutie ten opzichte van de index van deze meest voorkomende tenlasteleggingsrubrieken aan dat de instroom van drugsdelicten - na een status quo in 2012, fors stijgt in zowel 2013 als in 2014 en opnieuw daalt in 2015. In 2015 registreerden de jeugdparketten 6.451 drugsdelicten, dit is een daling van 13% in vergelijking met 2014 (7.425 drugsdelicten).

Eigendomsdelicten vormen zowel bij jongens als meisjes de meest voorkomende categorie (2011-2015). Daarbij ligt het aandeel van de gewone diefstallen (o.m. winkeldiefstallen) bij meisjes (31%) verhoudingsgewijs bijna dubbel zo hoog als bij jongens (17%). Concreet betekent dit dat bij meisjes iets meer dan 3 op de 10 MOF-zaken een gewone diefstal betreft. Bij jongens merken we dan weer meer zware diefstallen (o.m. woninginbraken) en diefstallen met geweld op dan bij meisjes (resp. 10% versus 4% en 8% versus 3%). Ook stellen we vast dat jongens zich relatief meer schuldig maken aan vernielingen, beschadigingen en brandstichting dan meisjes (10% versus 4%). Bij zaken met betrekking tot bedrog (o.a. oplichting, heling, computermisdrijven, misbruik van vertrouwen) zien we dan weer het omgekeerde (4% bij meisjes versus 2% bij jongens). Daarnaast blijken zaken met betrekking tot drugs relatief meer voor te komen bij jongens dan bij meisjes (11% versus 7%).

Wat betreft de leeftijd van de minderjarigen betrokken in MOF-zaken, zien we dat de 16- tot 18-jarigen de grootste groep vormen. Binnen deze leeftijdsgroep vinden we relatief veel zaken met betrekking tot zware diefstal en diefstal met geweld terug, naast drugsdelicten. De 12- tot 14-jarigen zijn relatief gezien meer betrokken bij gewone diefstallen zoals winkeldiefstallen. De 6- tot 12-jarigen ten slotte zijn relatief gezien het hoogst vertegenwoordigd bij zaken met betrekking tot vernielingen, beschadigingen en brandstichting.

1.3. VOS-zaken

Bij de verontrustende situaties (VOS-zaken) zijn er doorheen de jaren ongeveer evenveel aanmeldingen voor **meisjes** als voor **jongens**. In 2015 had één vierde van de VOS-zaken betrekking op een minderjarige jonger dan 6 jaar. Bij 24% van de VOS-zaken was de betrokken minderjarige tussen 6 en 12 jaar oud. Iets meer dan de helft van de VOS-zaken had betrekking op jongeren tussen de 12 en 18 jaar.

De globale afname van het aantal VOS-zaken met 3% tijdens de periode 2011-2015 blijkt zich vooral te situeren in de leeftijdsgroepen boven de 6 jaar. Zo zijn de VOS-zaken met betrekking tot minderjarigen van 6 tot 12 jaar, van 12 tot 14 jaar, van 14 tot 16 jaar, van 16 tot 18 jaar respectievelijk met 1%, 8%, 3% en 10% afgenomen. Voor de jongste leeftijdsgroep van jonger dan 6 jaar is er een toename van 2% van het aantal aangemelde VOS-zaken.

2. Unieke minderjarigen

Om een beter zicht te krijgen op het profiel van de minderjarigen waar de jeugdparketten mee geconfronteerd werden, hanteren we in wat volgt de teleenheid '(unieke) minderjarige'. Elke minderjarige wordt daarbij per jaar en per parket één keer geteld, ongeacht het aantal keer dat hij/zij in een MOF- en/of VOS-zaak betrokken is.

2.1. MOF-minderjarigen

De 57.160 MOF-zaken die instroomden in 2015 hebben betrekking op 34.695 unieke MOF-minderjarigen. In 2011 waren dit 47.086 unieke minderjarigen voor 79.565 MOF-zaken.

Iets meer dan driekwart van de MOF-minderjarigen in 2015 heeft een leeftijd tussen de 14 en 18 jaar. Jongens maken ongeveer driekwart uit van de minderjarigen betrokken in MOF-zaken. We stellen eveneens vast dat 75% van de unieke MOF-minderjarigen betrokken was in één MOF-zaak. Minder dan 5% was betrokken in vijf of meer MOF-zaken.

2.2. VOS-minderjarigen

In de 75.636 VOS-zaken binnengekomen tijdens 2015 werden er 49.993 unieke VOS-minderjarigen geregistreerd. In 2011 waren dit 52.261 unieke minderjarigen voor 78.037 VOS-zaken.

Ruim de helft van de minderjarigen betrokken in een VOS-zaak binnengekomen in 2015 is jonger dan 12 jaar. Jongens maken iets meer dan de helft uit van het aantal VOS-minderjarigen (51% versus 49% meisjes).

2.3. MOF- en VOS-minderjarigen

Van het totaal aantal unieke minderjarigen betrokken in protectionele zaken binnengekomen in 2015, is 7% betrokken in zowel een MOF-zaak als een VOS-zaak. Concreet gaat het om 5.399 minderjarigen die zich in een verontrustende situatie bevinden en verdacht worden van een als misdrijf omschreven feit. Ongeveer driekwart van deze unieke MOF- & VOS-minderjarigen heeft een leeftijd van 14 tot 18 jaar. Bovendien is twee derde van de unieke MOF- & VOS-minderjarigen van het mannelijk geslacht. Jongens situeren zich daarbij vaker in de leeftijdscategorie 16-18 jaar dan meisjes (37% versus 31%), terwijl bij meisjes de 12- tot 14-jarigen en de 14- tot 16-jarigen een groter aandeel innemen dan bij jongens (respectievelijk 18% versus 14% en 44% versus 40%). Tenslotte merken we op dat ongeveer de helft van de unieke MOF- en VOS-minderjarigen betrokken is in meerdere MOF-zaken per jaar, terwijl dit bij de unieke MOF-minderjarigen (ongeacht of deze ook in een VOS-zaak betrokken zijn) maar een kwart is.

VEROORDELINGS- STATISTIEKEN

Veroordelingsstatistieken

De veroordelingsgegevens bieden een algemeen beeld van de werking van de strafgerichten en van het aantal beslissingen genomen door het strafrechtelijk apparaat.

Die gegevens worden bijgehouden in de gegevensbank van de veroordelingen van de dienst voor het Strafrechtelijk beleid van de FOD Justitie. Die gegevensbank wordt op geanonimiseerde wijze gevoed vanuit het Centraal Strafregister.

De statistieken van de DSB bevatten de aard van de misdrijven, de genomen beslissingen, de berechte populatie en de berechtingsinstanties, zulks voor de veroordelingen, de opschortingen en de interneringen.

Hier worden slechts enkele globale gegevens voorgesteld die uit de gegevensbank kunnen worden gehaald, voor de periode 2011-2016.

Er moet op gewezen worden dat de veroordelingen ook de beslissingen omvatten die in de politierechtbanken genomen zijn en dus ook de verkeersmisdrijven omvatten, die het grootste aantal geschillen vertegenwoordigen. Het is belangrijk dat in het achterhoofd te houden aangezien voor de meeste van die misdrijven (snelheidsovertredingen, alcohol in het verkeer, enz.) doorgaans geldboeten worden opgelegd als straf.

Er moet ook rekening worden gehouden met het gegeven dat de codering van de gegevens enige tijd vergt. Deze gegevens worden dan ook geregeld bijgewerkt. In november 2016 waren naar schatting +/- 100 000 veroordelingsbulletins nog niet volledig ingevoerd in het centraal strafregister. De oudste ontbrekende gegevens inzake vonnissen gaan terug tot het laatste kwartaal van 2006. Vanuit operationeel oogpunt vormt dit geen probleem omdat de identiteit van de veroordeelde en het CSR-nummer al werden ingevoerd. Dit gegeven heeft enkel belang vanuit statistisch oogpunt.

Sinds eind 2014 kan de gegevensbank van het Centraal Strafregister automatisch worden gevoed vanuit de MACH-gegevensbank, waardoor de achterstand op het stuk van de codering nu in ruime mate kan worden weggewerkt. De gegevens worden nu immers rechtstreeks geregistreerd.

Aantal veroordeelden

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Aantal veroordeelden	165.976	169.332	163.201	136.535	142.509	186.960

Deze eerste tabel geeft het aantal veroordeelden per jaar weer. Er kan een vrij significant verschil worden vastgesteld tussen 2016 en 2013 – 2012, met in 2014 ongeveer 50 000 veroordeelden minder ten opzichte van 2016.

Het is altijd zeer moeilijk om dit soort informatie te interpreteren. Men zou kunnen denken dat er dat jaar minder misdrijven zijn gepleegd. Dat zou echter een onjuiste redenering zijn. Enerzijds omdat de hier voorgestelde gegevens betrekking hebben op de gewezen beslissingen en niet op de gepleegde misdrijven. Anderzijds kan het plegen van een misdrijf op een tijdstip X niet worden gelinkt aan het tijdstip waarop een beslissing zal worden genomen. Zo kunnen in 2014 misdrijven zijn berecht die gepleegd werden in 2014, 2013, 2012, enz.

Bovendien kunnen die variaties worden verklaard door hypothesen die elkaar a priori niet uitsluiten: vertraging bij de codering, veranderingen in de registratiemethode, herstructureringen in het gerechtelijk apparaat die eventueel kunnen leiden tot uitstel of aanvullende termijnen in de behandeling van bepaalde dossiers, enz.

Aantal veroordelingen per veroordeelde

De tweede tabel geeft de verhouding weer tussen het aantal veroordelingen en het aantal veroordeelden.

Een persoon kan in een jaar meerdere malen veroordeeld worden. De meerderheid van de veroordeelden werd slechts eenmaal veroordeeld, maar sommige veroordeelden kennen 2 of meerdere veroordelingen in hetzelfde jaar. Voor elke veroordeling wordt een veroordelingsbericht opgesteld. Dit wordt weergegeven in volgende tabel:

	2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1	138.131	83,22	142.047	83,89	136.509	83,64	116.365	85,23	118.928	83,45	154.432	82,60
2	18.633	11,23	18.287	10,80	17.986	11,02	14.206	10,40	15.738	11,04	21.393	11,44
3	5.311	3,20	5.174	3,06	4.902	3,00	3.569	2,61	4.368	3,07	6.122	3,27
4	1.902	1,15	1.938	1,14	1.940	1,19	1.236	0,91	1.769	1,24	2.454	1,31
5	887	0,53	858	0,51	824	0,50	585	0,43	780	0,55	1183	0,63
>5	1.112	0,67	1.028	0,61	1.040	0,64	574	0,42	926	0,65	1.376	0,74
	165.976	100,00	169.332	100,00	163.201	100,00	136.535	100,00	142.509	100,00	186.960	100,00

Het is geen verrassing dat de meeste tijdens eenzelfde jaar veroordeelde personen veroordeeld werden voor één enkel misdrijf (82 – 83 %) en dat ongeveer 10 tot 11 % werd veroordeeld voor twee misdrijven. Die cijfers variëren niet op significante wijze. Minder dan 1 % van de veroordeelden werd veroordeeld voor meer dan vijf misdrijven.

Aantal vrijheidsstraffen uitgesproken door de correctionele rechtbanken en de politierechtbanken

Onderstaande tabel geeft per jaar het aantal vrijheidsstraffen weer die zijn uitgesproken door de correctionele rechtbanken en de politierechtbanken. Concreet gaat het om het totaal aantal vrijheidsstraffen opgelegd door de politierechtbanken in eerste aanleg, de correctionele rechtbanken in eerste aanleg en in politieberoep en de vrijheidsstraffen uitgesproken door de Hoven van beroep. Een veroordeelde kan in een zelfde jaar meerdere malen veroordeeld worden tot een vrijheidsstraf en één veroordeling kan aanleiding geven tot één of meer dan één vrijheidsstraf(fen).

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Aantal vrijheidsstraffen	27.664	27.635	26.995	25.695	25.118	26.310

Aantal uitgesproken werkstraffen

Deze tabellen geven per jaar het aantal uitgesproken werkstraffen weer. Van deze maatregel wordt met mate maar op constante wijze gebruik gemaakt. De cijfers weerspiegelen waarschijnlijk de geleidelijke uitbreiding van het gebruikskader van de werkstraf, evenals de integratie ervan in de rechtspraak.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Aantal uitgesproken werkstraffen	9.239	9.704	9.891	10.131	10.251	10.440

PENITENTIAIRE INRICHTINGEN

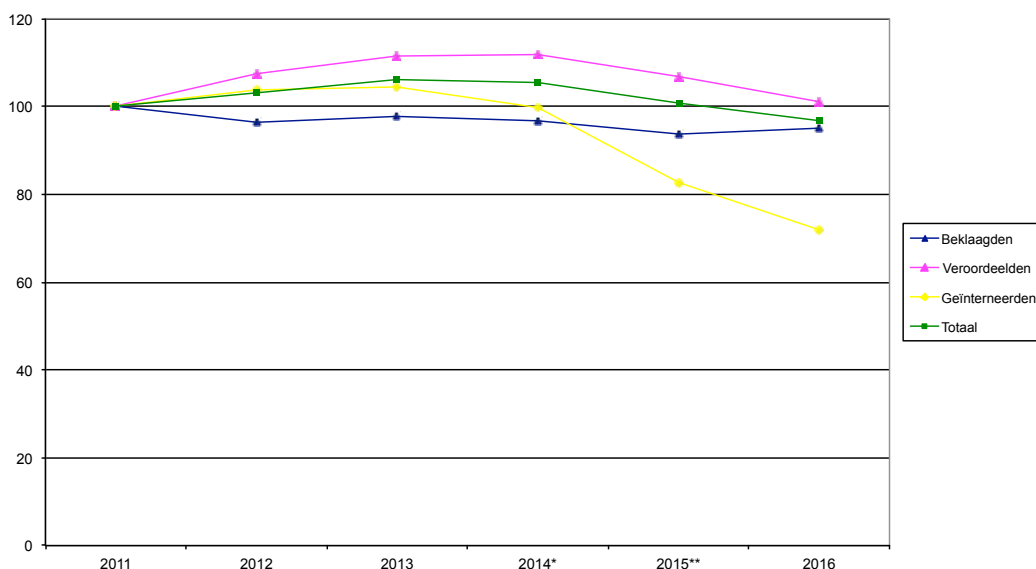
Penitentiaire inrichtingen

Gevangenisbevolking

“Terug onder het niveau van 2011”

De gevangenisbevolking nam toe tot in 2013, om in 2016 te dalen onder het niveau van 2011, met gemiddeld ongeveer 10 600 gedetineerden.

[Evolutie van de penitentiaire bevolking per categorie van gedetineerden \(2011-2016 / 2011 = 100\)](#)

Die algemene trend hangt samen met de evolutie van het aantal veroordeelden, dat zelfs sterker is toegenomen (11 % in 2013 ten opzichte van 2011, tegenover een toename met 6 % in de totale bevolking). Tegelijk steeg het aantal geïnterneerden slechts met 4 %.

Vervolgens daalde in 2015 en 2016 het aantal veroordeelden minder sterk dan het aantal geïnterneerden. De gevangnissen tellen in 2016 nog 1 % meer veroordeelden dan in 2011, terwijl er 28 % minder geïnterneerden zijn opgesloten.

In de loop van de laatste zes jaar is het aantal beklagden (gedetineerden in afwachting van een definitief vonnis) teruggelopen. Eerst met 3 tot 4 % in 2012, om zich gedurende drie jaar te stabiliseren rond gemiddeld 3 600 gedetineerden, en vervolgens met nog eens 3 % in 2015.

Achter de lichte daling van de totale gevangenisbevolking in de loop van die zes jaar gaat dus een terugkeer naar het oorspronkelijke niveau van het aantal definitief veroordeelden schuil (na een uitgesproken toename), in combinatie met een daling van het aantal beklagden en geïnterneerden.

Tegelijk was er in vijf jaar nagenoeg een verdubbeling (+ 92 %) van het aantal personen dat zijn straffen of maatregelen onder elektronisch toezicht uitvoert, vervolgens een terugval in 2016.

Bevolking per categorie 2011-2016 (Jaarlijks gemiddelde): absolute cijfers						
	2011	2012	2013	2014 ¹⁹	2015 ²⁰	2016
Beklaagden	3.736	3.600	3.652	3.611	3.499	3.552
Veroordeelden	6.050	6.497	6.745	6.773	6.455	6.124
Geïnterneerden	1.091	1.133	1.139	1.088	904	784
Andere	96	101	109	107	183	159
Totaal	10.973	11.330	11.645	11.578	11.041	10.619
Elektr. Toezicht	983	1.009	1.338	1.783	1.887	1.601

¹⁹ van 01/01 t.e.m. 26/09
²⁰ van 31/03 t.e.m. 31/12

Opsluitingen

“Verlaging van de toestroom na een periode van matige groei”

Nadat in 2012 het aantal opsluitingen met 3 % daalde, steeg de toestroom naar de gevangenen terug tot in 2014, om zich in 2015 te stabiliseren rond 18 700 opsluitingen op jaarbasis, wat 2 % meer is dan in 2011. In 2016 is dat aantal teruggekeerd naar het niveau van 2012.

Die zwakke algemene groei van de toestroom tot 2015 is het gevolg van sterk verschillende evoluties van de twee voornaamste categorieën van gedetineerden: de definitief veroordeelden en de beklaagden.

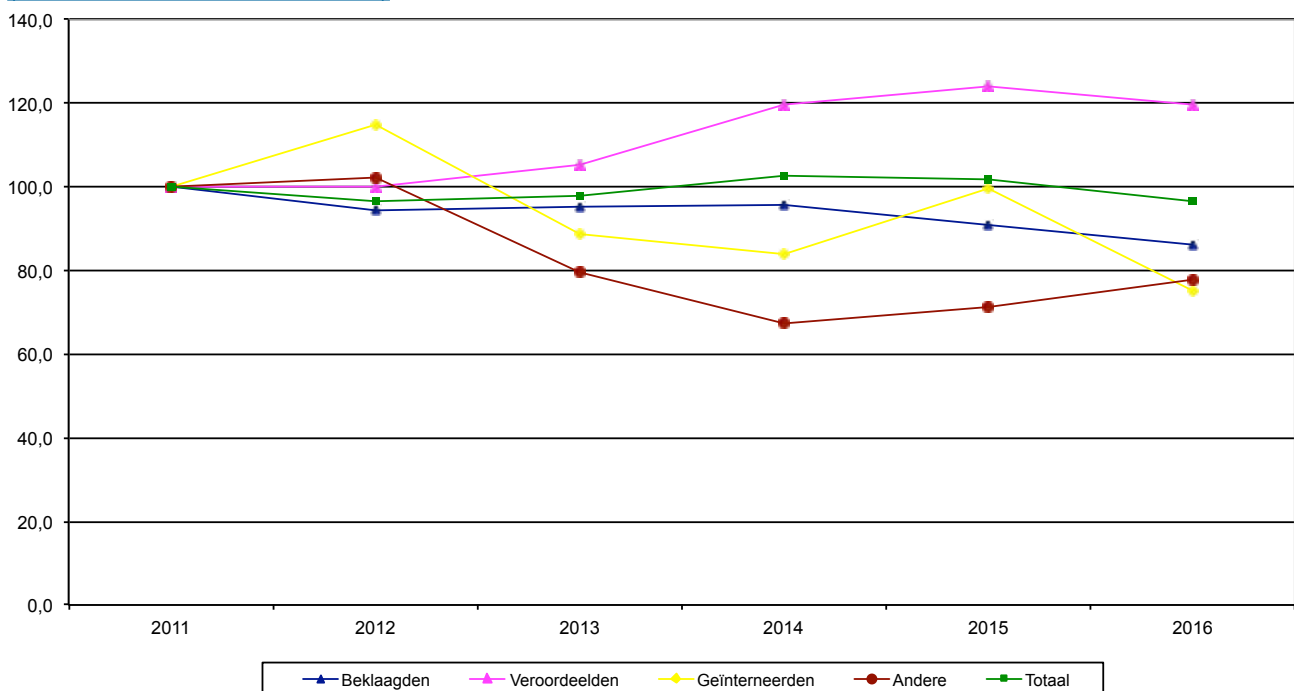
Hij vloeit immers in de eerste plaats voort uit de toename van de opsluitingen van definitief veroordeelden met nagenoeg 25 % in de loop van deze vijf jaar. De weerslag van die toename op het totale aantal opsluitingen, alle soorten gedetineerden gecumuleerd, is duidelijk gematigder omdat de veroordeelden slechts een derde van alle jaarlijkse opsluitingen vertegenwoordigen.

Tegelijkertijd is het aantal opsluitingen van beklaagden in afwachting van een definitief vonnis, die goed zijn voor ongeveer twee derden van de opsluitingen, gedaald met 9 %.

Er moet worden vastgesteld dat de opsluitingen van de definitief veroordeelden niet overeenstemmen met het begin van alle strafuitvoeringen omdat bepaalde veroordeelden, die reeds gedetineerd zijn als beklaagde op het tijdstip van hun veroordeling, in de gevangenis blijven om hun straf uit te zitten zonder nog in vrijheid gesteld te zijn en weer opgesloten te worden. Niet alle opgesloten veroordeelden beginnen trouwens onmiddellijk aan het uitzitten van hun straf. Een deel van hen is tijdelijk in strafonderbreking geplaatst om te kunnen onderzoeken of ze hun straf zouden kunnen ondergaan onder het stelsel van elektronisch toezicht. In 2016 daalde de toestroom van de drie belangrijkste categorieën van gedetineerden (beklaagden, veroordeelden en geïnterneerden).

Opsluitingen 2011-2016: absolute cijfers						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Beklaagden	12.192	11.484	11.615	11.660	11.085	10.508
Veroordeelden	5.485	5.495	5.764	6.563	6.793	6.564
Geïnterneerden	370	425	328	310	368	278
Andere	253	259	201	170	180	197
Onbekend	.	.	.	52	241	101
Totaal	18.300	17.663	17.908	18.755	18.668	17.648

Proportionele evolutie van het aantal opsluitingen per categorie van gedetineerden (2011-2016 / index 2011=100)

Invrijheidstellingen

“Minder invrijheidstelling sinds 2015”

Nadat het aantal invrijheidstellingen twee jaar achtereenvolgens toenam, is er sinds 2015 een dalende tendens van het aantal invrijheidstellingen. Deze daling bedraagt ongeveer 4,4% van 2014 tot 2016. Niettemin blijft de trend stijgend, met een toename met 4 % gedurende de laatste zes jaar.

Als afspiegeling van de vastgestelde evolutie op het stuk van de opsluitingen, kan in 2015 worden vastgesteld dat de invrijheidstelling van beklaagden, die het frequentst voorkomt (met meer dan 40 % van de invrijheidstellingen), opnieuw minder vaak wordt toegepast. Het aantal invrijheidstellingen van beklaagden daalde in zes jaar met 8,6 % en met 4 % sinds 2014.

In dezelfde zin valt, wat de veroordeelden betreft, sinds 2015 een duidelijke daling te merken van het aantal algemene voorlopige invrijheidstellingen (die van toepassing zijn op de veroordeelden van wie het totaal van de straffen 3 jaar niet te boven gaat).

Wat de veroordeelden betreft van wie de straffen in totaal 3 jaar te boven gaan, neigt de trend naar meer invrijheidstellingen. Sinds 2014 zijn er opnieuw meer voorwaardelijke invrijheidstellingen (hoewel een stabilisatie is vastgesteld in 2016). Het aantal invrijheidstellingen op het einde van de straf is echter nog sterker toegenomen.

Van bepaalde invrijheidstellingen met het oog op de verwijdering van vreemdelingen, namelijk die met betrekking tot de categorieën ‘specifieke voorlopige invrijheidstelling’ (voor de veroordeelden van wie de straffen 3 jaar te boven gaan) en ‘vreemdelingen’, neemt het aantal toe in 2015 en 2016, maar de invrijheidstellingen van die laatste categorie (‘vreemdelingen’) zouden in de plaats kunnen komen van een deel van de algemene invrijheidstellingen, waarvan het aantal daalt. Bovendien bedragen die categorieën slechts minder dan 5 % van het aantal invrijheidstellingen.

Tot slot is in 2015 het aantal invrijheidstellingen het sterkst toegenomen voor de geïnterneerden (+ 53 %), hetgeen te wijten is aan de opening van het forensisch psychiatrisch centrum te Gent, waarnaar talrijke geïnterneerden werden doorverwezen.

Het deel van de invrijheidstellingen van geïnterneerden is in 2016 naar het oorspronkelijke niveau van 2,7 % teruggekeerd.

Invrijheidsstellingen ²¹ van 2011 tot 2016							
Wijze van invrijheidstelling		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Voorlopige hechtenis	N	8.614	7.901	7.850	8.221	7.884	7.872
	jaar %	49,8%	47,8%	44,5%	43,8%	43,5%	43,8%
Voorwaardelijke invrijheidstelling	N	780	713	666	717	739	736
	jaar %	4,5%	4,3%	3,8%	3,8%	4,1%	4,1%
Voorlopige invrijheidstelling (algemeen)	N	6.348	6.202	7.289	8.038	7.183	7.122
	jaar %	36,7%	37,5%	41,3%	42,8%	39,6%	39,7%
Voorlopige invrijheidstelling (specifiek)	N	273	314	366	346	371	447
	jaar %	1,6%	1,9%	2,1%	1,8%	2,0%	2,5%
Strafeinde	N	620	709	761	791	828	832
	jaar %	3,6%	4,3%	4,3%	4,2%	4,6%	4,6%
Geïnterneerden	N	468	442	422	437	715	492
	jaar %	2,7%	2,7%	2,4%	2,3%	3,9%	2,7%
Vreemdelingen (excl. VLV algemeen)	N	71	35	53	50	209	217
	jaar %	0,4%	0,2%	0,3%	0,3%	1,2%	1,2%
Andere	N	110	201	252	180	198	215
	jaar %	0,6%	1,2%	1,4%	1,0%	1,1%	1,2%
Onbekend	N	0	0	0	0	304	20
	jaar %	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,7%	0,1%
Totaal	N	17.284	16.517	17.659	18.780	18.127	17.953
	jaar %	100%	100%	100%	100%	100%	100%

²¹ Daaronder begrepen de invrijheidstellingen vanuit het stelsel van het elektronisch toezicht. De invrijheidstellingen uit de inrichtingen tot bescherming van de maatschappij te Doornik en te Bergen zijn daarentegen niet inbegrepen.

Toelichting bij de nadere regels van invrijheidstelling:

(1) Voorlopige hechtenis: opheffing van het aanhoudingsbevel, van het bevel tot medebrenging; voorlopige invrijheidstelling van een beklaagde (eventueel onder voorwaarden), invrijheidstelling na beroep of verzet; verval van het aanhoudingsbevel; invrijheidstelling naar aanleiding van een vrijspraak; invrijheidstelling ingeval de uitgesproken straf de duur van de voorlopige hechtenis niet overstijgt (art. 33 van de wet betreffende de voorlopige hechtenis); invrijheidstelling van een beklaagde met het oog op uitlevering.

(2) Voorwaardelijke invrijheidstelling: voorwaardelijke invrijheidstelling van veroordeelden waarvan het totaal van de gevangenisstraffen meer dan 3 jaar bedraagt.

(3) Voorlopige invrijheidstelling (algemeen): voorlopige invrijheidstelling van veroordeelden waarvan het totaal van de gevangenisstraffen niet meer dan 3 jaar bedraagt, naargelang van het geval toegekend door de minister van Justitie of door de directeur van de strafinrichting.

(4) Voorlopige invrijheidstelling (specifiek): voorlopige invrijheidstelling van veroordeelden om gezondheidsredenen, om familiale redenen, om professionele redenen, met het oog op collocatie, met het oog op uitlevering, met het oog op verwijdering van het grondgebied, met het oog op genade (fiscale zaken); voorlopige invrijheidstelling na betaling van een voorschot op boeten en gerechtskosten.

(5) Strafeinde: invrijheidstelling bij het verstrijken van de straf of de maatregel, of na betaling van de boeten en gerechtskosten.

(6) Geïnterneerden: invrijheidstelling op proef van een geïnterneerde delinquent, plaatsing in een private psychiatrische inrichting (wet tot bescherming van de maatschappij).

(7) Minderjarigen: invrijheidstelling na intrekking of opheffing van de voorlopige plaatsing; invrijheidstelling met het oog op plaatsing in een inrichting betreffende de jeugdbescherming.

(8) Vreemdelingen (behalve voorlopige invrijheidstelling): invrijheidstelling van administratief aangehouden vreemdelingen ter beschikking van de Dienst Vreemdelingenzaken, hetzij met het oog op terugleiding naar de grens, hetzij niet gevolgd door terugleiding naar de grens.

(9) Andere: invrijheidstelling na voorlopige aanhouding van een voorwaardelijke invrijheidgestelde; tijdelijke uitlevering aan een ander land; terugkeer naar het land na tijdelijke uitlevering aan België; overbrenging van een in België veroordeelde en gedetineerde persoon naar een buitenlandse gevangenis; gedetineerde uitgehaald uit de gevangenis en niet teruggebracht; invrijheidstelling op proef van een veroordeelde ter beschikking gesteld van de regering; invrijheidstelling na opheffing door het hof van beroep van de terbeschikkingstelling van de regering; invrijheidstelling van een zuigeling; invrijheidstelling ingevolge intrekking van de uitvoering van de straf of de maatregel.

Prestaties van het personeel van de gevangenissen

Prestaties van het personeel van de gevangenissen ²² belast aan DGEPI (voltijds equivalenten)						
Personeelscategorieën	6/01/12	2/01/13	2/01/14	7/01/15	4/01/16	1/01/17
Directie	134,86	137,00	145,60	147,35	138,00	148,35
Attachés	92,30	88,40	82,00	88,60	83,50	64,30
Administratief	665,85	657,56	693,81	685,40	648,30	608,50
Medisch	256,91	243,45	236,81	244,45	226,25	226,01
Psychosociaal	345,65	337,30	330,12	343,57	330,77	324,07
Bewaking/techniek	7.062,03	7.033,74	7.274,37	7.136,72	6.825,76	6.654,55
Buiten kader	1,45	1,45	1,55	1,45	0,95	1,55
Totaal penitentiaire inrichtingen	8.559,05	8.498,90	8.764,26	8.647,54	8.253,53	8.027,33
Veiligheidskorps	414,20	400,55	410,20	414,00	414,25	420,75

²² Excl. personeel buiten EPI van de inrichting te Tilburg (Nederland).

JUSTITIEHUIZEN

Nederlandstalige Justitiehuizen

Inleiding

Sinds 1 januari 2015 maken de Nederlandstalige Justitiehuizen volledig deel uit van de Vlaamse overheid en zijn ze ingekanteld in het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG). De uitvoering van gemeenschapsgerichte straffen en maatregelen, de omkadering van daders en slachtoffers en de overige opdrachten van de Justitiehuizen zijn hiermee een Vlaamse bevoegdheid geworden.

De samenwerking tussen de Justitiehuizen in de drie gemeenschappen met het federale niveau blijft cruciaal. De federale staat blijft bevoegd voor de procedure die van toepassing is voor de rechtbanken alsook voor de uitvoering van de gerechtelijke beslissingen.

Daarom werd in deze uitgave van Justitie in cijfers gekozen voor een aparte weergave van de cijfers van de Justitiehuizen van de verschillende gemeenschappen. Retrospectief wordt een overzicht gegeven van de cijfers voor het Vlaamse landsgedeelte van 2011 tot 2016.

De evolutie van de Justitiehuizen in cijfers, bekeken vanuit hun opdrachten

Vanaf het moment dat een justitiehuis een dossier ontvangt in het referentiejaar, spreken we over een 'nieuw dossier'. De onderstaande tabellen hebben betrekking op de nieuwe dossiers voor de Vlaamse justitiehuizen sinds 2011.

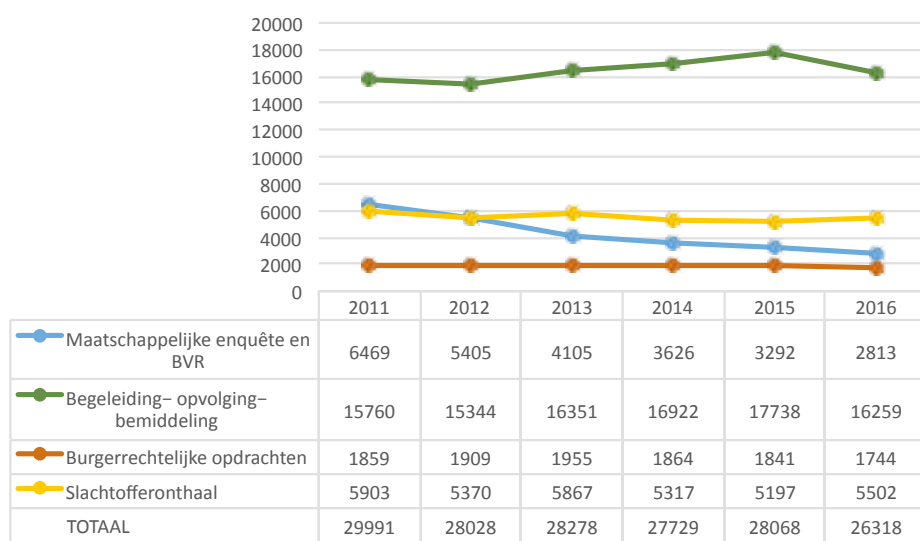
Algemene evolutie

Tot 2011 steeg het totaal aantal nieuwe dossiers. Deze stijging was permanent sinds het ontstaan van de Justitiehuizen in 1999. Vanaf 2012 is er sprake van een dalende tendens voor het totaal van de nieuwe dossiers. Die daling wordt voornamelijk veroorzaakt door een daling in de adviseringsopdrachten (beknopte voorlichtingsrapporten of maatschappelijke enquêtes) bij de strafrechtelijke mandaten met inbegrip van het elektronisch toezicht.

De begeleidingsmandaten bleven jaar na jaar stijgen tot 2016 waar er voor het eerst een daling te zien is.

Bij de burgerrechtelijke opdrachten is er een vrij stabiele instroom over de jaren heen. Er zijn minimale schommelingen van jaar tot jaar zonder dat er sprake is van piek- of dal-jaren. Dit geldt in grote lijnen ook voor de nieuwe dossiers in de sector slachtofferonthaal.

Grafiek 1: Evolutie van het aantal nieuwe dossiers 2011 - 2016

Bron: SIPAR²³

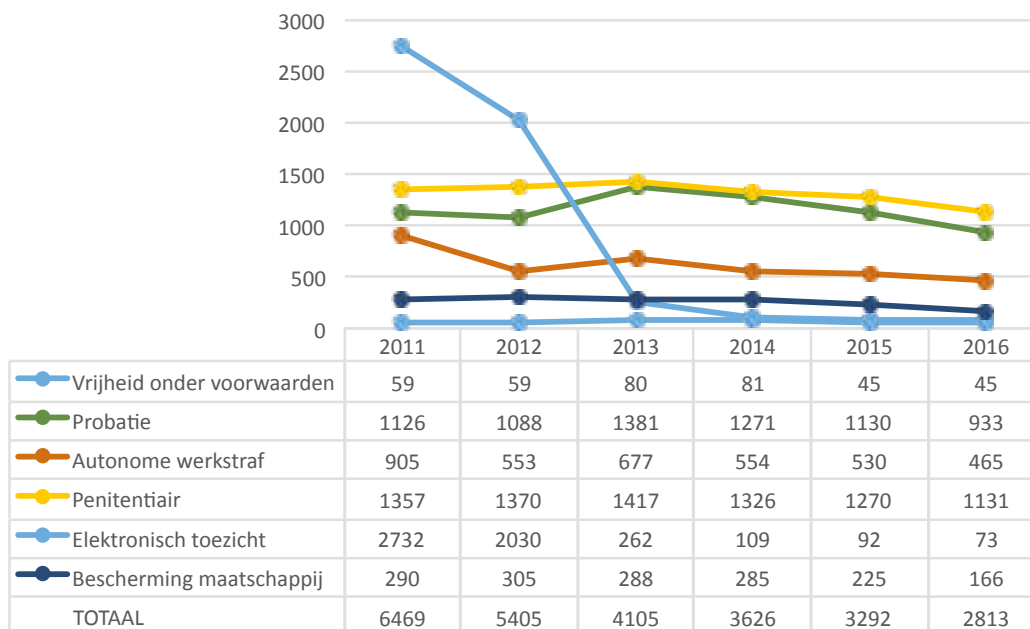
²³ SIPAR bevat de cijfers van de Vlaamse Justitiehuizen. De cijfers van het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht worden apart besproken in deel 3 van deze bijdrage.

Maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten

Over het algemeen is er een dalende tendens vast te stellen voor wat de enquêteringsopdrachten betreft (figuur 1).

Grafiek 2: Evolutie van het aantal nieuwe maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten per sector 2011 - 2016

Bron: SIPAR

De meest opvallende curve bij de enquêteopdrachten is die van het **Elektronisch Toezicht (ET)**. Zowel de aanvankelijk sterke stijging (2007-2009) als de daarop volgende spectaculaire daling (vanaf 2013) houden verband met beleidskeuzes inzake deze opdracht.

Op 1 september 2007 werden de Justitiehuisen verantwoordelijk voor het ET dat voorheen een opdracht was van het gevangeniswezen. Dit had voor gevolg een stijging van het aantal mandaten tot een piekniveau dat vervolgens stabiliseerde in de jaren 2009-2011. In 2013 werd de procedure voor de toepassing van het ET voor straffen onder de 3 jaar grondig gewijzigd door de ministeriële omzendbrieven inzake het ET. De verplichting voor de uitvoering van een maatschappelijke enquête in het thuis – of opvangmilieu door de Justitiehuisen werd afgeschaft. De enquête kon nog slechts in uitzonderlijk gevallen (ET met voorwaarden) gevraagd worden. Dit heeft geleid tot een scherpe daling.

In 2016 vertegenwoordigden deze nog slechts 2,60 % van het totaal aantal maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten die de Justitiehuisen ontvingen (zie figuur 3).

De Wet van 7 februari 2014 op de invoering van het ET als autonome straf voorziet de mogelijkheid om voorbereidend aan een ET als autonome straf een maatschappelijke enquête te vragen. Deze wet is in voege getreden op 1 mei 2016. Een stijging in het aantal enquête-opdrachten op basis van die wet blijft voorlopig uit. De justitiehuisen ontvingen slechts 1 opdracht in dit kader in 2016.²⁴

Het aantal enquêtes voor de **penitentiaire sector** is gestaag gestegen tot 2013. Sindsdien wordt de dalende trend weer ingezet.

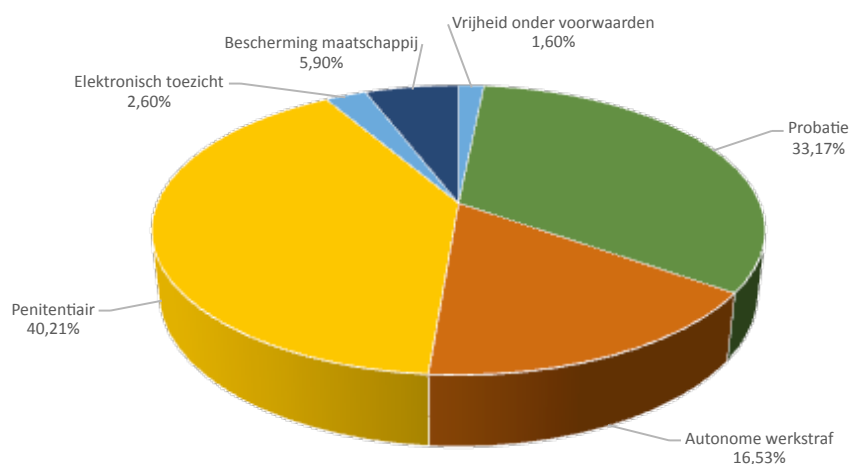
Er is een vrij significante daling in het aantal aanvragen van enquêtes ter voorbereiding van een **Vrijstelling op Proef**. Dit kan te maken hebben met de oprichting van de Kamers Ter Bescherming van de Maatschappij (KBM) binnen de strafuitvoeringsrechtbanken (SURB). De KBM vervangen de vroegere Commissies ter Bescherming van de Maatschappij (CBM). De oprichting van de KBM kadert binnen de gewijzigde wetgeving inzake de internering. De Wet betreffende de internering van 5 mei 2014 trad in werking op 23 mei 2016. Het is te vroeg om over het effect van deze beweging sluitende conclusies te trekken.

In 2015 daalde het aantal maatschappelijke enquêtes in het kader van de Vrijheid onder Voorwaarden tot 45 aanvragen op jaarbasis. Dit blijft zo voor 2016. Hiermee lijkt de dalende trend, die werd ingezet na 2009 en even stagneerde in 2013 en 2014, verder gezet. Het strikte tijds kader (procedure voorlopige hechtenis) waarbinnen beslissingen dienen genomen te worden door de magistratuur, lijken moeilijk verenigbaar te zijn met de uitvoering van een maatschappelijke enquête.

²⁴ De cijfers ET onder de rubrieken 2.2 en 2.3 slaan op alle types van ET waar een justitieassistent in tussen komt: ET voor straffen boven de 3 jaar (SURB procedure), ET in het kader van Ter Beschikking Stelling van de SURB (TBS), ET voor straffen onder de 3 jaar en recent ook ET als autonome straf en ET in het kader van de internering – zie infra. Voor de ET mandaten waar enkel het Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht (VCET) in tussen komt verwijzen we naar rubriek 3.

Ook in het kader van **probatie** is er sprake van een dalende trend sinds 2007 met een lichte opflakking van de maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten in 2013 (wellicht te wijten aan een gewijzigde registratie).

Grafiek 3: Verdeling van het aantal nieuwe maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten per sector 2016 (%)

Bron: SIPAR

In 2016 vertegenwoordigt de penitentiaire sector (met inbegrip van het ET en de internering) een kleine helft van het totaal aantal gevraagde maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten. De sector probatie is de tweede grootste groep gevolgd door de autonome werkstraf.

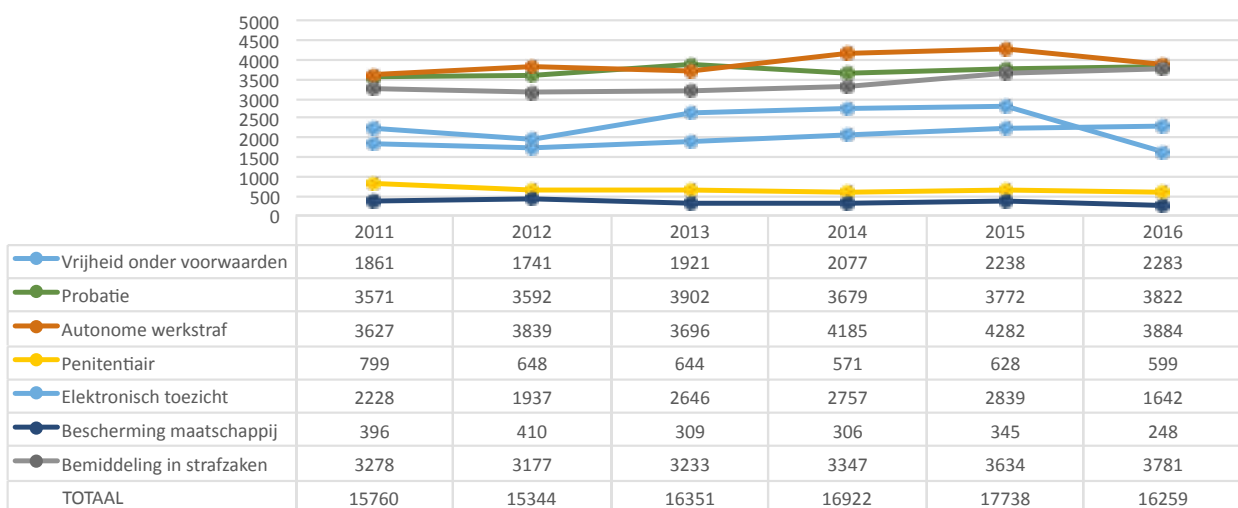
Opvallend voor 2015 en 2016 is dat de enquête opdrachten in het kader van de maatregel Vrijheid Onder Voorwaarden met de helft is afgenomen ten aanzien van 2014. Dit situeert zich in een al langere dalende tendens.

Begeleiding, opvolging en bemiddeling in strafzaken

In tegenstelling tot de enquête-opdrachten, gaan de begeleidingsopdrachten - met inbegrip van bemiddeling in strafzaken - jaar na jaar in stijgende lijn (figuur 1). In 2016 is er voor het eerst een daling in het totaal aantal nieuwe begeleidingsopdrachten. Deze daling is quasi volledig te wijten aan een significante daling in het aantal aansluitingen ET²⁵.

Algemeen geldt dat zowel de globale stijging tot 2015 als de daling van 2016 genuanceerd moet worden bekeken gezien ze niet voor alle opdrachten van toepassing is.

Grafiek 4: Evolutie van het aantal nieuwe opdrachten begeleidingen, opvolging en bemiddeling in strafzaken per sector 2011-2016

Bron: SIPAR

²⁵ Opnieuw gaat dit enkel over de cijfers ET in de procedures waar een justitieassistent in tussen komt en niet over de totaalcijfers van het ET.

In 2016 steeg het aantal nieuwe mandaten **bemiddeling in strafzaken** (van 3.634 mandaten in 2015 tot 3.781 mandaten in 2016). De meest uitgesproken stijging is evenwel van 2014 naar 2015, een stijging met 8 %. Dit is door 2 lokale situaties te verklaren. In Gent werden in 2015 de proefzorg-dossiers ingevoerd in het registratiesysteem van de Justitiehuizen (SIPAR) wat zorgde voor een bijkomende toename in cijfers. In Brussel werden er door het openbaar ministerie in 2015 bijna dubbel zoveel mandaten overgemaakt als in de voorgaande jaren. Dit heeft enerzijds te maken met keuzes in het vervolgingsbeleid van het nieuwe parket Halle-Vilvoorde en is anderzijds een gevolg van het gegeven dat nu ook de dossiers met Franssprekende daders vanuit het parket Halle-Vilvoorde worden doorverwezen naar het Nederlandstalige Justitiehuis.

Het aantal nieuwe begeleidingen inzake **Vrijheid onder voorwaarden** (VOV) stijgt opnieuw in 2016 ten opzichte van de voorgaande jaren. Ook hier lag het zwaartepunt van de stijging in slechts enkele Justitiehuizen.

De **autonome werkstraf** (AWS) blijft, ondanks een sterke daling in 2016, op vlak van het aantal nieuwe mandaten de grootste opdracht binnen de Justitiehuizen (figuur 5). In de periode 2006 – 2015 is er in het aantal dossiers een stijgende trend vast te stellen, met uitzondering van het jaar 2011, toen daalde het aantal dossiers AWS op nationaal vlak met 12%. Deze daling was mogelijk te wijten aan het feit dat de werkstraf toen voor een korte periode op het uittreksel van het strafregister werd vermeld. De daling in 2016 kan een gevolg zijn van de invoering van de Wet op de invoering van de probatie als autonome straf (APS). Gezien deze wet pas in voege trad op 1 mei 2016 is het te vroeg om het effect op het aantal mandaten AWS vast te stellen.

Het aantal **probatie**begeleidingen bleef met 3.822 nieuwe mandaten stabiel ten opzichte van 2015 (3.772 nieuwe mandaten). Sinds 2009 bleven de schommelingen inzake probatiebegeleidingen relatief klein. Ook hier zal op langere termijn het effect van de invoering van de probatie als autonome straf moeten worden bekeken. In 2016 ontvingen de justitiehuizen 54 mandaten APS. Deze zijn mee opgenomen in de probatiecijfers.

De **penitentiaire sector** omvat hoofdzakelijk de begeleidingen van de Justitiehuizen inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling, de beperkte detentie (vanaf 2007) en de voorlopige invrijheidstelling. Deze sector blijft redelijk stabiel.

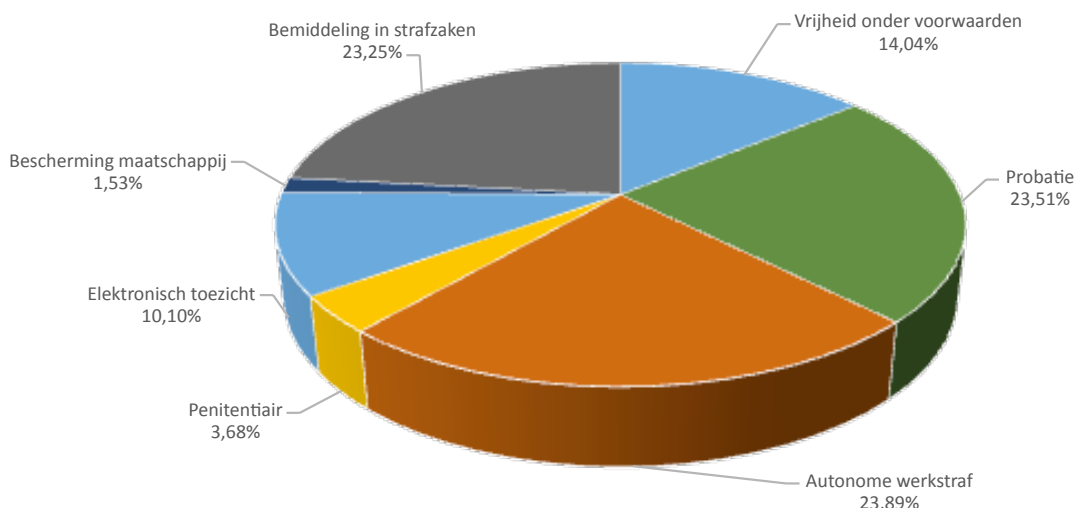
De vrijstellingen op proef van **geïnterneerden** (vanaf 2016 uitgesproken door de KBM) is een sector die met 28% daalt (van 345 nieuwe mandaten in 2015 naar 248 in 2016). Dit heeft te maken met de invoering van de nieuwe interneringswet waardoor heel wat lopende dossiers afgesloten werden.

Sinds 2007 zijn de Justitiehuizen verantwoordelijk voor het elektronisch toezicht. Deze opdracht kent een quasi continue groei. Omwille van de overbevolking in de gevangnissen werd het toepassingsgebied van het elektronisch toezicht stelselmatig uitgebreid en de toekenningsprocedure versneld. Dit vertaalt zich ook in de cijfers.²⁶

In 2016 is een daling van het aantal begeleidingen in het kader van elektronisch toezicht ET met 42% vast te stellen (van 2.839 in 2015 tot 1.642 in 2016). In het najaar van 2015 werd het aantal enkelbanden dat opgevolgd wordt, verlaagd van ongeveer 1200 naar 900 op dagbasis. Dat aantal werd aangehouden in 2016. Dit veroorzaakte de daling van het aantal begeleidingen elektronisch toezicht in 2016.

In 2016 ontvingen de Justitiehuizen 7 dossiers in het kader van het ET als autonome straf.

[Grafiek 5: verdeling van het aantal nieuwe opdrachten begeleiding, topvolgving en bemiddeling in strafzaken per sector 2016 \(%\)](#)

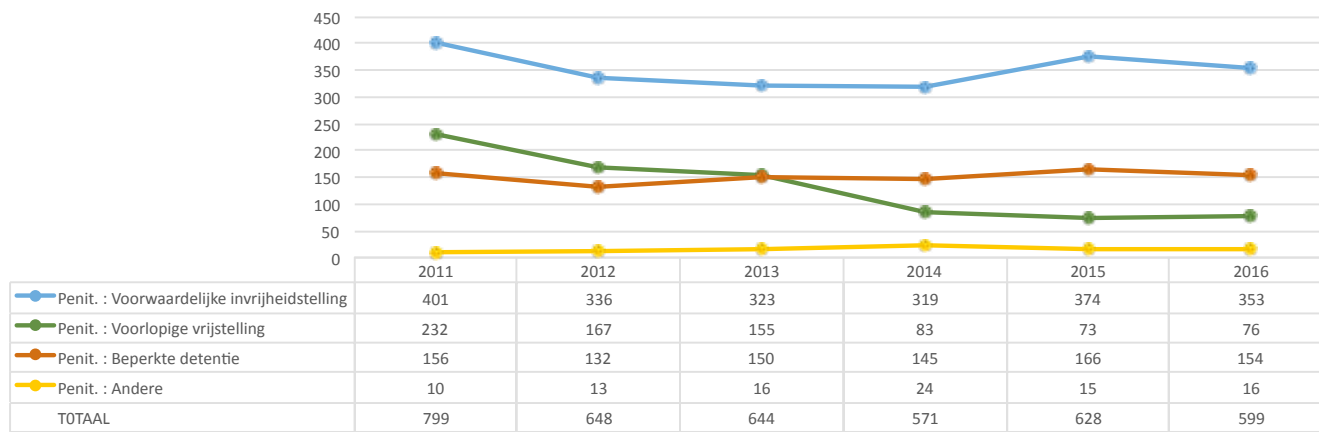
Bron: SIPAR

²⁶ Ibidem

De penitentiaire sector is een relatief kleine sector binnen de justitiehuizen. Het aantal nieuwe mandaten bedroeg 3,68 % van het totaal aan nieuwe mandaten. Doorgaans betreft het wel langdurige en intensieve begeleidingen. De sector van elektronisch toezicht vertegenwoordigt 10,10% van het aantal nieuwe dossiers binnen de justitiehuizen. In voorgaande jaren was dit percentage aanzienlijk hoger (16% in 2015).

Een meer gedetailleerd overzicht van de penitentiaire sector met de verschillende types opdrachten vinden we terug in figuur 6.

Grafiek 6: Evolutie van het aantal nieuwe mandaten in de penitentiaire sector

Bron: SIPAR

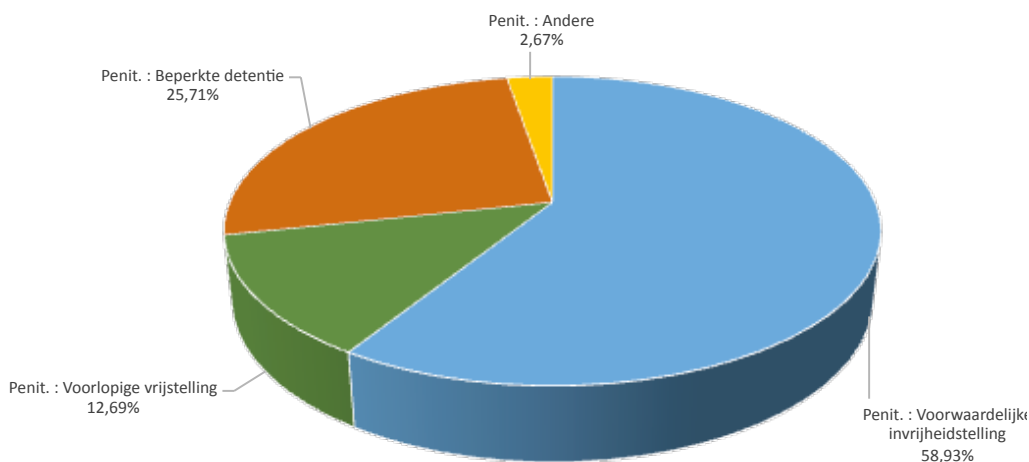
Vanaf 2007 werden de strafuitvoeringsrechtbanken bevoegd voor de toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling. Het aantal toekenningen blijft redelijk stabiel en schommelt tussen 402 (in 2007) en 319 (in 2014).

Sedert 2007 zijn de justitiehuizen bevoegd voor de opvolging van de beperkte detentie, sedert 2009 blijft hun aantal redelijk stabiel en situeert zich rond 150 dossiers op jaarbasis.

Het aantal dossiers voorlopige invrijheidstelling, toegekend door de gevangnissen, steeg systematisch tot 2011 tot 232, sedertdien is er een forse terugval.

Er is nog een kleine restcategorie waar het hoofdzakelijk de opvolging van gestraften betreft onder het statuut van TBS die vallen onder het toezicht staan van de strafuitvoeringsrechtbank.

Grafiek 7: Verdeling van het aantal nieuwe opdrachten begeleiding binnen de penitentiaire sector 2016 (%)

Bron: SIPAR

De voorwaardelijke invrijheidstellingen toegekend door de strafuitvoeringsrechtbank (58,93%) zijn veruit de grootste groep begeleidingen binnen de penitentiaire sector.

Burgerrechtelijke opdrachten en slachtofferonthaal

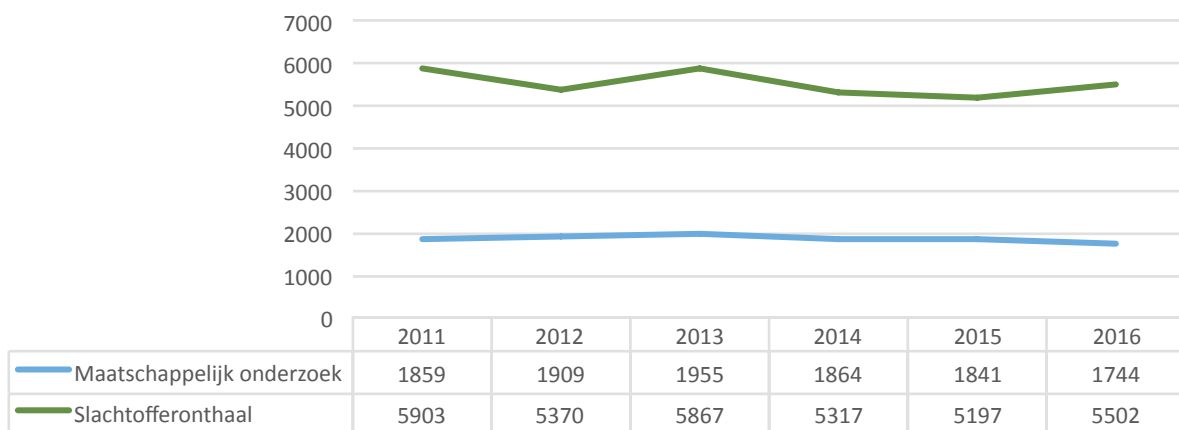
Sinds 2007 maken de diensten slachtofferonthaal gebruik van het informaticasysteem SOSIP. De ingevoerde gegevens zijn de basis voor de statistische analyse. Wanneer men abstractie maakt van de cijfers van 2006, dan blijkt het aantal nieuwe dossiers slachtofferonthaal relatief stabiel te zijn, op een paar uitschieters in 2011 en 2013 na. Deze pieken vallen te verklaren door onder meer het invoeren van een nieuwe praktijk in een gerechtelijk arrondissement of de inwerkingtreding van de aangepaste omzendbrief slachtofferonthaal.

Zo voerde bijvoorbeeld de COL 16/2012 (omzendbrief College van procureurs-generaal) de systematische vattng van de diensten slachtofferonthaal in voor bepaalde types dossiers.

In 2016 kwam de diensten slachtofferonthaal tussen voor alle slachtoffers en na(ast)bestaanden van de terreuraanslagen.

Het aantal nieuwe burgerrechtelijke opdrachten blijft de laatste jaren relatief stabiel. Het is nog afwachten op een eventuele invloed van de opstart van de familierechtbanken op 1 september 2014 op langere termijn.

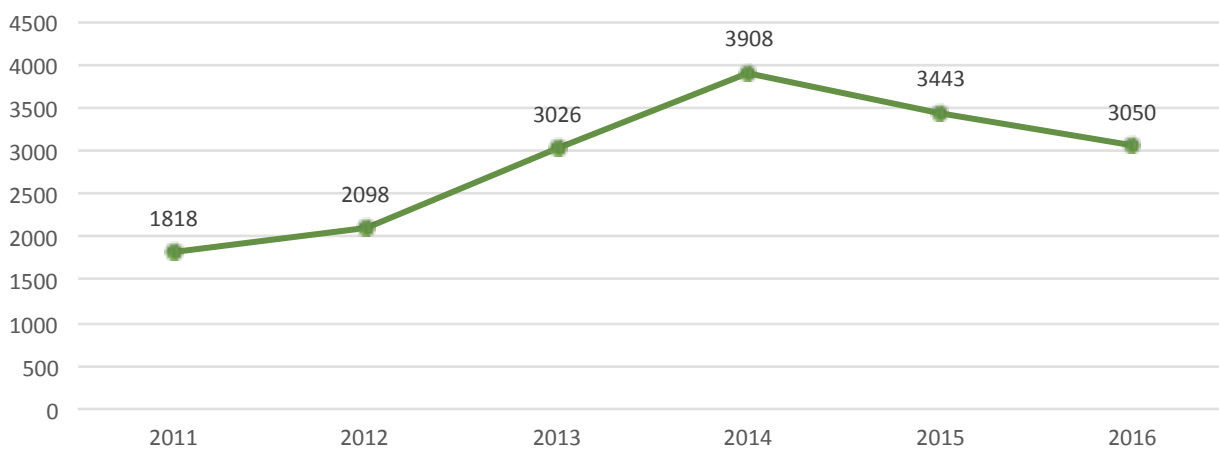
Grafiek 8: Evolutie nieuwe dossiers 2011-2016 Maatschappelijke Onderzoeken en slachtofferonthaal

Bron: SIPAR

De evolutie van dossiers elektronisch toezicht bij het VCET

Grafiek 9: Evolutie aantal nieuwe dossiers elektronisch toezicht 2011 - 2016

Bron: SISET

Dit figuur 9 geeft een zicht op het totaal aantal mandaten elektronisch toezicht die het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET) ontving.

Het gaat hierbij over enerzijds mandaten waar geen begeleiding van een justitieassistent voorzien is, zoals de voorlopige hechtenis uitgezet via elektronisch toezicht en de gevangenisstraffen van minder dan 8 maanden die worden uitgevoerd met enkelband (thuisdetentie). In dit laatste geval wordt geen begeleiding voorzien omwille van de zeer korte uitvoeringstermijnen. Voor deze mandaten -waar enkel het VCET in tussen komt - is een daling vast te stellen sinds 2014.

Anderzijds zijn er mandaten waarbij wel begeleiding voorzien is door een justitieassistent, zoals elektronisch toezicht uitgesproken door de strafuitvoeringsrechtbank (gevangenisstraffen van meer dan drie jaar) of door de gevangenisdirectie (gevangenisstraffen van meer dan 8 maanden). Hierboven werd reeds omschreven dat het elektronisch toezicht met een begeleiding doorheen de voorbije jaren een grote stijging kende. Tussen 2014 en 2015 gaat het om een nog lichte stijging. Vanaf 2016 spreken we van een aanzienlijke daling.

De evolutie van het personeel van de Vlaamse Justitiehuisen tussen 2014 en 2016

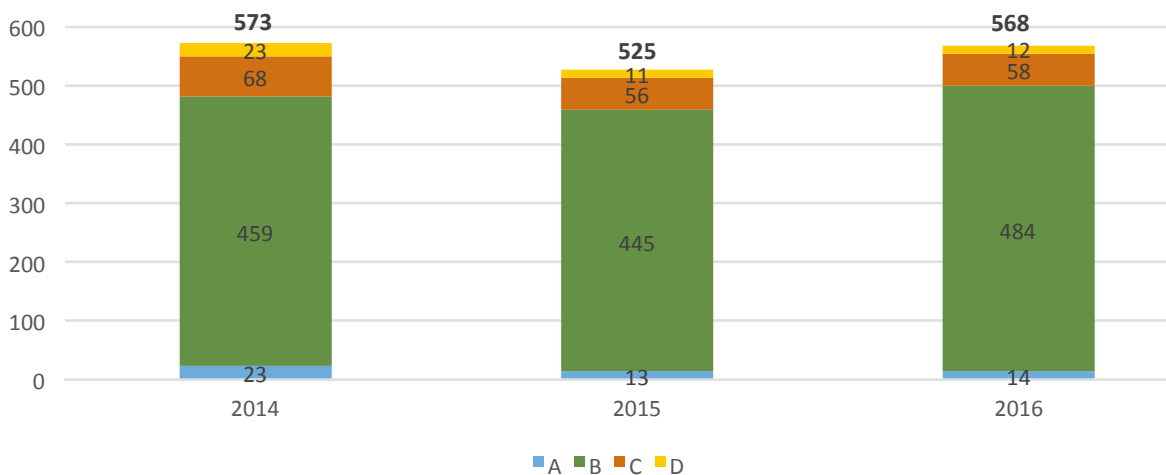
Onderstaand vindt u de cijfers met betrekking tot de evolutie van het personeel van de afdeling Justitiehuisen. Deze evolutie wordt weergegeven voor de jaren 2014 - 2016, apart voor de buitendiensten, het centraal bestuur en het VCET.

Eind 2014, vlak voor de overheveling telde het directoraat-generaal Justitiehuisen 651 Nederlandstalige personeelsleden. Op 1 januari 2015 werden 621 medewerkers overgeheveld naar het Departement WVG. Het verschil werd enerzijds veroorzaakt doordat een aantal personeelsleden de dienst hebben verlaten bij de overheveling. Ook liepen een aantal tijdelijke contracten af (vooral in de buitendiensten), die door de wervingsstop in het najaar van 2014 niet meer konden verlengd of ingevuld worden.

De daling kent ook een reden van organisatorische aard. Op federaal niveau stonden verscheidene personeelsleden op het kader van de buitendiensten. Na de overheveling naar Vlaanderen werden deze medewerkers ingedeeld bij de centrale diensten en de andere afdelingen binnen het Departement WVG.

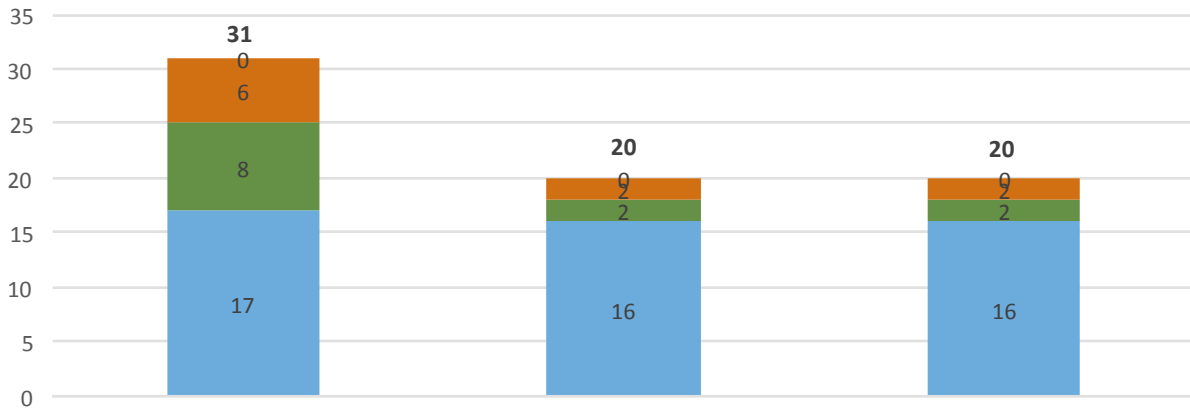
Onderstaande figuur vertoont de evolutie van de personeelsaantallen van 2014, het jaar voor de overheveling, en 2015 en 2016, de eerste jaren na de overheveling.

Grafiek 10: De evolutie van het personeel van de Vlaamse Justitiehuisen tussen 2014 en 2016

Bron: MOD WVG, Cijfergegevens Justitiehuisen, op 31/12 van elk jaar

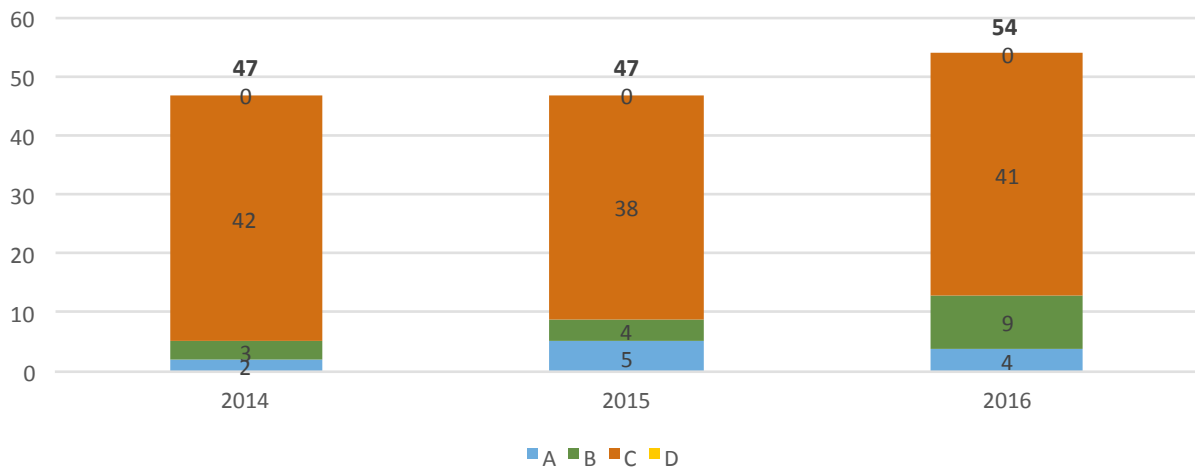
Grafiek 11: Evolutie personeel hoofdbestuur afd. JH per niveau 2014 -2016

Bron: MOD WVG, Cijfergegevens Justitiehuzen, op 31/12 van elk jaar

Bovenstaande figuur toont een daling bij de centrale diensten. Die is vooral te verklaren doordat bepaalde taken zoals personeel, opleiding, communicatie, ICT, budget, enz, in het Departement WVG opgenomen worden door andere afdelingen, en dus ook deze personeelsleden terecht kwamen in andere afdelingen.

Grafiek 12: Evolutie personeel VCET per niveau 2014-2016

Bron: MOD WVG, Cijfergegevens Justitiehuzen, op 31/12 van elk jaar

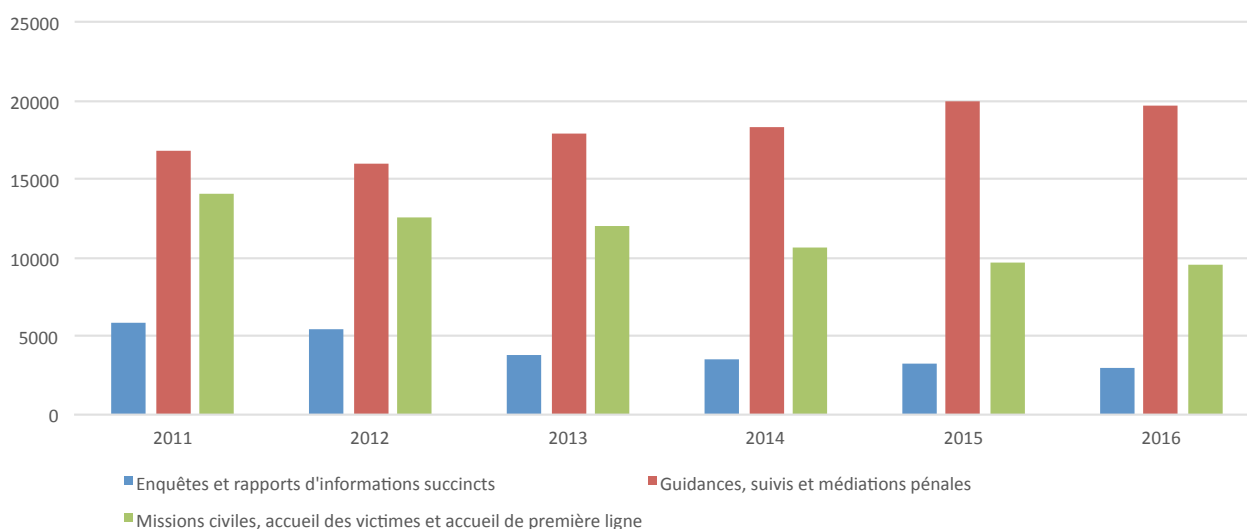
Franstalige Justitiehuizen : cijfermatig overzicht

Inleiding

Dit overzicht geeft op synthetische wijze een beeld van de cijfermatige evolutie van de verschillende strafrechtelijke en burgerrechtelijke opdrachten van de 13 justitiehuizen die de Federatie Wallonië-Brussel telt.

Algemene evolutie van het aantal dossiers

Grafiek 1: Algemene evolutie van het aantal dossiers (2011-2016)

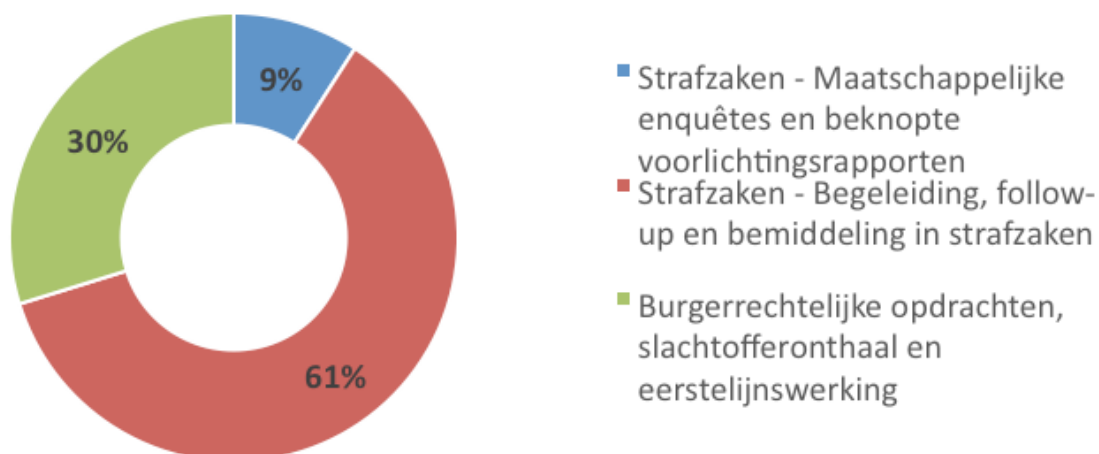
De zes afgelopen jaren is het totale aantal te behandelen dossiers vrij stabiel gebleven. Na een zeer lichte daling tussen 2015 (32 901) en 2016 (32 144) in de drie grote werkingsgebieden van de justitiehuizen, heeft dezelfde tendens zich in het voorbije jaar doorgezet.

Bij nader onderzoek van de gegevens kan echter worden vastgesteld dat het aantal nieuwe dossiers inzake begeleiding, follow-up en bemiddeling in strafzaken voortdurend stijgt. Zulke dossiers bezorgen de justitieassistenten weliswaar een hogere werklust dan enquêtedossiers en beknopte voorlichtingsrapporten. Begeleiding impliceert immers de regelmatige follow-up van een justitiabele, wat voornamelijk betekent dat er gesprekken moeten plaatsvinden om de justitiabele te begeleiden en om te controleren of hij de voorwaarden naleeft die hem bij mandaat zijn opgelegd. Sinds de invoering van de interne 'controlerichtlijn' moet de justitieassistent bovendien de verschillende elementen die de justitiabele aanreikt (allerhande attesten), grondiger controleren aangezien die een invloed hebben op het dossier, wat ook een werklustverhoging meebrengt.

De volgende grafieken bevestigen het overwegende aandeel van de dossiers inzake begeleiding, follow-up en bemiddeling in het totale aantal dossiers.

Grafiek 2 : Algemene verdeling 2016

Strafrechtelijke opdrachten

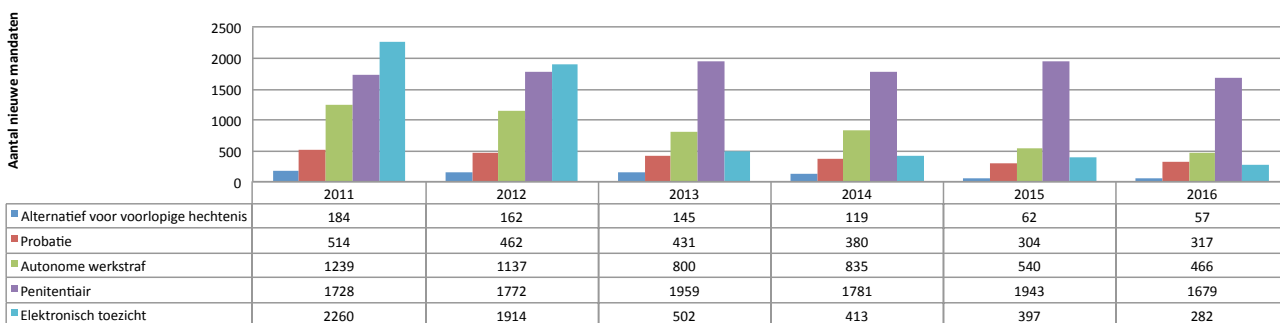
Het merendeel van de dossiers zijn **strafrechtelijke opdrachten**. Daarbij verleent een opdrachtgevende overheid (d.i. een strafuitvoeringsrechtbank, onderzoeksrechter, procureur des Konings, gevangenisdirecteur, enz.) een mandaat aan de justitiehuzen in uiteenlopende sectoren, zoals alternatieven voor voorlopige hechtenis, probatie, autonome werkstraffen, de penitentiaire sector of elektronisch toezicht.

Er zijn twee categorieën van strafrechtelijke opdrachten: enerzijds de verslagen van maatschappelijke enquêtes en de beknopte voorlichtingsrapporten (in 2016 goed voor 2919 dossiers) en anderzijds de begeleiding, de follow-up en bemiddeling in strafzaken (19 655 nieuwe dossiers ontvangen in 2016).

Maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten

Met de door de justitieassistent opgestelde maatschappelijke enquête wordt de nodige informatie verzameld die in de vorm van een verslag wordt bezorgd aan de opdrachtgevende (gerechtelijke of administratieve) instantie opdat die een passende beslissing kan nemen over een straf, maatregel of uitvoeringsmodaliteit van een gevangenisstraf. Het beknopt voorlichtingsrapport (BVR) behelst daarentegen het antwoord op een specifieke vraag die de opdrachtgevende instantie aan de justitieassistent heeft gesteld om met kennis van zaken een beslissing te kunnen nemen.

Grafiek 3: Algemene evolutie en per sector van het aantal nieuwe mandaten voor maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten (2011-2016)

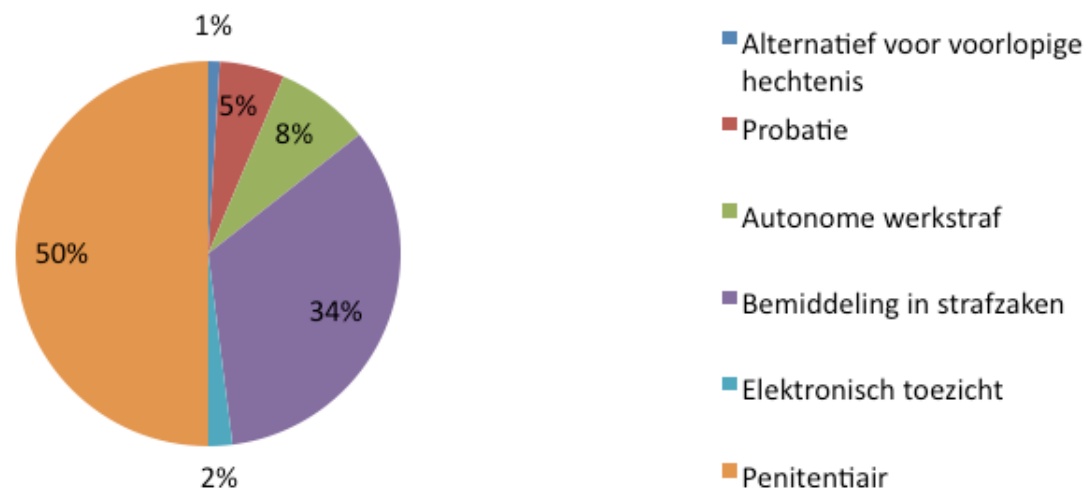

Grafiek 3 laat een algemene dalende trend zien wat betreft het totale aantal dossiers inzake beknopte voorlichtingsrapporten en maatschappelijke enquêtes. Op grond van de cijfers van de afgelopen twee jaar is het aantal enquêtes, met uitzondering van de probatiedossiers die lichtjes in aantal zijn toegenomen, in alle sectoren gedaald.

Sinds 2010 is ook een voortdurende daling (met uitzondering van 2014) te zien van het aantal enquêtes inzake **werkstraffen**. Dat verschijnsel kan deels worden verklaard door bepaalde percepties volgens dewelke de uitvoering van een enquête het proces zou kunnen vertragen of niet alle gewenste elementen zou opleveren. Gelet op die vaststelling hebben de justitiehuizen verschillende initiatieven genomen om die indruk te ontkrachten en diepgaande enquêtes te bezorgen die niet beperkt blijven tot de verklaringen van de justitiabele.

Het aantal mandaten voor maatschappelijke enquêtes op het niveau van de **penitentiaire sector** is tussen 2014 en 2015 licht gestegen, alvorens dit jaar weer te dalen tot 1679 nieuwe ontvangen dossiers. Dat is het laagste aantal van de afgelopen zes jaar. De enquêtes in het kader van het **elektronisch toezicht** hebben de afgelopen jaren een aanzienlijke daling gekend, wat sinds 2013 elk jaar het geval was. Die daling valt te verklaren door de keuzes die op federaal niveau zijn gemaakt op het stuk van het strafrechtelijk beleid, waardoor de maatschappelijke enquête niet langer stelselmatig wordt uitgevoerd.

Grafiek 4: Enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten per sector (2016)

In 2016 had de helft van de maatschappelijke **enquêtes en de BVR's betrekking** op de **penitentiaire sector**. Die vaststelling valt te verklaren door de noodzaak voor de gevangenisdirecteurs om te beschikken over informatie over het opvangmilieu van de gedetineerde om hun advies te verlenen. Daarbij moet worden opgemerkt dat de enquêtes in die sector steeds vaker betrekking hebben op vragen met het oog op verscheidene strafuitvoeringsmodaliteiten, wat de werklast van de justitieassistenten verhoogt.

De enquêtes over **alternatieven voor voorlopige hechtenis** maakten daarentegen slechts 1% uit van het totale aantal vragen. Gelet op de zeer korte termijn tussen de plaatsing onder aanhoudingsbevel en het onderzoek van de mogelijkheid om een alternatief voor voorlopige hechtenis te bedenken, lijkt het erop dat de onderzoeksmagistraten in de praktijk bij voorkeur rekening houden met de opmerkingen die de justitiabele en/of zijn advocaat maakt, in plaats van gebruik te maken van een enquête.

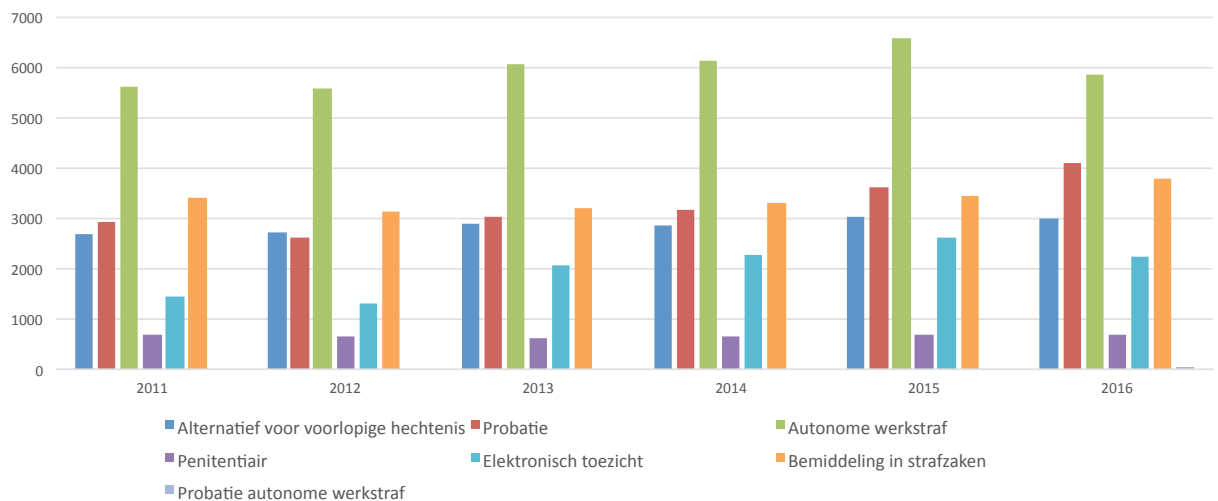
Begeleiding, follow-up en bemiddeling in strafzaken

De begeleiding in het justitiehuis is vooral bedoeld om ertoe bij te dragen dat de justitiabele niet recidiveert via een proces dat uitgaat van diens participatie en responsabilisering.

De opdrachtgevende instantie legt **voorwaarden** op waarvan de naleving bijdraagt tot een succesvolle begeleiding. Tijdens het proces is het de taak van de justitieassistent om de justitiabele te **begeleiden** opdat hij zich aan de voorwaarden houdt en om te **controleren** of hij de voorwaarden naleeft. In het collectieve belang is het de bedoeling de ontwikkeling van nieuwe competenties te stimuleren om uiteindelijk te komen tot diens re-integratie in de samenleving.

De **bemiddeling in strafzaken** beoogt het verval van de strafvordering. Het gaat om een bemiddeling in strafzaken tussen het slachtoffer en de dader van het misdrijf die het mogelijk maakt de materiële of morele schade en de gevolgen van het misdrijf te herstellen met een bemiddelingsakkoord gecoördineerd door de justitieassistent onder de verantwoordelijkheid van het parket. Vanuit die optiek zijn de bereidheid en de instemming van beide partijen dan ook absoluut noodzakelijk. Opleiding en DV zijn andere mogelijke modaliteiten van het bemiddelingsakkoord.

[Grafiek 5: Algemene evolutie en evolutie per sector van het aantal mandaten inzake begeleiding, opvolging en bemiddeling in strafzaken \(2011-2016\)](#)

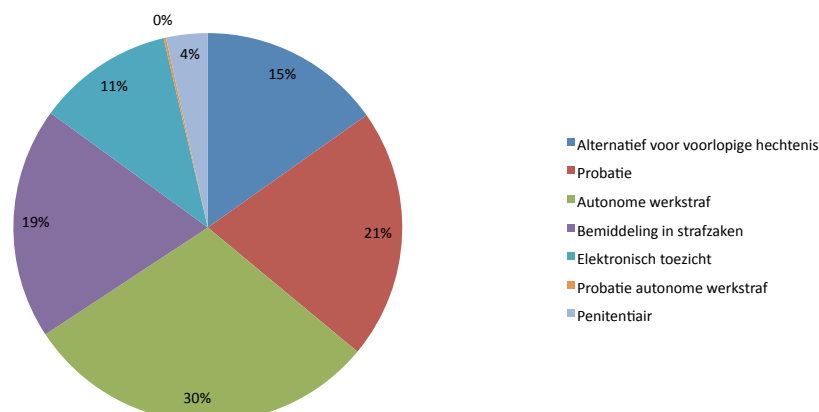

De grafiek hieronder geeft een gedetailleerd overzicht van de vooruitgang van de verschillende sectoren in het totale volume van de nieuwe dossiers inzake begeleiding, follow-up en bemiddeling in strafzaken. Na een ononderbroken stijging sinds 2012 is het totale aantal nieuwe dossiers in 2016 lichtjes gedaald, gaande van 19 976 in 2015 tot 19 399 het jaar nadien.

Voor twee sectoren geldt die algemene vaststelling niet. Zo is het aantal **probatiemandaten** dit jaar toegenomen van 3602 naar 4093. Op het gebied van de **bemiddeling in strafzaken** waren er 3789 dossiers in 2016, tegenover 3452 in 2015. Op dat vlak valt de voortdurende stijging sinds 2012 inzonderheid te verklaren door een wijziging van het strafrechtelijk beleid van het afdelingsparket, dat er voortaan toe aanzet de voorkeur te geven aan dit soort van procedure, ook voor de dossiers 'zonder slachtoffer'.

Het aantal nieuwe dossiers in de penitentiaire sector is 2016 stabiel gebleven en ligt in de lijn met dat van de voorgaande jaren.

[Grafiek 6: Begeleiding, follow-up en bemiddeling in strafzaken per sector in 2016](#)

De grafiek hieronder toont aan dat 30% van de begeleidingsaanvragen verband houdt met de follow-up van **autonome werkstraffen**. In de loop van 2016 zijn er op dat vlak immers meer dan 5841 nieuwe dossiers ingediend. Dat is een lichte daling ten opzichte van 2015, toen er 6590 dossiers waren, een aantal dat voordien nooit werd bereikt.

Het elektronisch toezicht.

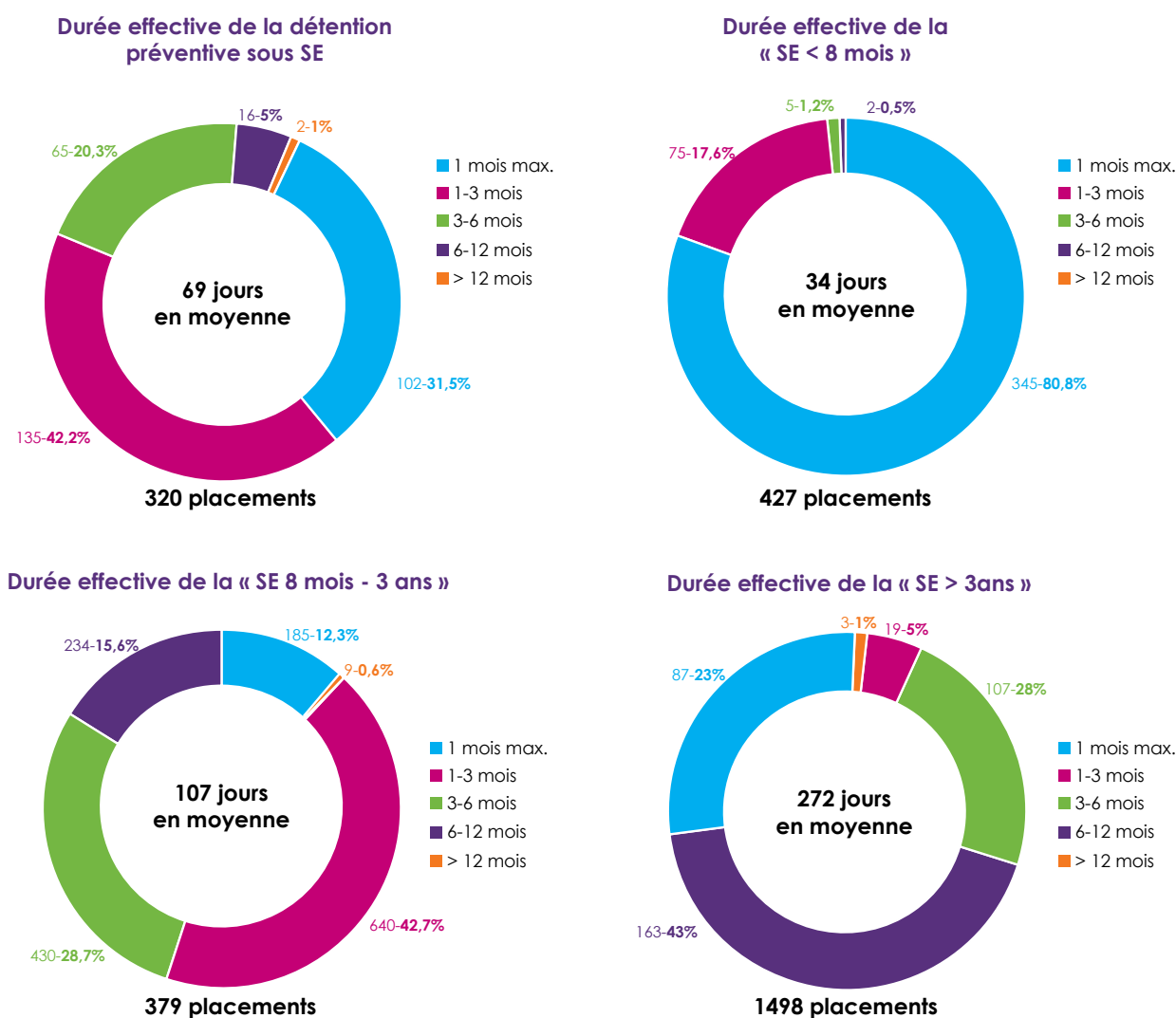
Het elektronisch toezicht kan meerdere vormen aannemen. Ze bestaat in een uitvoeringsmodaliteit van een voorhechtenis (VHET), of in een uitvoeringsmodaliteit van een vrijheidsstraf²⁷ ofwel, sinds 1 oktober 2016, in een uitvoeringsmodaliteit van een internering, of nog in een autonome straf (ETAS).

Ze kan uitgesproken worden door een gerechtelijke overheid of een administratieve overheid, bijvoorbeeld door de strafuitvoeringsrechtbank of de gevangenisdirecteur.

In alle gevallen draagt de verdachte of veroordeelde justitiabele een elektronische enkelband, is onderworpen aan het navolgen van een vooropgelegd uurrooster en wordt gecontroleerd door het Centrum van Elektronisch Toezicht. Bij het uitvoeren van een vrijheidsstraf of van een internering wordt er ook een Justitieassistent aangesteld voor de sociale begeleiding. Deze laatste werkt samen met het Centrum van Elektronisch Toezicht voor de concrete opvolging van het elektronisch toezicht.

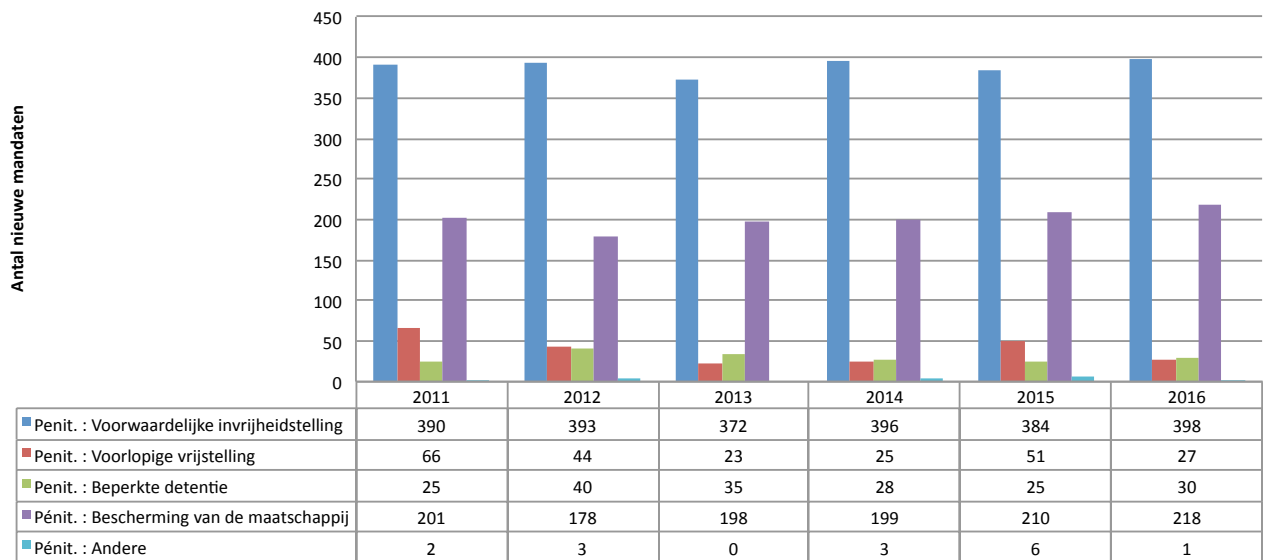
Volgende grafieken geven een overzicht over de effectieve duur van de 4 belangrijkste uitvoeringsmodaliteiten van het elektronisch toezicht.

Grafiek 7 : effectieve duur van het elektronisch toezicht

27. De maatregelen van elektronisch toezicht als uitvoeringsmodaliteiten van een vrijheidsstraf worden geklasseerd op basis van de procedures en als volgt ondergeschied: "Elektronisch Toezicht < dan 8 maanden", "elektronisch toezicht van 8 maanden tot 3 jaar", "elektronisch toezicht > 3 jaar".

Grafiek 8: Evolutie van het aantal nieuwe mandaten inzake begeleiding in de penitentiaire sector (2011-2016)

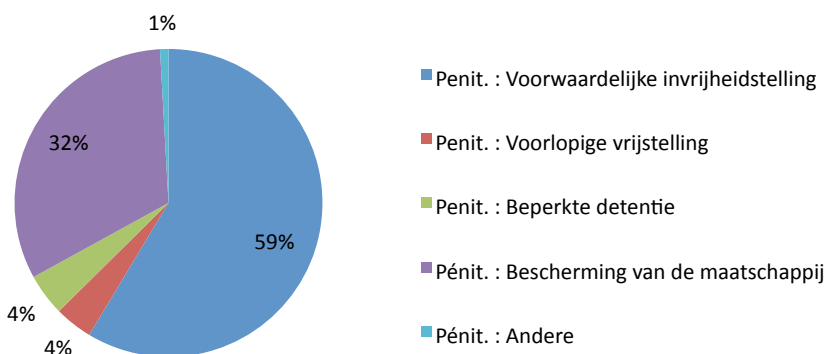
Het totale aantal penitentiaire mandaten blijft gedurende de volledige periode stabiel.

Die stabiliteit doet zich ook voor in de verschillende soorten van dossiers die verband houden met begeleiding in strafzaken, met uitzondering van de sector **voorlopige invrijheidstelling**, die al jaren sterk schommelt.

Hoewel de **beperkte detentie** dit jaar lichtjes is toegenomen, kent ze een geleidelijke daling sinds ze in 2007 werd ingevoerd. Die daling is voornamelijk te wijten aan de praktische moeilijkheden die met die maatregel gepaard gaan.

De **bescherming van de maatschappij** die tegenwoordig **internering** en **voorwaardelijke invrijheidstelling** wordt genoemd, is er ten opzichte van 2015 lichtjes op vooruitgegaan.

Grafiek 9: Verdeling van de mandaten van de penitentiaire sector in 2016

In 2016 vertegenwoordigden de mandaten inzake voorwaardelijke invrijheidstelling de meerderheid van de dossiers in de penitentiaire sector die onmiddellijk daarna door de bescherming van de maatschappij werden gevolgd.

Wat opvalt, is dat het aantal mandaten inzake voorwaardelijke invrijheidstelling die ten einde liepen, rond de 62% ligt. Dat aantal is voornamelijk te danken aan de grote reactiviteit van de opdrachtgevers wanneer de voorwaarden niet worden nageleefd, met de herroeping van de maatregel of de aanpassing van de voorwaarden tot gevolg.

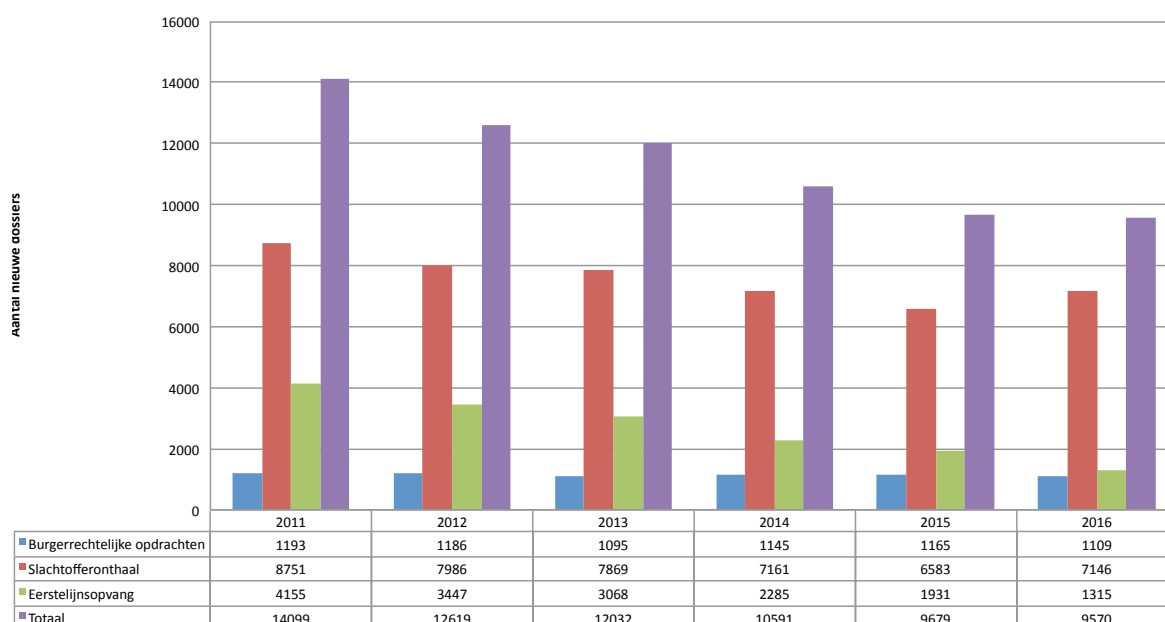
Burgerrechtelijke opdrachten, slachtofferonthaal en eerstelijnswerking

De burgerrechtelijke opdrachten worden uitgevoerd wanneer er familiale onenigheden zijn over de kinderen. In dat geval kan een van de betrokken partijen (ouder, grootouder, enz.) de interventie van de familierechtbank vragen. Tijdens deze procedure kan de rechter de justitiehuizen vragen om een **burgerrechtelijk maatschappelijk onderzoek** uit te voeren om de relevante informatie over de beoogde familiale situatie te krijgen.

Slachtofferonthaal is een dienst die wordt verleend aan de slachtoffers van misdrijven en hun verwanten om hen te ondersteunen en te informeren tijdens de gerechtelijke procedure.

Eerstelijnswerking is een onthaal- en informatiedienst voor alle burgers die te maken hebben met moeilijkheden of ondervragingen binnen het bevoegdheidsgebied van de justitiehuizen.

Grafiek 10: Algemene evolutie en evolutie per sector van het aantal nieuwe dossiers in burgerrechtelijke opdrachten, slachtofferonthaal en eerstelijnswerking (2011-2016)

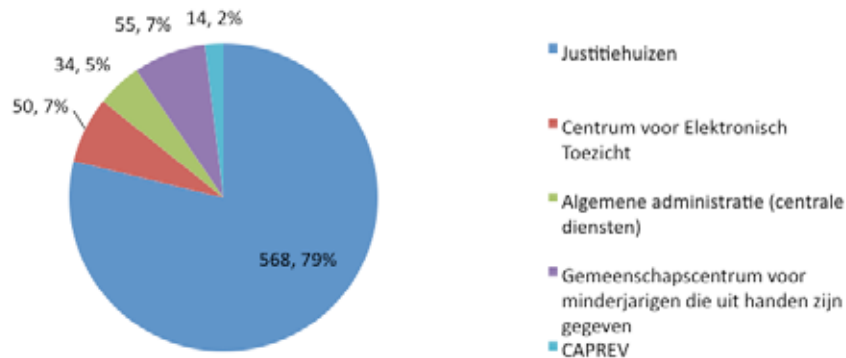
Na een stijging van 1,7% tussen 2014 en 2015 nemen **de burgerrechtelijke opdrachten** dit jaar lichtjes. De burgerrechtelijke opdrachten hebben een ingrijpende verandering gekend bij de oprichting van de familie- en jeugdrechtbank in 2014. Het is nog te vroeg om de impact van die institutionele verandering op de werklast van de justitieassistenten te analyseren.

Hoewel het aantal dossiers inzake slachtofferonthaal sinds 2010 een sterke terugval heeft gekend, is het toch gestegen van 6583 in 2015 tot 7146 in 2016, een stijging die inzonderheid te wijten is aan de aanslagen van 22 maart 2016. Er moet worden benadrukt dat het aantal dossiers niet noodzakelijk representatief is voor de werklast van de justitieassistenten ter zake, aangezien die eerder afhangt van de wensen van het slachtoffer en de duur van de procedure.

De **eerstelijnswerking** volgt ook in 2016 de constante neerwaartse beweging van de laatste jaren. Die daling valt inzonderheid te verklaren door de vermindering van het aantal uren dienstwaarneming die voor deze opdracht worden uitgetrokken.

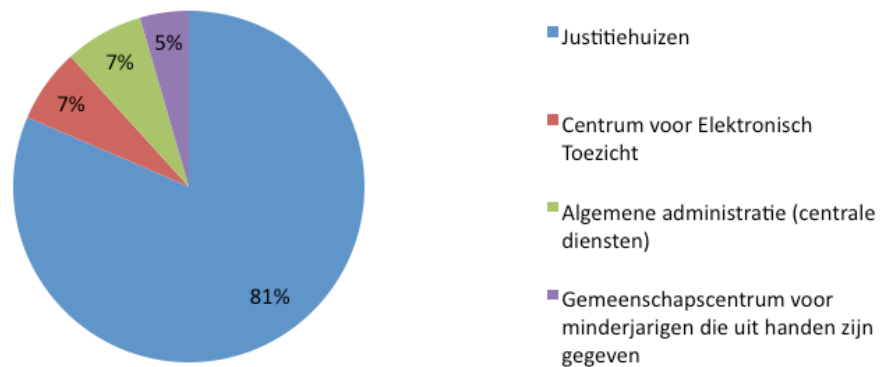
Vergelijkende analyse van de verdeling van het personeel per sector (2015 en 2016)

Grafiek11: Situatie van het personeel op 31-12-2016

Grafiek12: Situatie van het personeel op 31-12-2015

Zowel in 2015 als in 2016 maakt de grote meerderheid van het personeel, 568 personeelsleden, deel uit van de 13 justitiehuizen. Het CET mobiliseerde er een vijftigtal. In totaal stelde de algemene administratie Justitiehuizen eind 2016 721 medewerkers te werk, of 621 VTE's (voltijdse equivalenten), onder wie 74% vrouwen. 74% was statutair en 26% contractueel.

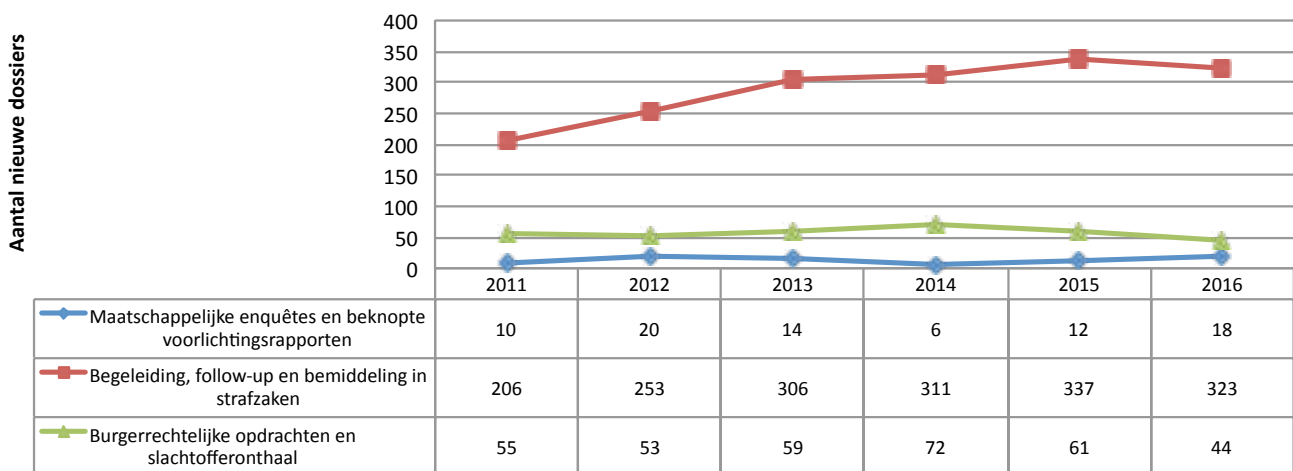
Justitiehuis Eupen

Inleiding

In dit document wordt een synthese gemaakt van de statistische evolutie van de opdrachten van het departement Justitiehuis van het Ministerie van de Duitstalige Gemeenschap in 2016.

Algemene evolutie van het aantal dossiers

Grafiek1: Algemene evolutie van het aantal dossiers (2011-2016)

Uit grafiek 1 blijkt dat het totale aantal dossiers behandeld door het departement Justitiehuis van het Ministerie van de Duitstalige Gemeenschap over de hele periode is gestegen, met evenwel een lichte daling in 2011 en 2016.

De opdrachten inzake begeleiding, follow-up en bemiddeling in strafzaken, die dit jaar het merendeel van de nieuwe dossiers vertegenwoordigen, stijgen voortdurend sinds 2011, met uitzondering van een zeer lichte daling in 2016.

Het aantal dossiers inzake burgerrechtelijke opdrachten en slachtofferonthaal schommelt sterk sinds 2011.

Tot slot blijven de enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten (BVR), met 18 nieuwe dossiers, ruim in de minderheid.

Strafrechtelijke opdrachten

In 2016 vormen de strafrechtelijke opdrachten 84 % van de nieuwe dossiers. Daarbij verleent een opdrachtgevende instantie (bijvoorbeeld de strafuitvoeringsrechtbank, onderzoeksrechter, procureur des Konings, gevangenisdirecteur, enz.) een mandaat aan het departement Justitiehuis.

Er zijn twee categorieën van strafrechtelijke opdrachten: enerzijds de verslagen van maatschappelijke enquêtes en de beknopte voorlichtingsrapporten en anderzijds de begeleiding, follow-up en bemiddeling in strafzaken.

Maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten

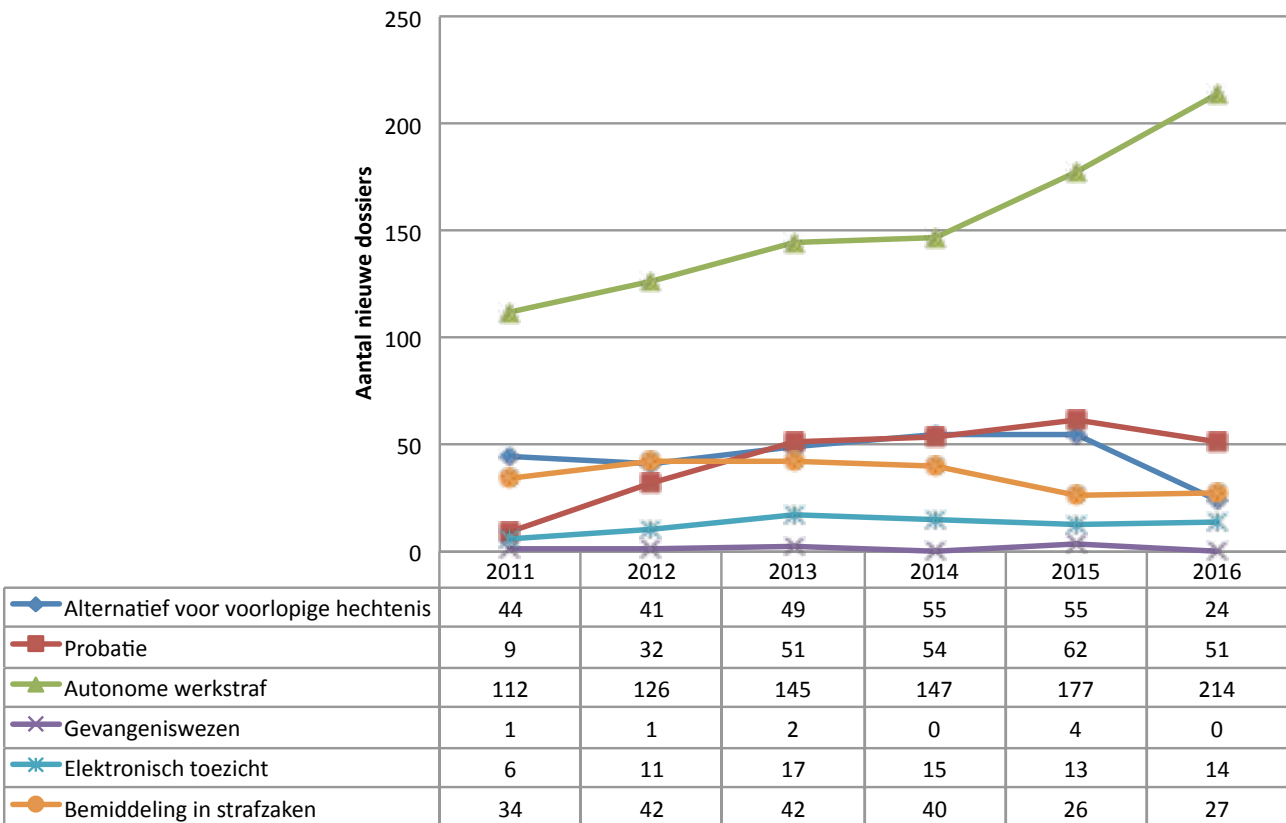
Het totale aantal nieuwe mandaten voor maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten fluctueert sterk van jaar tot jaar. Zo stijgt het aantal van 6 in 2014 naar 12 in 2015 en vervolgens naar 18 in 2016. In 2010 waren er 21 mandaten. Het zou weliswaar niet echt zinvol zijn om op grond van beperkte cijfers trends proberen af te leiden.

Er moet worden opgemerkt dat de maatschappelijke enquêtes voor elektronisch toezicht, die volledig waren verdwenen tussen 2013 en 2015 naar aanleiding van de politieke beslissingen ter zake, opnieuw hun intrede maken in 2016.

In 2016 vertegenwoordigen de penitentiaire sector en het elektronisch toezicht de meerderheid van de mandaten. In 2015 waren de twee sterkst vertegenwoordigde sectoren bij de enquêtes en de BVR de penitentiaire sector en het alternatief voor voorlopige hechtenis.

Begeleiding, follow-up en bemiddeling in strafzaken

Grafiek 2: Algemene evolutie en evolutie per sector van het aantal mandaten inzake begeleiding, follow-up en bemiddeling in strafzaken (2011 -2016)

Met 330 dossiers dit jaar, in vergelijking met 337 in 2015, hebben de mandaten inzake begeleiding, follow-up en bemiddeling in strafzaken een zeer lichte daling gekend.

De autonome werkstraffen, die alweer sterk vooruitgaan, zijn met 22 % toegenomen tussen 2013 en 2015 en hebben in 2015 een record bereikt dat in 2016 opnieuw werd gebroken.

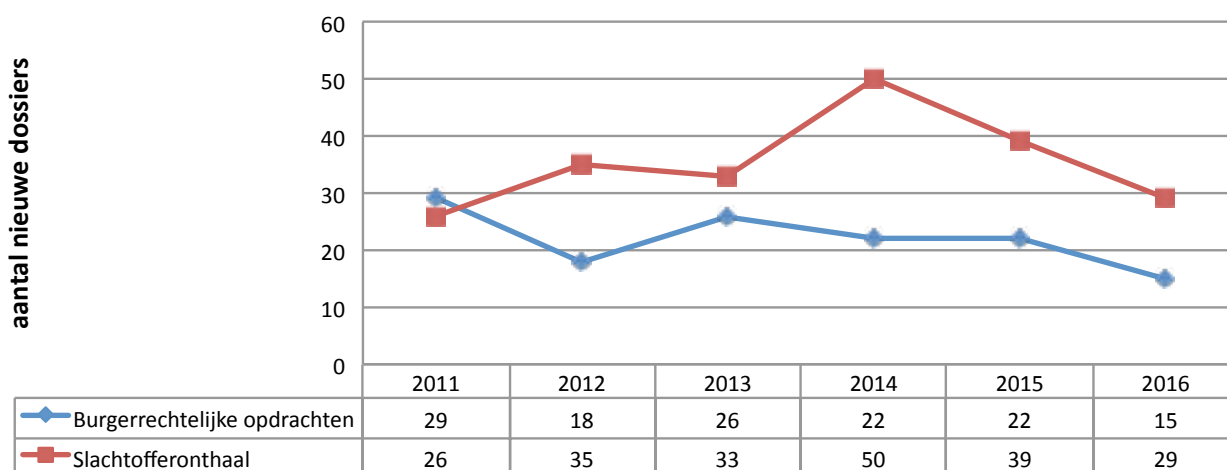
De cijfers van het elektronisch toezicht en de bemiddeling in strafzaken zijn dit jaar stabiel gebleven. De cijfers van het alternatief voor voorlopige hechtenis en de probatie vertonen daarentegen een daling. Dat was vorig jaar niet het geval.

De penitentiaire sector blijft in het algemeen genomen over de hele periode stabiel.

Met 65 % van de nieuwe dossiers maken de autonome werkstraffen in 2016 het grootste deel uit van de mandaten inzake begeleiding en follow-up van het departement Justitiehuis van het Ministerie van de Duitstalige Gemeenschap. Dit was ook al het geval in 2015.

Burgerrechtelijke opdrachten en slachtofferonthaal

Grafiek 3: Algemene evolutie en evolutie per sector van het aantal nieuwe mandaten in burgerrechtelijke opdrachten en slachtofferonthaal (2011-2016)

Sinds 2011 zijn er schommelingen te zien in het totale aantal mandaten in burgerrechtelijke opdrachten en slachtofferonthaal.

De burgerrechtelijke opdrachten blijven over de hele periode eerder stabiel. Dit fenomeen is te vergelijken met de Franstalige justitiehuisen, waar dit soort vragen in dezelfde periode ook zeer stabiel is gebleven.

Vergelijkende analyse van de verdeling van het personeel per functie (2015 en 2016)

Verdeling van het personeel per functie	Op 31/12/2015	Op 31/12/2016
Directie	1	1
Administratie	1	1
Justitieassistent	6	7
TOTAAL	8	9

Hebben meegewerkt aan deze brochure

Bijdragers

Thomas Bonte, Martine Cacheux, Samuel Deltenre, Heidi Devriese, Valérie Hendrikx, Danny Mattheeuws, Diana Rauw, Danny Spitaels, Amélie Tyhon, Stefanie Van Assche, Ellen Van Dael, Jérémie Voets, Liesbeth Wyseur

Grafische vormgeving en opmaak

Olivier Hullaert, Tom Maertens, dienst Communicatie.

Coördinatie

Heidi Barbieur en Anabelle Rihoux, Dienst Strategische Ondersteuning

